

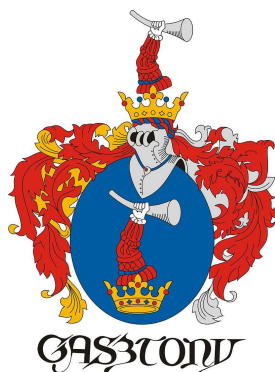
GASZTONY

község

Településfejlesztési koncepció

Elfogadott tervdokumentáció

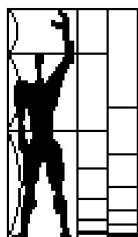
Megrendelő:

Gasztony Község Önkormányzata
9952 Gasztony, Fő utca 39.

Tel./fax: 94/538-008
e-mail: nagyszabolcs11@gmail.com

Tervező:

MODULOR

Tervező és Mérnöki Szaktanácsadó Kft
9700 Szombathely, Szt. Flórián krt. 2.

Tel/fax.: +3694/509-244
E-mail: modulor.gergye@t-online.hu

2017. április 19.

***A településfejlesztési koncepciót megalapozó vizsgálat a .../2016. (...) sz.
határozattal elfogadva***

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

- 1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata
- 1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai
- 1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
 - 1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai
 - 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések
- 1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
 - 1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök
 - 1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek
- 1.7. A település társadalma
 - 1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség
 - 1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok
 - 1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)
- 1.8. A település humán infrastruktúrája
 - 1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)
 - 1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása
- 1.9. A település gazdasága
 - 1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre
 - 1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői
 - 1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése
 - 1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)
 - 1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)
- 1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások
- 1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata
 - 1.12.1. Természeti adottságok
 - 1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet
 - 1.12.2.1. tájtörténeti vizsgálat
 - 1.12.2.2. tájhasználat értékelése
 - 1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek
 - 1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
 - 1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék
 - 1.12.3.3. ökológiai hálózat
 - 1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése
- 1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
 - 1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei
 - 1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek
 - 1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése
 - 1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái
- 1.14. Az épített környezet vizsgálata
 - 1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata
 - 1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata
 - 1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok
 - 1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek
 - 1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

- 1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek
 - 1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület
- 1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata
 - 1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat
 - 1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat
- 1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter
- 1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése
- 1.14.5. Az építmények vizsgálata
 - 1.14.5.1. funkció, kapacitás
 - 1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)
 - 1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom
 - 1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok
- 1.14.6. Az épített környezet értékei
 - 1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag
 - 1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület
 - 1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők
 - 1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület
 - 1.14.6.5. műemlék, műemlékegyüttes
 - 1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely
 - 1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet
 - 1.14.6.8. nemzeti emlékhely
 - 1.14.6.9. helyi védelem
- 1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái
- 1.15. Közlekedés
 - 1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok
 - 1.15.2. Közúti közlekedés
 - 1.15.3. Közösségi közlekedés
 - 1.15.3.1. közúti
 - 1.15.3.2. kötöttpályás
 - 1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés
 - 1.15.5. Parkolás
- 1.16. Közművesítés
 - 1.16.1. Víziközművek
 - 1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)
 - 1.16.1.2. szennyvízelvezetés
 - 1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - 1.16.2. Energia
 - 1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)
 - 1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei
 - 1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése
 - 1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezetékek nélküli hírközlési építmények)
- 1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
 - 1.17.1. talaj
 - 1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek
 - 1.17.3. levegőtisztaság és védelme
 - 1.17.4. zaj- és rezgésterhelés
 - 1.17.5. sugárzás védelem
 - 1.17.6. hulladékkezelés
 - 1.17.7. vizuális környezetterhelés
 - 1.17.8. árvízvédelem
 - 1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák
- 1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
 - 1.18.1. építésföldtani korlátok
 - 1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei
 - 1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

- 1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei
- 1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség
 - 1.18.2.1. árvízveszélyes területek
 - 1.18.2.2. belvízveszélyes területek
 - 1.18.2.3. mély fekvésű területek
 - 1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem
- 1.18.3. egyéb
 - 1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)
 - 1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások
 - 1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások
- 1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

II. Fejezet

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

III. Fejezet

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1. A folyamatok értékelése

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3.2. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Településfejlesztési koncepció kiegészítés - határozattal elfogadandó

I. A településfejlesztési koncepció jövőképe

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

2. Célok

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

3. Kiinduló adatok a továbbtervezéshez

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

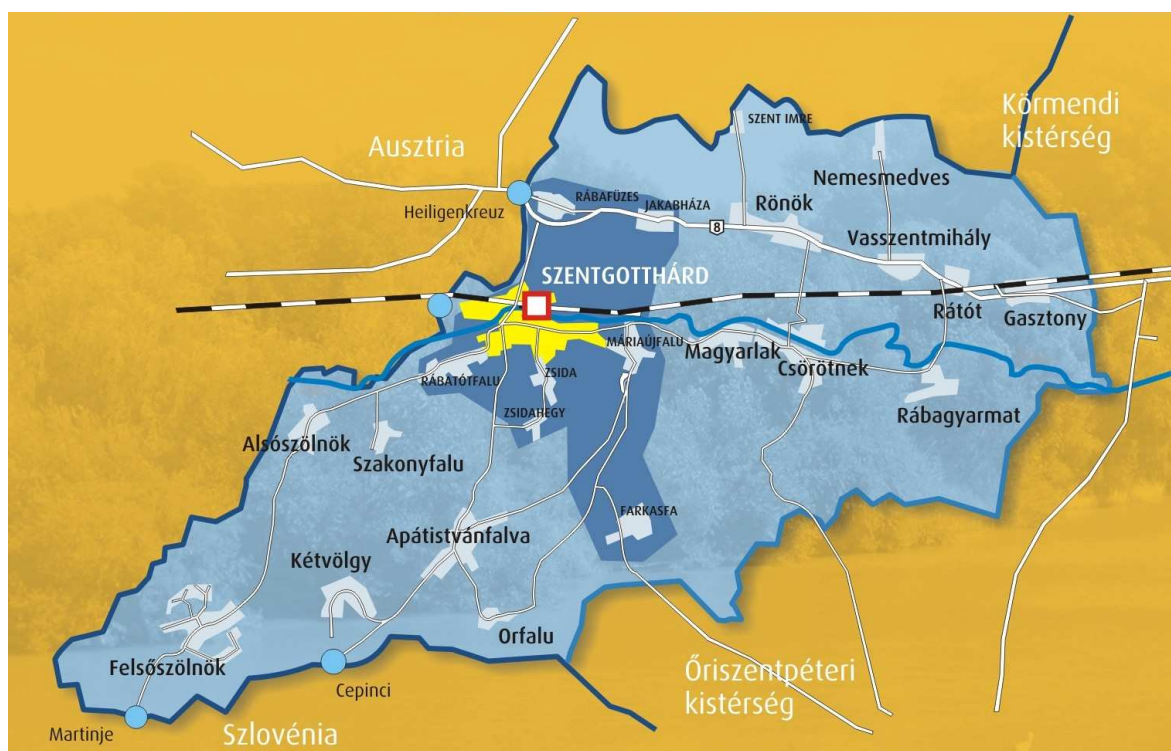
4. A megvalósítás eszközei és azok nyomonkövetése

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

Szentgotthárdi kistérség

Forrás: internet

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országgyűlés 1/2014.(I.3.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót.

Az országos fejlesztési koncepció és az országos területfejlesztési koncepció Vas megyére vonatkozó pozícionálása (268. oldal):

„4.18 Vas megye

POZICIONÁLÁS

A megye határ menti fekvése kiváló alapot biztosít az osztrák és a szlovén határ menti együttműködéshez. A megyeszékhely, agglomerálódó térségével együtt a településhálózat domináns centruma; mellette, aprófalvas térségek és belső perifériák jellemzik térszerkezetét. A vasúthálózat sűrű, ugyanakkor az észak-déli irányú közlekedési tengely kiépítettsége, a Budapest-Győr-Bécs-Pozsony súlypontok elérhetősége még nem éri el az elvárható színvonalat. Hasonlóképp nem kielégítő egyes megyén belüli térségek megközelíthetősége. Az átlagos iskolázottság, a diplomások aránya és az idegen nyelvek ismerete alapján a népesség jól képzett. A K+F, illetve a gazdasági igényekre reagáló felsőfokú képzés terén a megye erős lemaradással küzd. Gazdaságában a szakképzett munkaerőt igénylő ágazatok jelentősek, húzóágazat a gépipar, kiemelten a járműgyártás. Az egy főre jutó GDP 2010-ben az országos átlag 85,7%-a volt. Kiváló turisztikai adottságok, nemzetközi jelentőségű gyógyfürdők, országos jelentőségű kulturális és természeti adottságok jellemzik.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- Észak-déli, kelet-nyugati irányú nemzetközi közúti és vasúti közlekedési tengelyek fejlesztése és azokhoz kapcsolódóan a megyén belül a települések elérhetőségének javítása, valamint a fejlesztések eredményeként Szombathely-Körmend térségében a logisztikai tevékenység bővítése.
- Szektorokon és határokon átívelő gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és képzési együttműködések támogatása, ezen belül kiemelten a Pannon Járműipari és Mechatronikai Centrum fejlesztése: Szentgotthárd, Szombathely, Zalaegerszeg).
- Komplex humánerőforrás fejlesztési program a helyi alap-, közép- és felsőfokú képzések összehangolt fejlesztésével, a meglévő kapacitások - szombathelyi
- egyetemi központ, az egészségügyi főiskolai képzés és az ELTE Gothard Observatórium - erősítésével, a K+F teljesítmény növelése, kiemelten az alkalmazott kutatásban.
- Megújuló energiák fenntartható hasznosítása (termál-, bio-, szél- és napenergia).
- Kiemelt térségi brand-ek kialakítása a turisztikai szektorban: Őrség, Kőszeg - Írott-kő, Savaria, Pannon fürdővilág.
- A gyógyfürdők (Bükfürdő, Sárvár), a történelmi hagyományokra (Savaria Karnevál, Szent Márton-kultusz) és az épített (Kőszeg) és természeti (Őrség, Írott-kő) örökségre egyaránt építő turizmusfejlesztés.
- Az agrárium fejlesztése a helyi termelői piacok megteremtése mellett a magasabb
- hozzáadott értéket jelentő helyi élelmiszer-feldolgozás erősítésével.
- A kistelepülések, belső perifériás térségek (pl. Vasi Hegyhát, Kemenesalja, Őrség felzárkóztatása) népességmegtartó-képességének javítása infrastrukturális fejlesztések és térségi alapon szervezett közszolgáltatások révén, valamint a belső erőforrásokra alapozott helyi gazdaságfejlesztése eredményeként (pl. helyi termékek értéknövelő fejlesztése és közösségi alapú foglalkoztatás).
- Az osztrák, szlovén határ menti kapcsolatok bővítése, különös tekintettel a közös munkaerő-piac kihívásaira, illetve a természeti értékek közös fenntartható hasznosítására, valamint aktív részvétel a transznacionális együttműködésekben.”

Vas Megyei Területfejlesztési koncepciója által megfogalmazott jövőkép 2030-ban

1. A megye jövőképe

A megye tervezett fejlettségi állapotát 2030-ban az alábbiak jellemzik: Vas megyét jó életszínvonalú, egyben nem romló demográfiai trendekkel jellemezhető, erős identitású kistérségek alkotják, melynek alapja a megújulásra képes gazdasága, illetve az egyedi kulturális, természeti értékek fenntartható hasznosítása, illetve a fejlett közlekedési és kommunikációs rendszere.

o A megyét több helyi kötődésű szakképzett, diplomás választja lakóhelyéül, miközben újra a bevándorlók célpontja, ami ellensúlyozza a természetes fogyásból származó népességcsökkenést.

o A gazdaság motorja a járműipar, amely elsődlegesen exportra termel, miközben a termelési tevékenységet végző nagyvállalatok mélyen integráltak a helyi gazdaságba a jól képzett és elégséges számú munkaerő, illetve a helyi KKV-kal való beszállítói kapcsolatuk miatt. A termelés mellett már

szolgáltatási és kutatás-fejlesztési tevékenységet is végeznek az iparághoz tartozó nagyvállalatok és fejlesztő intézetek.

- o A gazdaságban meghatározó a vállalkozásfejlesztő intézmények, képző szervezetek és vállalkozások közti együttműködések, ami az erőforrások ésszerű megosztásán, illetve az üzleti igények kiszolgálásán túl lehetőséget kínál az új vállalkozások indítására is.

- o Szombathely és a megye többi térségi központja közti jól szervezett közlekedési kapcsolatok lehetőséget adnak a kényelmes napi ingázásra, ami a megyét egy egységes és a lakosok, valamint a vállalkozások számára is vonzó munkaerőpiaccá teszi.

- o A megye megőrzi természeti, táji és kulturális értékeit, csökken az ökológiai lábnyoma. A természeti, táji és kulturális értékek fenntartható módon a turisztikai kínálat integráns részét képezik. A környezet megóvását szolgálja a jól működő katasztrófavédelmi rendszer, illetve a hulladékok újrahasznosításának rendszere. Legalább az országos átlagot eléri a megújuló energiaforrások felhasználása az energiafogyasztásban.

- o A turizmus a kiemelt márkák összehangolt fejlesztése eredményeként megőrzi piaci pozícióit a fogyasztói igényekre és trendekre való gyors reagálás révén, miközben a vidékies térségek magas színvonalú rekreációs területe képeznek.

- o A kistelepüléseken megfelelő életfeltételek vannak a kiépült alapvető infrastruktúráknak (kommunikációs, közművek), a rendelkezésre álló alapszolgáltatásoknak, illetve a munkaerő-piaci központok (térségközpontok) jó közúti és közösségi közlekedési eszközön történő elérhetőségének köszönhetően. A vidékies térségekben a megélhetésben a jelenleginél nagyobb szerepet játszik a mezőgazdasági, termelés, zöldség-gyümölcs termesztés, állattenyésztés és kapcsolódó kisipari feldolgozás. A termékeket döntően a helyi piacokon értékesítik.

- o A vasúti, logisztikai rendszerfejlesztések eredményeként a megye szervesen illeszkedni képes a közép-európai gazdasági térbe, és kapcsolódik a transznacionális infrastrukturális hálózatokhoz.

- o Értékmegőrző, foglalkoztatási, alapszolgáltatás-fenntartási beavatkozások révén életben maradnak a népességfogyással leginkább veszélyeztetett kistelepülések.

- o A megyében a jól működő szociális- foglalkoztatási- egészségügyi rendszer révén mindenkinek megvan az esélye az elsődleges munkaerőpiacra történő integrálódásra, és az életesélyeik fenntartására.

A megye fejlesztésének átfogó célja a képzett munkaerő, a gazdaság teljesítőképességének növelése, a foglalkoztatottság növelésén túl a Természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása, hogy csökkenjen az ökológiai lábnyom, bővüljön helyi adottságok fenntartható hasznosításának széles tára, a helyben előállító mezőgazdasági és egyéb termékek köre, illetve az értékek vonzó lakókörnyezetet teremtsenek a városi környezetben és vidékies térségekben egyaránt

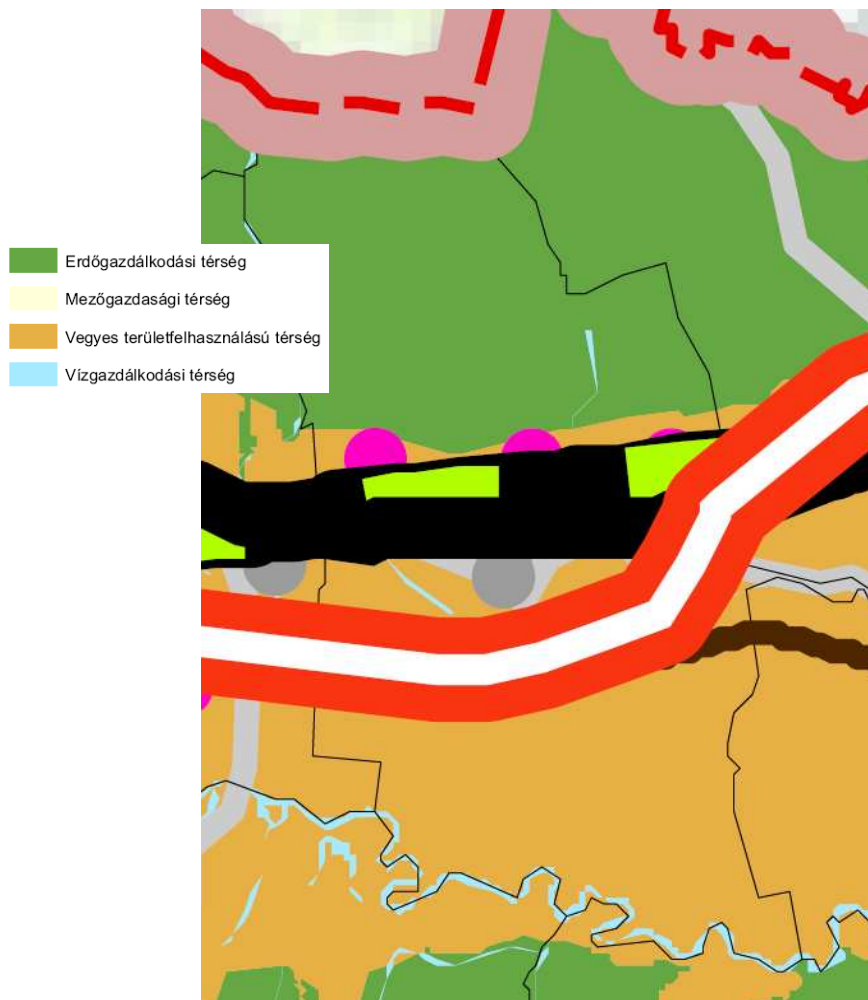
A megye erdei, illetve termőföldje további lehetőséget jelenet a magasabb feldolgozottsági szintű helyi termékek előállítására. Továbbá a termálvízkincs, természeti és kulturális értéke jó alapot kínál a turizmus fejlesztésére. A gazdasági fejlődésének és a megyében történő munkavállalásának megfelelő alapot ad a magas minőségű természeti környezet, illetve a lakóterületek környezeti szennyezésének lehetőségekhez képest minél magasabb szintű mérséklése. Utóbbihoz kapcsolódóan

törekedni kell a helyi, megújuló energiaforrásokat használó energia-ellátó rendszerek kapacitásainak bővítésére.

Vas Megye Területfejlesztési programja készítés alatt áll.

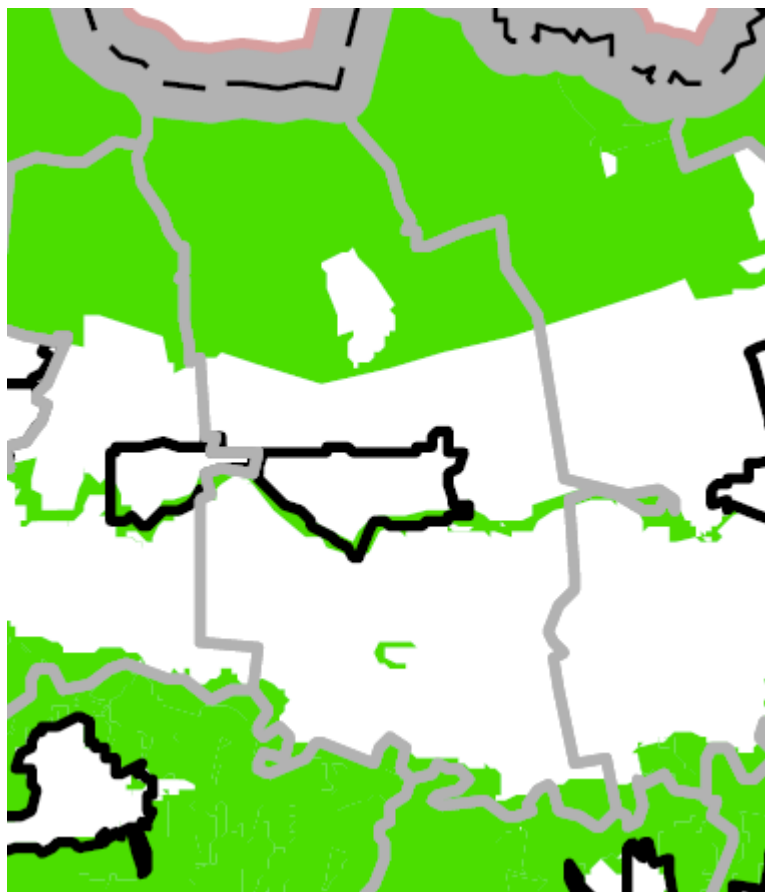
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt (továbbiakban: OTrT törvény) az Országgyűlés 2003-ban fogadta el. A törvény első átfogó módosítására 2008-ban került sor. Az OTTrT törvény 29. §-a úgy rendelkezik, hogy a terv felülvizsgálatát legalább 5 évente el kell végezni. Ennek megfelelően a törvény soron következő módosítása 2013-ban megtörtént: az Országgyűlés a módosító javaslatot 2013. december 9-én elfogadta, a törvény 2014. január 1-jén hatályba lépett. Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény (OTrT) övezetei közül az alábbiak érintik.

OTrT 2. sz. melléklete

Az Országos Területrendezési terv a község igazgatási területén erdőgazdálkodási és vegyes térség területét határolta le. A kiemelt térségi és megyei tervekben kell, lehet az övezetek lehatárolását pontosítani. Az OTTrT 1000 ha-nál kisebb települési térség területet nem ábrázol.

OTrT 3/1.sz. melléklete: Országos ökológiai hálózat övezete

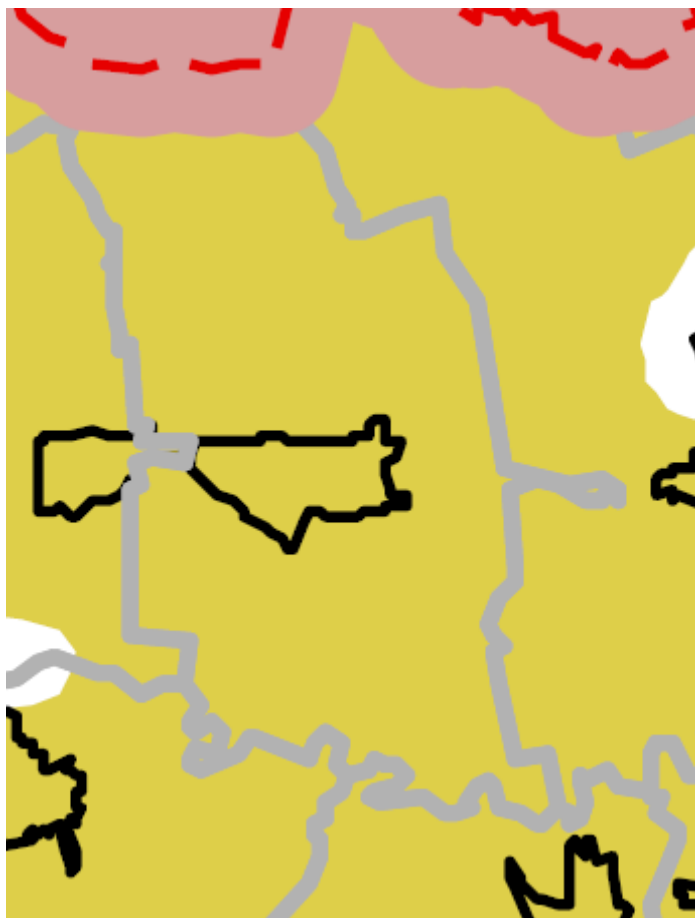
Az övezet területe a Vas megyei területrendezési tervben foglaltak szerint kell lehatárolni.

OTrT 3/4. melléklete: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

OTrT „14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

OTrT 3/5. melléklete Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területe övezete (Hatályos 2015. január 1-től)

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

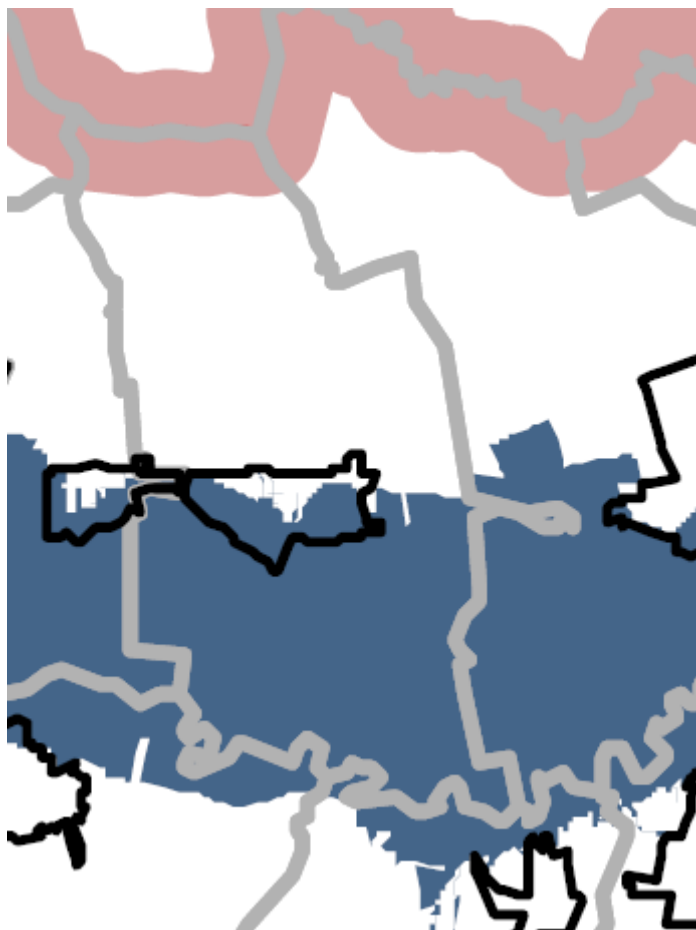
(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

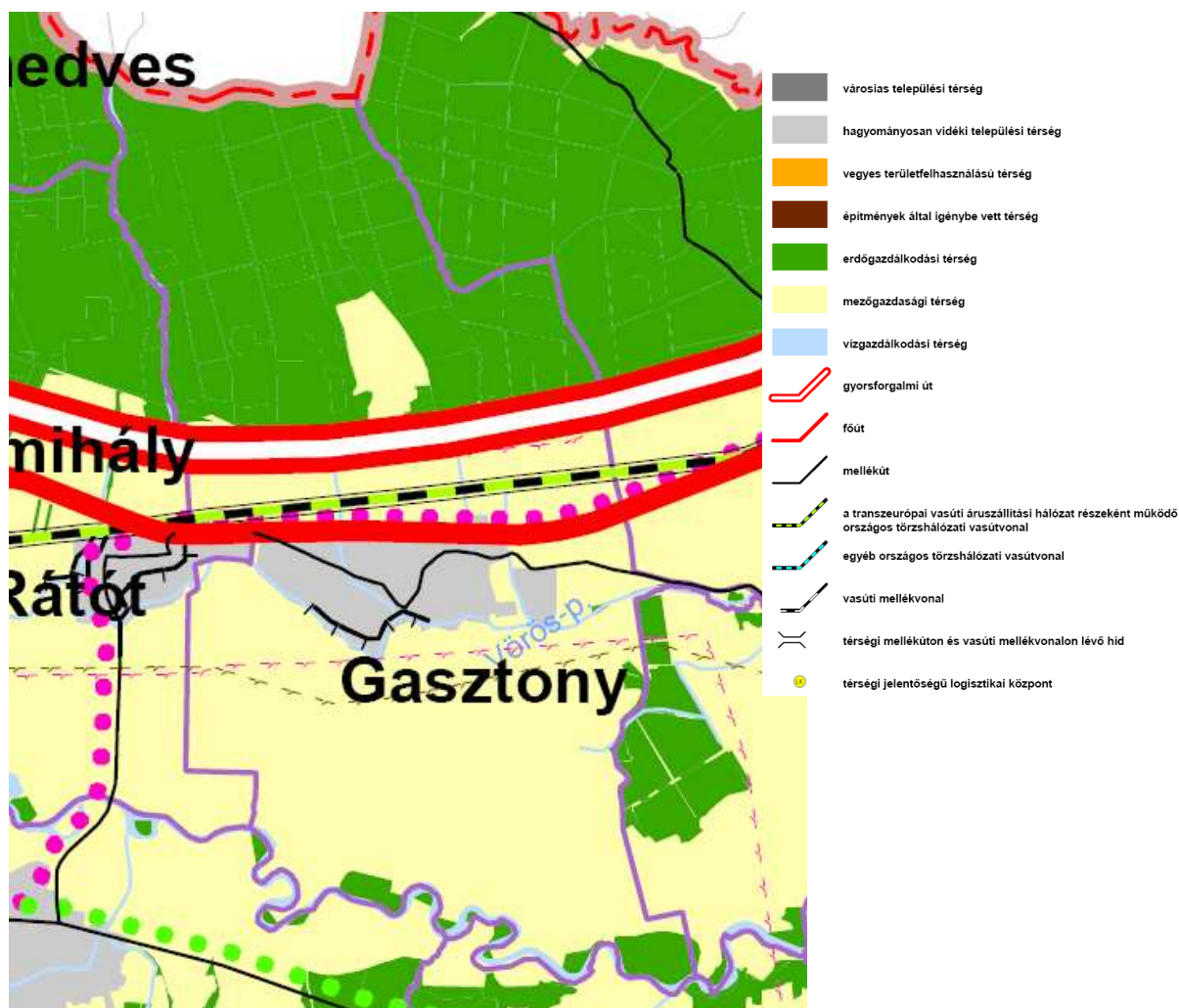
OTrT 3/8. melléklete Nagyvízi meder

16. § A nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

1.4.) Vas megyei Területrendezési terv

Vas megye területrendezési terve (PESTTERV 2010. november 26-án elfogadva) a község területén az alábbi fejlesztéseket határozza el, illetve figyelembe veendő meglévő-megmaradó állapotot rögzíti:

A) Területrendezési tervlap

Vas megye TRT 1. sz. tervlap - Térségi Szerkezeti terv

A Vas megyei Területrendezési terv által Gasztony közigazgatási területén belüli övezetek:

	Vas Területrendezési Terv (ha)
Hagyományosan vidéki települési térség	103,03 ha
Erdőgazdasági térség	502,34 ha
Mezőgazdasági térség	776,28 ha
Vízgazdálkodási térség	- ha
	1427,14 ha

Forrás: teir.hu

Megyei övezetek

a) Országos ökológiai hálózat övezete

Vas megye TRT II/1. sz. tervlap - ökológiai folyosó övezete

A területek lehatárolását az új településszerkezeti terv elkészítése során kell elvégezni. A település igazgatási területén magterület övezetét kell megkülönböztetni. Az övezet határát a hatályos OTTrT figyelembevételével kell elvégezni.

Ökológiai folyosó övezete

OTTrT 18. § (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

- a) a települési területet az ökológiai folyosó körülzárja, és
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.

(4) Az övezetben a közlekedési infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthetők, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthetők.

b) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

Vas megye TRT II/3. sz. tervlap -Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

A kiváló adottságú erdőterületek és erdőtelepítésre alkalmas terület övezetét a készülő szerkezeti tervben kell lehatárolni. Az övezet határát a hatályos OTrT figyelembevételével kell elvégezni.

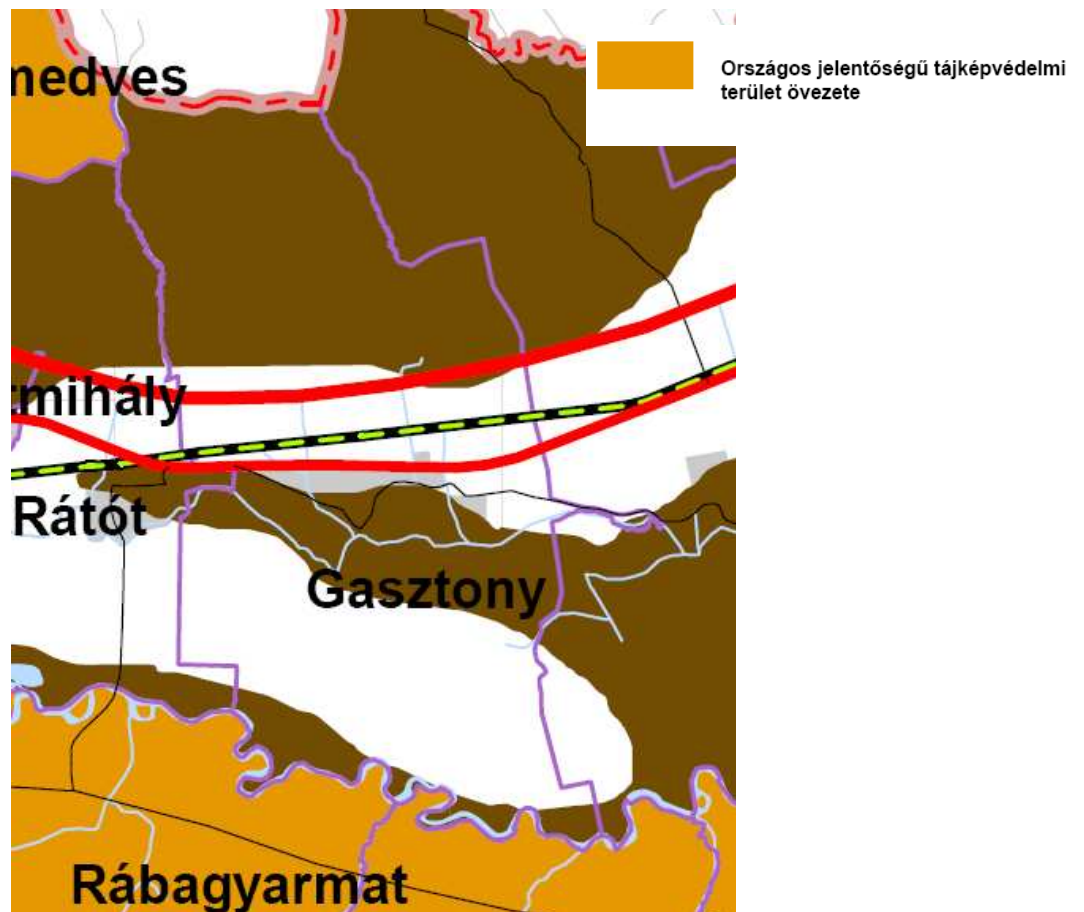
OTrT „13/B. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelek megállapítása, illetve bányászati tevékenység engedélyezése a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehetséges.”

„19/A. § A településrendezési eszközökben az erdőtelepítésre javasolt terület övezetét az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.”

c) Országos jelentőségű tájképvédelmi terület

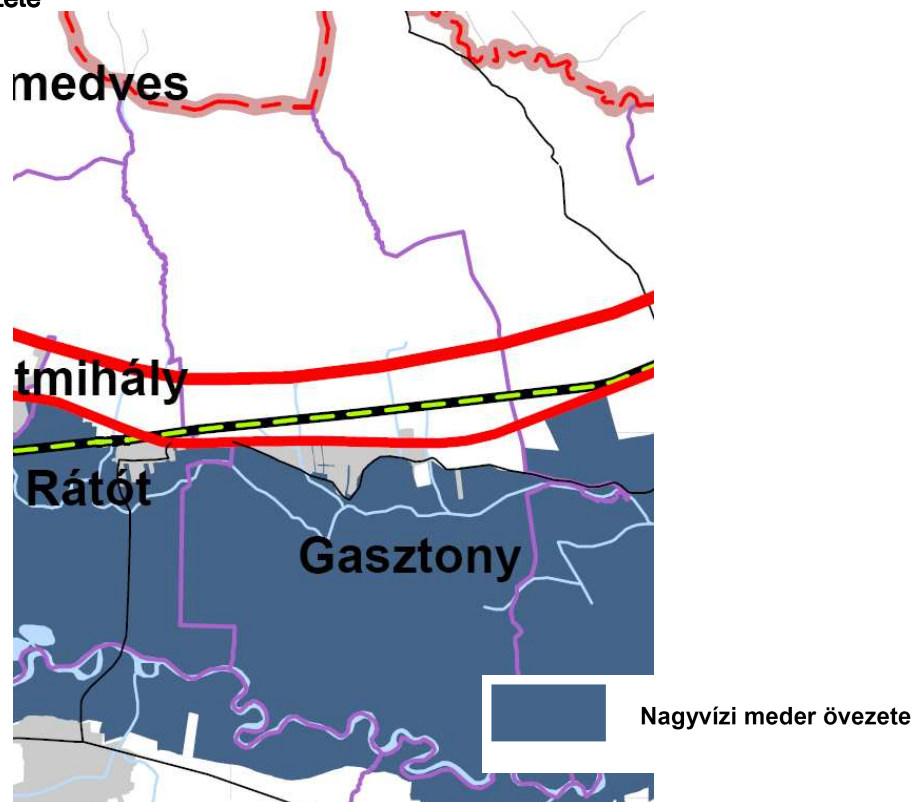
A Vas megyei területrendezési tervben megkülönböztetett országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét az új OTrT módosította. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területe övezete 2014. december 31-ig hatályos, míg a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területe övezete 2015. január 1-től hatályos.

Vas megye TRT II/4.sz. melléklete -Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület

Az övezet határát a hatályos OTrT figyelembevételével kell elvégezni.

d) Nagyvízi meder övezete

Vas megye TRT II/11. melléklete - Nagyvízi meder, övezete

Gasztony községet a Rába folyó nagyvízi meder által igénybe vett térség érinti a belterület déli oldalán.

f) Vízérőziónak kitett terület övezete

Az övezet területét a pontosító övezet jelöli ki.

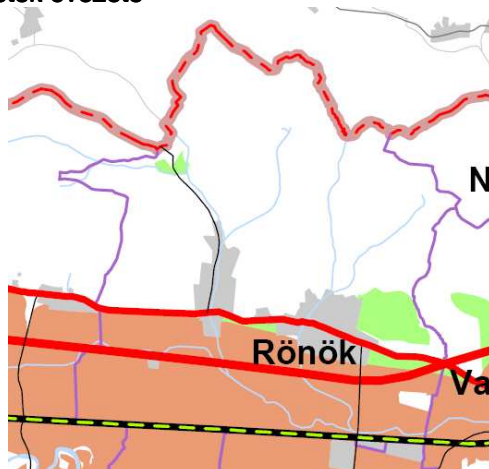
Vas megye TRT II/13. melléklete - Vízérőziónak kitett terület övezete

Ajánlott övezetek

a) Erdőtelepítésre és mezőgazdálkodásra másodlagosan alkalmas területek övezete

A megyei terv alapján ajánlott övezetek.

a) Erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas területek övezete, és másodlagosan alkalmas területek övezete

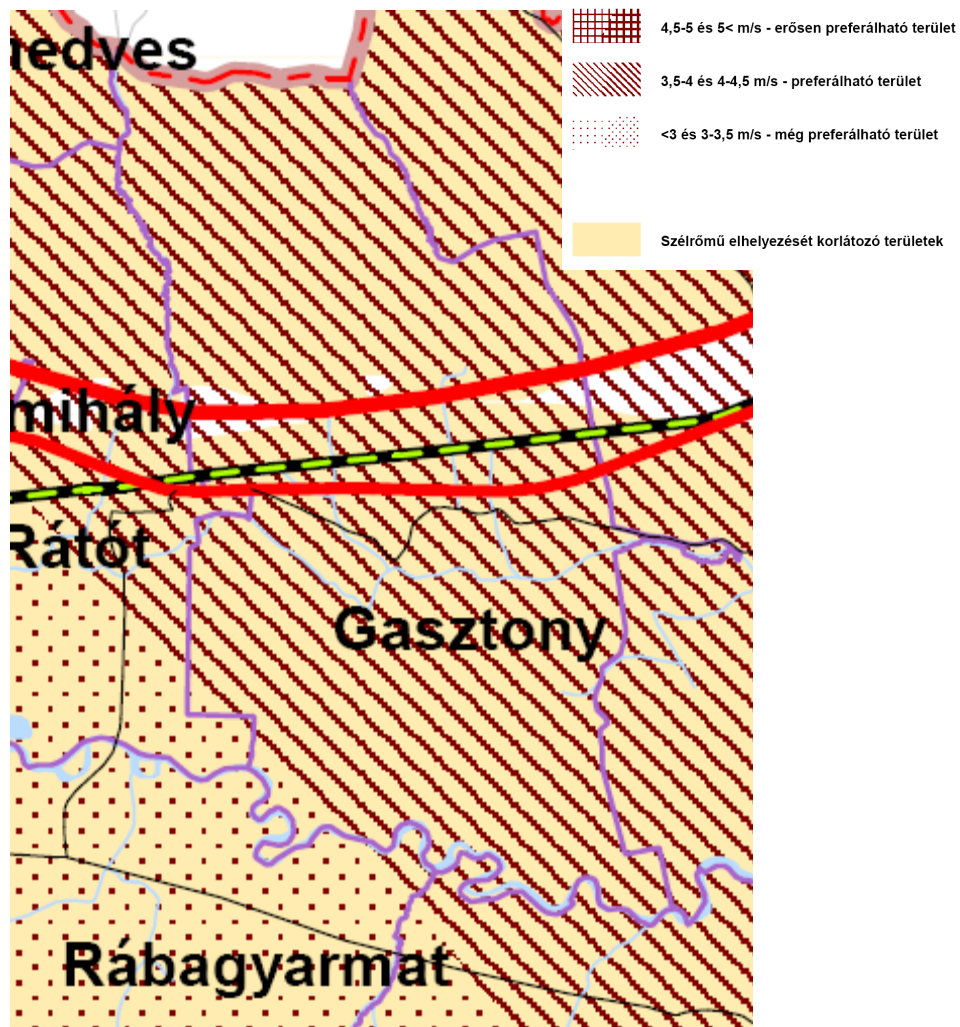

- Erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas területek övezete
- Mezőgazdasági művelésre másodlagosan alkalmas területek övezete

Vas megye TRT 193/2010.(XI.26.) határozata alapján ajánlott övezet - Erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas területek övezete, mezőgazdasági művelésre másodlagosan alkalmas területek övezete

b) Szélerőmű elhelyezésének területe

A településen a Vas megyei területrendezési terv szerint szélerőmű park létesítése szempontjából a <3 és 3-3,5 m/s - még preferálható terület övezetében, korlátozó területen helyezkedik el.

Vas megye TRT 193/2010.(XI.26.) határozata alapján ajánlott övezet - Szélerőmű területe

c) Korlátozó övezet összesítése

Gasztony község területén az övezet területe a magterület, a nagyvízi meder, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezetének kiterjedésével megegyező terület kerül lehatárolásra.

Vas megye TRT 193/2010.(XI.26.) határozata alapján ajánlott övezet - Korlátozó övezet összesítése

e) Vízerózióknak kitett terület övezetét pontosító lehatárolás

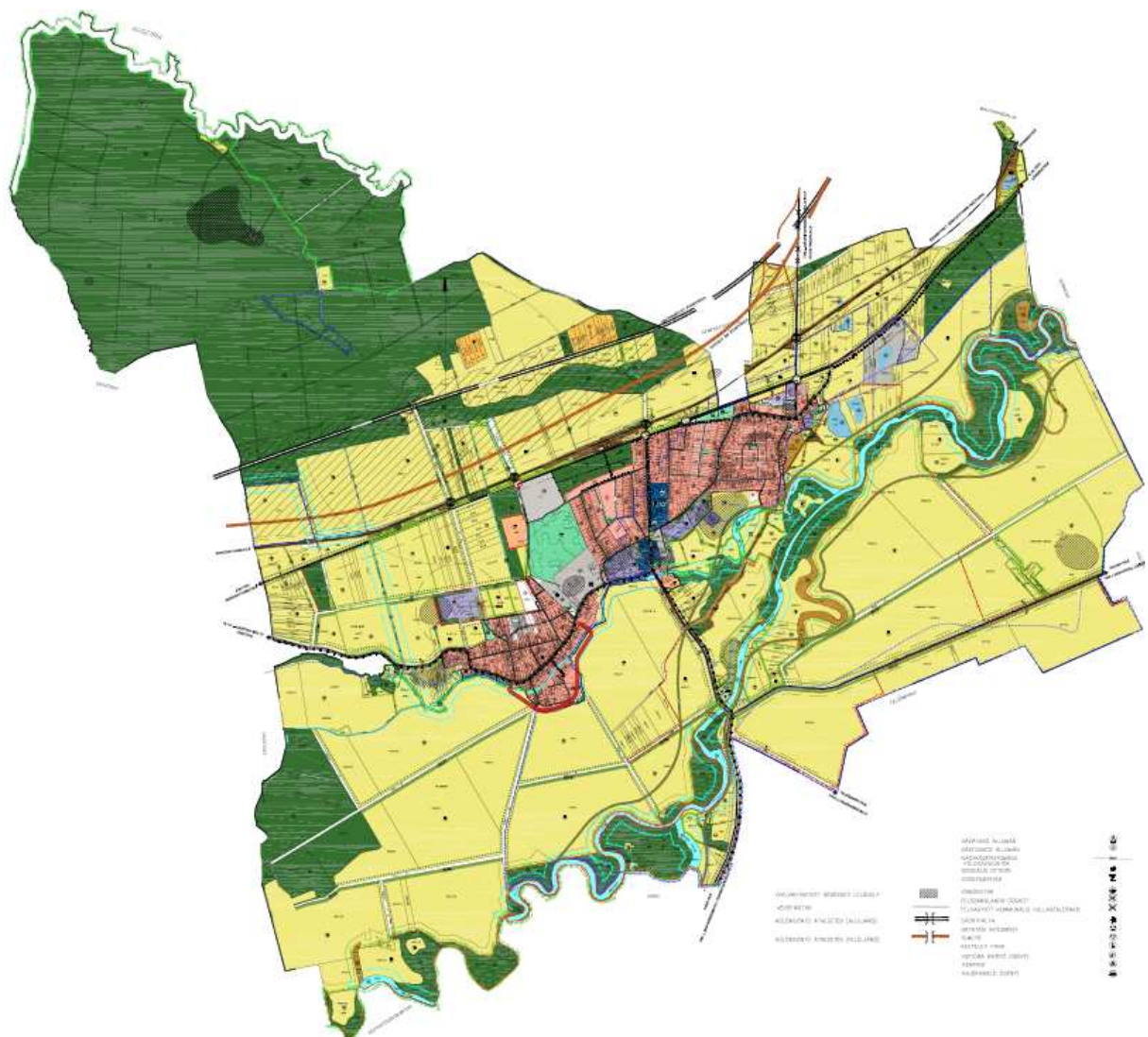

Vas megye TRT 193/2010.(XI.26.) határozata alapján ajánlott övezet - Vízerózióknak kitett terület övezetét pontosító lehatárolás

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Gasztonyt keletről Csákánydoroszló határolja. A településeknek csak külterületei - beépítésre nem szánt területei találkoznak. Csákánydoroszló északi közigazgatási területén egy motocross pálya található, amely a lakott területektől való távolsága alapján határértéket túllépő zajhatást nem eredményez. A két település között a 8. sz. főút helyett a 74171 jelű bekötő út teremt közúti kapcsolatot, felfűzve a községi lakott területeket.

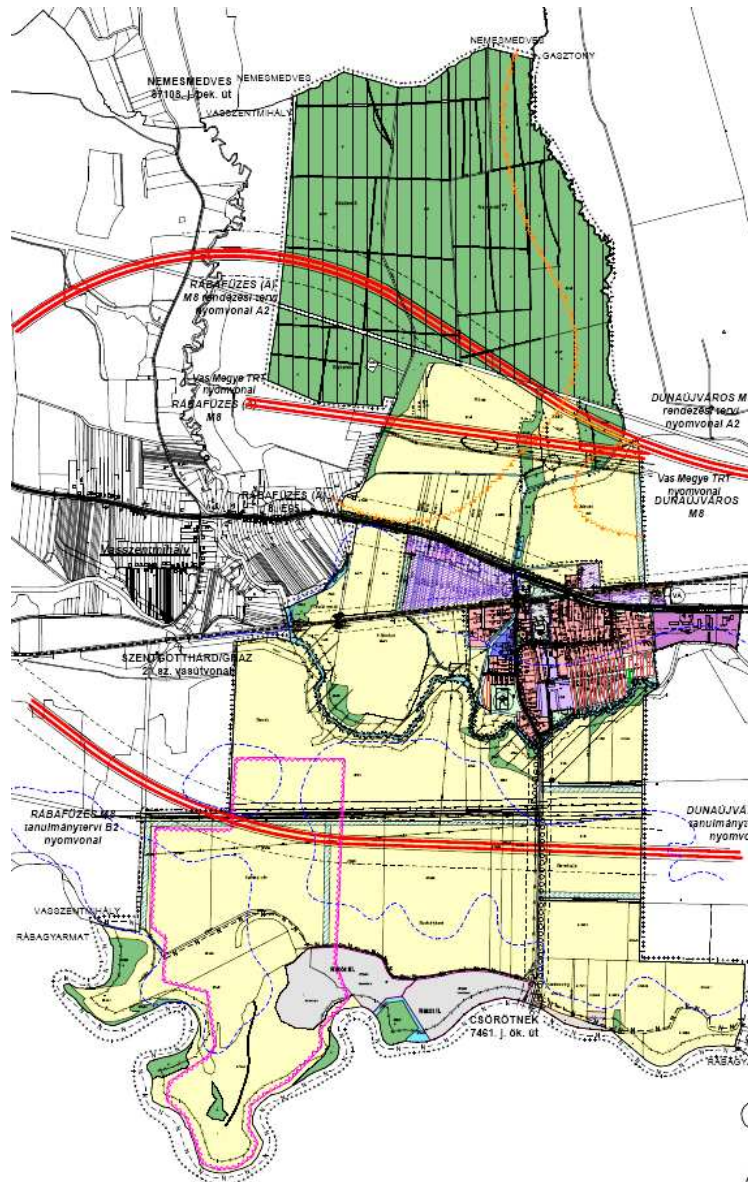
A két települést érinti a Körmen-Szentgotthárd között húzódó villamos energia és gázellátó távvezeték rendszer. Közúti kapcsolat tekintetében mellékút mellett kiemelendő a 8. sz. főút, amely elkerül a lakott területeket. Az M8-as gyorsforgalmi út a településektől északra került kijelölésre. A tájhasználat tekintetében az erdő és mezőgazdasági művelési területek úgy helyezkednek el, hogy az északi dombos felszint erdők, míg a völgyfelszint inkább mezőgazdasági kultúrák foglalják el.

Csákánydoroszló hatályos településszerkezeti terve

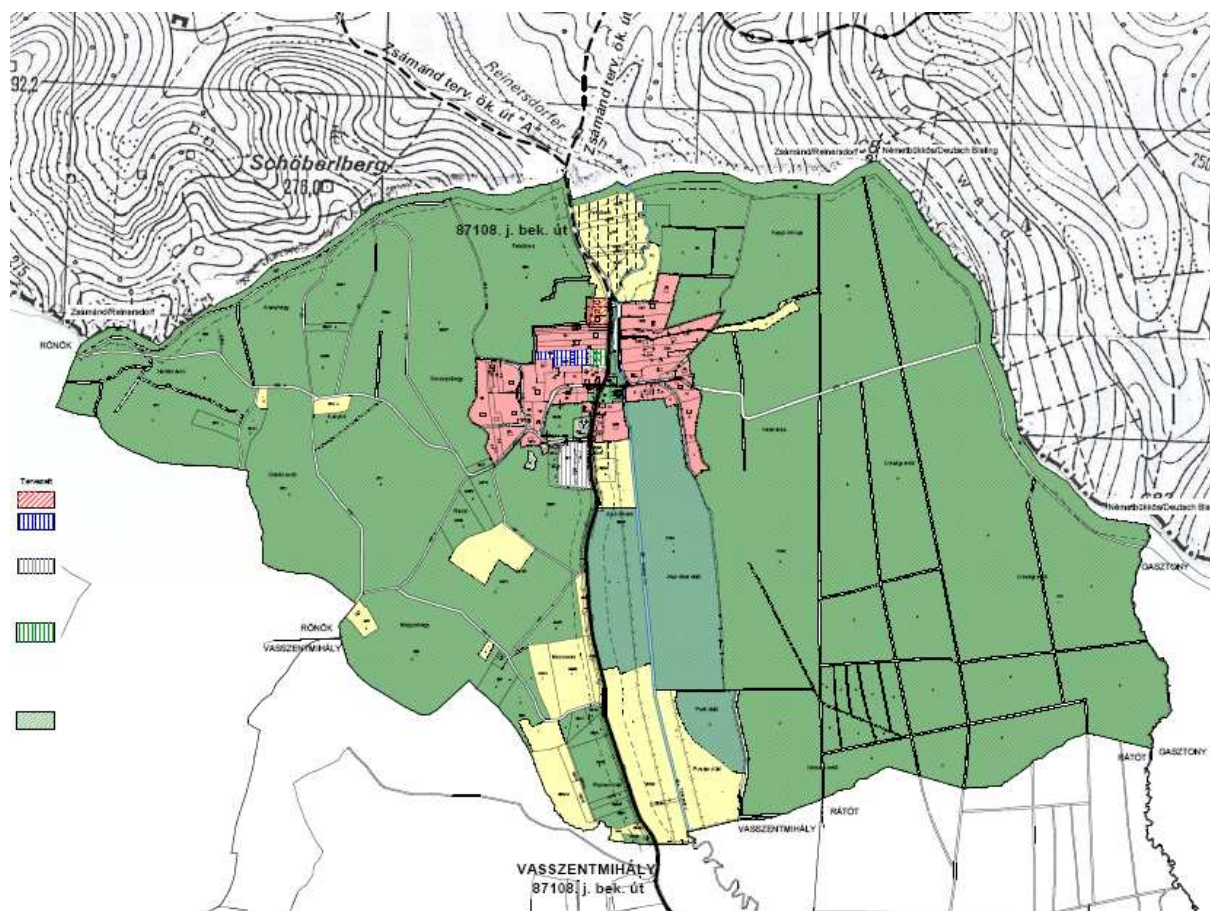
Gasztony nyugati szomszédja Rátót község. Rátót 2007-ben elfogadott településrendezési terve tartalmazza a Rába völgyben húzódó térségi infrastrukturális elemeket (villamos, gázellátás), valamint

a közúthálózat tervezett fejlesztését. A tervlapokon még két M8 gyorsforgalmi út nyomvonal szerepel, mivel a településektől északabbra és a Rába völgyében vezetett nyomvonal egyaránt alternatíva volt. Rátót keleti felén ipari gazdasági terület található, amely találkozik a belterületi gasztonyi ingatlanokkal. A gazdasági terület az egykori rátóti major területét és a vasútállomás térségét magába foglalja. A tájhasználatra a közös igazgatási terület mentén délen a mezőgazdasági területek, északon az erdőgazdasági területek jellemzőek.

Rátót hatályos településszerkezeti terve

Északnyugatról Nemesmedves község igazgatási területe találkozik Gasztonnyal. Nemesmedves község településrendezési tervei 2006-ban elkészültek. A települések erdő területekkel határosak. Közúti kapcsolata csak az erdőművelési területek gazdasági útjain keresztül van, hálózat fejlesztés sem tervezett.

Nemesmedves hatályos településszerkezeti terve

Rábagyarmat község településrendezési terve 2007-ben készült. A Településszerkezeti tervet a 101/2007. (XII. 17.) Kt. képviselő-testületi határozattal hagyták jóvá. A helyi építési szabályzatot a 9/2007. (XII. 22.) számú rendelettel hagyták jóvá és 2014-ben módosították.

Hegyhátszentmárton község településrendezési tervekkel nem rendelkezik.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Nincsen.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

Nincsen.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, foglalkoztatottság

Népesség számának alakulása 1870-2001 között

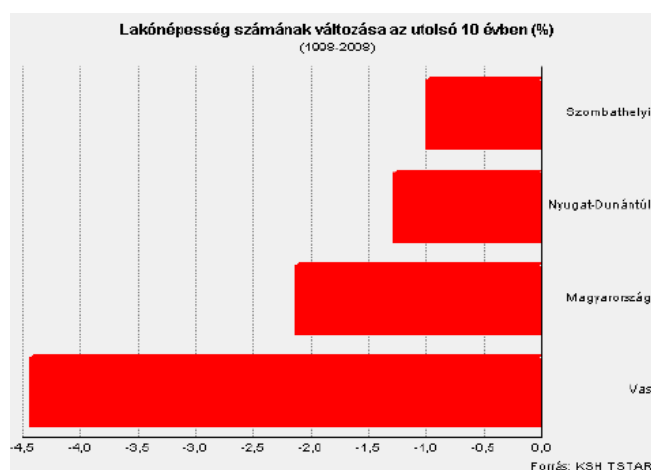
Év	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2016
Lakos	648	695	801	735	818	905	875	894	795	729	649	542	495	414

A település népességének száma abszolút értelemben 1920-ban érte el csúcspontját 905 fővel. Kisebb csúcs 1949-ben volt, akkor 894 fő lakott a községben, majd folyamatos csökkenésnek indult, amely sajnos a mai napig tart.

A népesség nemzetiségi összetétele alapján a lakosság döntő hányada magyar (95,3 %), kisebb német (2,1 %) volt. Nem válaszolt 4,4 %.

A felekezetek szerinti összetétel:

római katolikus	80,2 %
református	2,1 %
vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	5,3 %
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	11,2 %.

Lakónépesség változása az utolsó 10 évben (Forrás HEP)

A népesség számának alakulása 1980-2013. (forrás: KSH)

	Állandó népesség			Lakónépesség			
	1980	1990	2001	1980	1990	2001	2016
Gasztony	671	568	499	729	649	542	414

A rendszerváltást követően a népesség fogyás kissé mérséklődött, majd kisebb hullámhegyet követően csökkenésnek indult. Jelenleg ismét csökkenő tendenciát mutat.

Lakosok számának alakulása

2016.01.01.	414
2015.01.01.	422
2014.01.01.	430
2013.01.01.	445
2012.01.01.	443
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	441
2010.01.01.	450
2009.01.01.	453
2008.01.01.	453

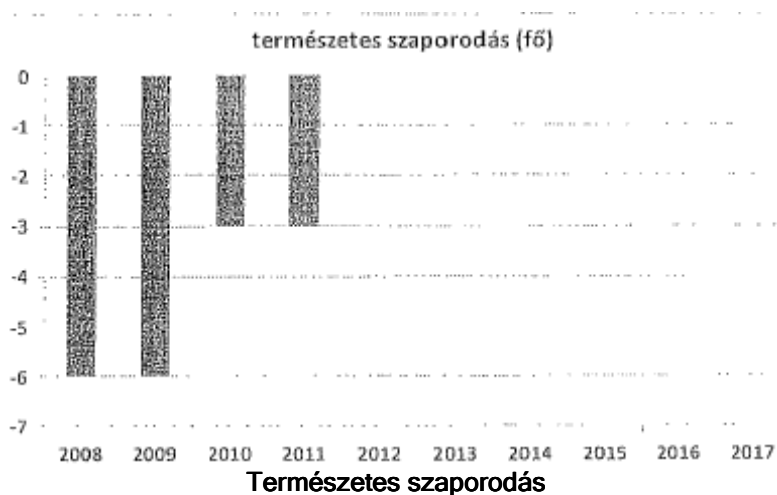
2007.01.01.	457
2006.01.01.	468
2005.01.01.	470
2004.01.01.	474
2003.01.01.	487
2002.01.01.	492
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	504
2000.01.01.	515
1999.01.01.	509
1998.01.01.	486
1997.01.01.	485
1996.01.01.	493
1995.01.01.	494
1994.01.01.	498
1993.01.01.	510
1992.01.01.	524
1991.01.01.	530
1990.01.01. (a népszámlálás időpontjában)	542

A vándorlási folyamat

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	4	12	-10
2009	9	1	10
2010	7	13	-6
2011	4	4	5
2012	n.a.	n.a	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, HEP, 2013.

Forrás: KSH, HEP 2015

Élve születések számának alakulása

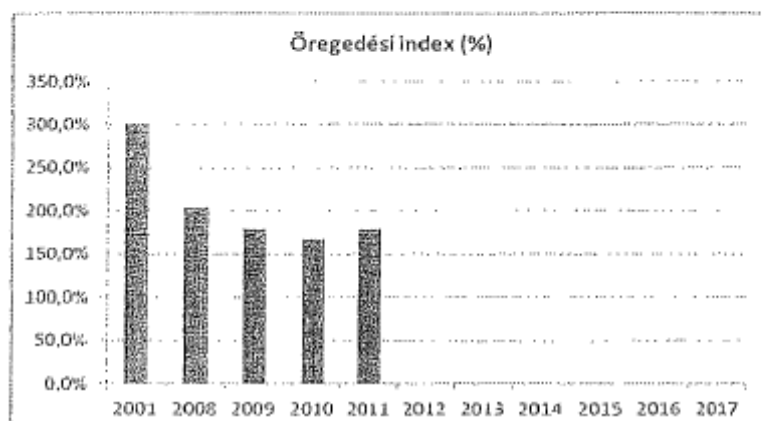
	Élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	1	7	-6
2009	1	7	-6
2010	2	5	-3
2011	2	5	-3
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: HEP, 2015.

A természetes szaporodást tekintve Gasztonyban a halálozások száma a vizsgált évek majd mindegyikében meghaladja az élve születéseket, mely az öregedési index 100 % feletti értékeit eredményezi. 2001-ben 300 %, 2011-ben 178,6 %.

Országos trend, hogy a fiatalok nem vállalnak gyereket, kitolódik a szülés, egyre idősebb korban szülnék a nők. Kevésbé ember választja lakóhelyéül Gasztont, mint amennyi elvándorol a településről.

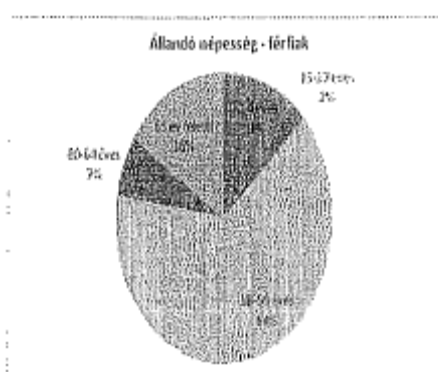
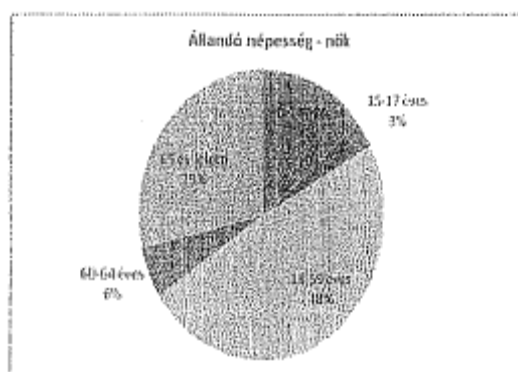
	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	156	52	300,0%
2008	110	54	203,7%
2009	105	59	178,0%
2010	99	59	167,8%
2011	100	56	178,6%

Forrás: HEP, 2015.

Belföldi vándorlások

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek aránya, száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	187	173	360	7	3,7%	10	5,8%	17	4,7%
2009	175	189	364	10	5,7%	19	10,1%	29	8,0%
2010	170	184	354	18	10,6%	13	7,1%	31	8,8%
2011	167	189	356	3	1,8%	7	3,7%	10	2,8%
2012	n.a.	n.a.		1		0		1	

Forrás: HEP

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	17	29	31	10	0
20 éves és fiatalabb	fő	1	1	1	1	n.a.
	%	5,9%	3,4%	3,2%	10,0%	
21-25 év	fő	3	5	4	1	n.a.
	%	17,6%	17,2%	12,9%	10,0%	
26-30 év	fő	3	7	2	1	n.a.
	%	17,6%	24,1%	6,5%	10,0%	
31-35 év	fő	1	3	5	2	n.a.
	%	5,9%	10,3%	16,1%	20,0%	
36-40 év	fő	1	2	1	2	n.a.
	%	5,9%	6,9%	3,2%	20,0%	
41-45 év	fő	1	1	3	2	n.a.
	%	5,9%	3,4%	9,7%	20,0%	
46-50 év	fő	4	3	7	1	n.a.
	%	23,5%	10,3%	22,6%	10,0%	
51-55 év	fő	2	4	4	0	n.a.
	%	11,8%	13,8%	12,9%	0,0%	
56-60 év	fő	1	3	4	0	n.a.
	%	5,9%	10,3%	12,9%	0,0%	
61 év felett	fő	0	0	0	0	n.a.
	%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	

Forrás: HEP

Munkanélküliek és 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/registrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	7	10	17	3	2	5	42,9%	20,0%	29,4%
2009	10	19	29	6	14	20	60,0%	73,7%	69,0%
2010	13	18	31	10	5	15	76,9%	27,8%	48,4%
2011	7	3	10	1	1	2	14,3%	33,3%	20,0%
2012	1	0	1	1		1			100 %

Forrás: HEP

Pályakezdő állás keresők száma és aránya

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	30	36	66	1	3,3	0	0	1	1,5
2009	28	35	63	1	3,6	2	5,7	3	4,8
2010	25	33	58	0	0	1	2,9	1	1,7
2011	23	34	57		0	0	0	0	0
2012	na	na	na		na	na	na	na	na

Forrás: HEP

A munkanélküliek száma a férfiak körében magasabb, azonban az országos átlag alattiak. A munkanélküliek között ugyan vannak olyanok, akik a munkaügyi központnál nem regisztráltatják magukat, így nem jelennek meg adatként, így a táblázat nem nyújt teljes körű információt, azonban a község adatai kedvező képet mutatnak.

A vállalkozások száma 2016:

Regisztrált vállalkozások száma: 12.

- Települési székhelyű: 12.
- Nem települési székhelyű: –
- Egyéni vállalkozó: 7.
- Kft: 4.
- Bt: 1.

A vállalkozások száma évente általában +/- 1 egyéni vállalkozással ingadozni szokott.

A vállalkozások tevékenységi köre mezőgazdálkodás, a szolgáltatás, a kereskedelem, vendéglátás, stb, szolgáltatás területeket fedik le.

Idegenforgalom

A két háború között a település jobb lakóházaiban olcsó szállást kínáltak budapesti utasoknak. Az Országos Magyar Vendégváró Szövetség prospektuson népszerűsítette a települést. A Pillér-vendéglőben napi háromszori étkezés, a malomnál tó, és csónakhasználat is szerepelt a kínálatban. Kirándulási lehetőség többek között a Százéves fa, Máriakert, Sáli tó, Kerekes tó, rábai Bicsákmalom, Császártanya, stb... A második világháborút követően a turizmus megszűnt. A községben lévő egykori tavak mára eltűntek és csak időszakosan jelennek meg, mint kisebb vízállás. Turisztikai értéket mára nem hordoznak.

A vallási turizmus központja a Mária-kert, amelynek gondolata és megalkotása Piller Dezső nevéhez fűződik. Az ő áldozatos munkájának köszönhető, hogy létrejött és fennmaradt ez a búcsújáró hely. A Mária-kert végül 1941-ben készült el. Mivel a kert területe a határsávba esett, az 1950-es évek végétől sem ápolni, sem fejleszteni, és szinte még megközelíteni sem lehetett. A rendszerváltás azonban meghozta a Mária-kert szabadságát is. A szögesdrót eltávolítása után az emberek ismét a kegyhely felé vették az irányt. Kiss Sándor akkori plébános összehívta a katolikus falugyűlést, ahol elhatározták a Mária-kert újbóli megnyitását, felújítását. Az újraszentelésre 1990. augusztus 20-án került sor. Nagyboldogasszony ünnepe környékén a helyiek és a más faluból érkező zarándokok azóta minden évben elzarándokolnak ide. A terület széleskörű ismertté tétele és népszerűsítése, a hagyomány ápolása a jövőben kiemelt feladat lehet.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A településen működő egyesületek:

- Köménymag Egyesület
- Gasztony Községi Sportegyesület
- Gasztony Kulturális Örökségéért Alapítvány

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A településen óvoda működik. A Gasztonyi Tapsifüles Óvodába 11 fő jár.

Rábagyarmatra az óvodába 2 fő jár.

Általános Iskolába Csákánydoroszlóba, Szentgotthárdra és Rábagyarmatra járnak a gyerekek.

Oktatásban részt vesz: Csákánydoroszló Csaba József ÁMK 27 fő.

Rábagyarmati Általános Iskola 1 fő.

Szentgotthárd Arany János Általános Iskola 3 fő.

Önkormányzati intézmények: Tapsifüles Óvoda, Polgármesteri Hivatal, Tűzoltószerár.

A község tagja a Szentgotthárd és Térsége Önkormányzati Társulásnak.

Társulás útján látja el a : Házi segítségnyújtást.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, valamint családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás szintén a társulás kereti között működik.

Pedagógiai szakszolgálati feladatok: Igen.

Központi háziorvosi felügyelet: a kistérségi önkormányzatok Szentgotthárd Város Önkormányzatával kötött feladat-ellátási megállapodás szerint, amely alapján az eü. Szolgáltató a Morrow Medical Zrt.

Szociális étkeztetésben 15 fő vesz részt.

Szemétszállítás rendszeressége, két hetente. A szolgáltatást a Müllex Közszolgáltató Nonprofit Kft. végzi.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 2013-2018. készült el. Megvalósítása folyamatban.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Regisztrált vállalkozások száma: 12.

- Települési székhelyű: 12.
- Nem települési székhelyű: –
- Egyéni vállalkozó: 7.
- Kft: 4.
- Bt: 1.

A községben jelentős termelő vagy mezőgazdasági üzem nem található.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A községben jelentősebb, több munkahelyet biztosító vállalkozások nem találhatóak. A vállalkozások jellemzően a szolgáltatásban és mezőgazdálkodásban tevékenykednek. A helyi vállalkozások fő piaca a község lakosságának kiszolgálása.

A majorban állattartás sem folyik.

A település relatív kicsiny mezőgazdasági művelésben lévő területeit a kisebb helyi és környező gazdálkodók művelik.

A kereskedelem-szolgáltatások közül a kiskereskedelmi egységek emelendő ki.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Lakások és lakott üdülők szobaszám, tulajdonos és használati cím alapján

Terület	Szobaszám				Tulajdonjelleg			Használati jogcím		
	1	2	3	4-	magán személ y	önkormány zat	más intézm ény, szerve zet	tulaj don osi	bérleti	más jogcím ű
					tulajdona					
Gasztony	14	89	73	34	207	-	3	164	2	1

Forrás: KSH

A tulajdonviszony szempontjából a községben a magántulajdonban álló lakások a jellemzőek.

A lakások és lakott üdülők építési évük szerint

	- 1919	1920- 1944	1945- 1959	1960- 1969	1970- 1979	1980- 1989	1990- 2001	2002- 2016	Összesen
Gasztony	12	34	55	69	19	8	7	7	211

A lakások 21,8 %-a 1945. előtt épült. A II. világháborút és a rendszerváltás között épült a lakások zöme: 71,5 %-a, míg a legutóbbi két évtizedben 6,6 %-uk.

A lakások számának növekedése 1990-2016. között

Év	Lakásszám
1990	200
1991	201
1992	201
1993	199
1994	198
1995	198
1996	198
1997	198
1998	200
1999	200
2000	203
2001	204
2002	204
2003	204
2004	204
2005	204
2006	206
2007	206
2008	206
2009	206
2010	209

2011	210
2012	211
2013	210
2014	211
2015	211
2016	211

Forrás: KSH

A lakások építési éveit tekintve a második világháború utáni időszak emelhető ki. A lakásépítésben a rendszerváltás nem hozott változást, amikor is a lakások számának változása kiegyenlített maradt.

A lakások alapterületük szerint (Forrás: KSH)

	-29	30-39	40-49	50-59	60-79	80-99	100-	Összes	1 lakásra jutó alapterület m ²
	m ²								
Gasztony	1	-	6	12	45	86	60	210	87

A lakások alapterületük szerint jellemzően nagy alapterületűek, 40,9 %-ban 80-99 m² alapterületű, 28,6 %-ban 100 m²-nél nagyobb lakásokat találunk.

A lakások és lakott üdülők felszereltség szerint (Forrás: KSH)

	Hálózati	Házi	Melege folyóvízzel	Vízöblítéses WC	Köz-	Házi
	vízvezeték				Csatorna	
Gasztony	199	4	191	183	162	41

A lakások és lakott üdülők komfort szerint (Forrás: KSH)

	Össz-komfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség és egyéb lakás
Gasztony	87	84	10	18	1

A lakások és lakott üdülők magasság szerint (Forrás: KSH)

	Földszintes	Emeletes	1	2-3	4-10	11-
			lakásos			
Gasztony	210	-	210	-	-	-

A lakásszám állományi és összetételi adatait áttekintve megállapítható, hogy a lakások döntő hányada (81,4 %-a) jó komfort fokozatú. 87,6 %-a vízzel és vízöblítéses WC-vel ellátott.

Emeletes lakóépület nem található a községben. A lakóépületek egyalakásosak.

1.10.6. Intézményfenntartás

A község tagja a Szentgotthárd és Térsége Önkormányzati Társulásnak. Társulás útján látja el a:

Társulás útján látja el a : Házi segítségnyújtást.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, valamint családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás szintén a Társulásban.

Pedagógiai szakszolgálati feladatok: Igen.

Központi háziorvosi felügyelet: a kistérségi önkormányzatok Szentgotthárd Város Önkormányzatával kötött feladat-ellátási megállapodás szerint, amely alapján az eü. Szolgáltató a Morrow Medical Zrt.

Szociális étkeztetésben 15 fő vesz részt.

Szemétszállítás rendszeressége, két hetente. A szolgáltatást a Müllex Közszolgáltató Nonprofit Kft. végzi.

Egyesületek, civil csoportok:

- Köménymag Egyesület
- Gasztony Községi Sportegyesület
- Gasztony Kulturális Örökségéért Alapítvány

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A szilárd hulladék begyűjtését és elszállítását 2016. évre érvényes hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés alapján a Müllex Közszolgáltató Nonprofit Kft. (9784 Harasztifalu, Nyárfasor) végzi.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Földrajzi elhelyezkedés

Tájföldrajzi szempontból Magyarnádalja igazgatási területe a Nyugat-Magyarországi-peremvidék nagytájon belüli Soproni-Vasi síksághoz tartozó Rába-völgy kistáj része. A település földtani, felszíndomborzati, éghajlati, vízrajzi adottságait, növény- és állatvilágát tekintve erősen magán viseli az Alpok hatását.

Domborzat

A Rába-völgy a Nyugat-Dunántúl legnagyobb völgye: árkos süllyedékben keletkezett aszimmetrikus eróziós teraszos völgy. Kialakulása a kemenesháti hordalékkúp építésének befejeződése után, a középpleisztocén második felében kezdődött meg, és lényegében az újpleisztocén és a holocén folyamán ment végbe. A völgyet a jobb parton Körmendig, a bal parton pedig a Pinka torkolatáig teraszok szegélyezik.

A Rába-völgy szembetűnő alakrajzi és szerkezeti vonása a nagy völgyaszimmetria. A jobb part igen meredek, végig alámosott, számos helyen 20-40°-os lejtővel szakad le a völgy allúviumára. Ezzel szemben a bal partot a Pinka torkolatától 3-5 km széles, fokozatosan lealacsonyodó lankás lejtők (0-5°) kísérik, ahol a Rába-síkság kavicsstakarója minden átmenet nélkül simul bele a völgytalp alluvális felszínébe. Sajátos jellemvonása a völgytalpnak, hogy széles (3-6 km), feltöltött (4-8 m) és jelentős

eséssel (71 cm/km) rendelkezik. Az ártéri szintek erősen szabdaltak, felszínük mikroformákban igen gazdag. A széles völgy sík mikroreliefjét az élő és elsorvadt holtágak és fattyúágak kusza hálózata, a különböző korú morotvagenerációk és morotvatavak sorozata, az ártéri erdővel benőtt hajdani meanderek sokasága, a lefolyástalan vagy rossz lefolyású tőzeglápos, zsombékos, vizenyős lapos mélyedések zegzugos labirintusai, valamint a mocsaras süllyedések szövődményei teszik változatossá.

A jelenlegi völgy lapályt, amelybe a Rába is bevágódott, a holocén öntés alatt 1-6 m mélységben nagy vízkapacitású újpleisztocén végi Rába-kavics tölti ki. A 6-8 m vastag talajvíztároló kavicsréteg évi átlagos vízforgalma 5-7 l/s. km² értékre becsülhető, ami kitűnő vízgazdálkodási lehetőségeket biztosít.

Földtani adottságok

A völgyet jobbról a Vasi-Hegyhát és a Kemeneshát dombvidéke kíséri. A völgyoldalban egymás felett több különböző korú terasz helyezkedik el. A legmagasabb dombhátakon már nyoma sincs a miocén és pannon rétegeknek, ezek a medence belseje felé haladva egyre mélyebb helyzetbe kerülnek, és csupán a dombok tövében, a mélyen bevágódott völgyek talpán tűnnek itt-ott elő. A dombhátakat már a Rába pliocén korú (5-2,4 millió éves) folyóvízi eredetű hordaléka fedi. Legidősebbnek az Ezüst-hegy környéki (400 m t.sz. f. magasság körüli) kavicstakarót tartjuk, aminek képződése még a miocén legvégén (bértaltavárium) játszódhatott le. K-felé haladva a kavicstakarók kora is fiatalodik. A Vasi-Hegyhát és a Kemeneshát fennsíkszerű kavicstakaróit a pliocénben (Csarnótánium) teregette szét a Rába. A kavicstakaró alól a völgyoldalakban számos helyen agyagos, iszapos rétegek tűnnek elő. Ezek az egykori folyó feltöltődött holtágaiban felhalmozódott rétegek gyakran növénylenyomatokban gazdagok. A levélenyomatok az egykori ártéri fűz-ligeterdők fajösszetételét tükrözik. A fokozatosan lealacsonyodó dombvidék Egyházaskesző, Marcaltő környékén észrevétlenül olvad egybe a Rába hordalékkúpjával és a Kisalfölddel. A gleichenbergi előfordulások folytatásaként a Kemeneshát területén is fiatal vulkáni képződmények szegélyezik a Rába völgyét (Hercseg-hegy, Pet-hegy, Kissomlyó, Ság, egyházaskeszői tufagyűrű, stb.). Ez utóbbi környezetében már pleisztocén eleji vulkáni tufák is előfordulnak, és a környezetükben lévő alacsony helyzetű kavicstakarók képződése is a pleisztocén elejére tehető.

Vízrajz

A település közigazgatási területe vízrajzilag a rajta átfolyó Rába vízgyűjtő területéhez tartozik. A folyó vízjárására az alpi vízgyűjtő gyakorol döntő befolyást. Két elsődleges árvize van, az első márciusban, amit a hóolvadás idéz elő, a második júliusban, amely az esőzésekből származik. A novemberben jelentkező másodmaximumot a mediterrán jellegű csapadékhullás alakítja ki. Ez jóval kisebb jelentőségű, mint a tavaszi és a nyári áradások. A heves vízjárás az árhullámok gyors levonulásában is tükröződik. A legnagyobb árvizek akkor keletkeznek, amikor a hóolvadás bő esőzésekkel társul.

A Rába szűkebb értelemben tekintett vízgyűjtőjén jelentősebb kiterjedésű állóvizek nincsenek, de számos kisebb tó tarkítja a vízrajzi képet. Lefűződött és különböző mértékben feltöltődött kanyarulatok (morotvák) kísérik, a dombvidéki patakokon gyakran létesítenek mesterséges víztározókat, tavakat.

A település igazgatási területének vízfolyásai: az észak-déli lefutású Rátóti- és a Nagyerdei-patak, a falu déli határán folyó Vörös-patak valamint egész délen a Rába-folyó. Kiépített árvízvédelmi töltés nincs.

A talajvíz 2 m körül mindenhol elérhető, de árvízkor a felszínre tör. Mennyisége 5-7 l/s.km². Kémiaiailag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Rum térségétől északra lágy, attól délre 15-25 nk° keménységű. A rétegvíz mennyisége Körmend felett 1 l/s.km².

Talajadottságok

A kistájat a Rába hordalékán kialakult nyers és réti öntések jellemzik, amelyek mechanikai összetétele többnyire agyag, ezzel összefüggésben vízgazdálkodásuk kedvezőtlenebbé válik és termékenységük is romlik (VII. termékenységi kategória). Ártéri erdők, rétek, szántók váltják egymást.

A magasabb térszíneken fosszilis agyaggal keveredett üledékeken pszeudoglejes barna erdőtalajok képződtek. Jelentős az erdősültségük, mezőgazdasági potenciáljuk nem számottevő, hiszen vízgazdálkodásuk és termékenységük eléggé kedvezőtlen (VIII. termékenységi kategória).

A Rába-völgy szegélyének magasabb térszínein agyagbemosódásos barna erdőtalajok képződtek a folyó kavicsterasán. Ezek a talajok sekély termőrétegűek, szélsőséges vízgazdálkodásúak, erősen savanyú kémhatásúak és igen gyenge termékenységűek (IX. termékenységi kategória). Jelentős területüket legelők borítják.

A település igazgatási területén a Csencsi-pataktól északra pszeudoglejes barna erdőtalajok, tőle délre réti öntéstalajok találhatók.

Növényzet

Növényföldrajzi szempontból a Pannóniai (Pannonicum) flóratartományba, a Nyugat-Dunántúl (Praenoricum) flóraidékének Vasi (Castriferreicum) flórajárásába valamint az Alföldi (Eupannonicum) flóraidékének Kisalföldi (Arrabonicum) flórajárásába tartozó kistáj florisztikai felépítésében az atlanti-mediterrán és szubmediterrán flóraelemek a jellemzőek. Jellegzetes potenciális erdőtársulásai a kőrisligetek (Carici-remotae-Fraxinetum), a tölgy-kőris-szil ligeterdők (Querco-Ulmetum) és a gyertyános kocsányos tölgyesek (Querco robori-Carpinetum).

A Rába völgyének természetes növénytakaróját valamikor az ártéri ligeterdők, láperdők, bokorfüzesek, mocsarak, mocsár- és láprétek színes mozaikja alkotta. Mára a természetes és természet közeli vegetációt az alábbi Rába-menti vízi, mocsári medernövényzet és vízparti nedves, üde kaszáló rétek, valamint fás növénytársulások képviselik. A folyó vízi társulásai fajokban igen gazdag. Alsószőlő és Ostffyasszonyfa között a kutatók eddig több mint 400 algafajt találtak a Rábában.

Vízi növényzet:

-Púpos békalencse hínár (Lemnetumgibbae)

- Bojtos békalencse hínár (*Lemno-Spirodeletum polyrhizae*)
- Rence-békalencse hínár (*Lemno-Utricularietum*)

Mocsári növényzet:

- Nádas: (*Scripo-Phragmitetum*)
- Gyékényes: (*Typhetum latifoliae*)
- Mételykórós (*Rorippo-Oenanthetum*)
- Rókasásos (*Caricetum vulpinae*)

Kaszáló és mocsárrétek:

- Dunántúli mocsárrét (*Deshampsietum caespitosae*)
- Ártéri mocsárrét (*Alopecuretum pratensis*)
- Franciaperje rét (*Pastinaco-Arrhenatheretum*)

Fás növénytársulások:

- Csigolyafüzes (*Salicetum purpureae*)
- Mandulalevelű bokorfüzes (*Salicetum triandrae*)
- Puha-fa-ligeterdő (*Salici-Populetum*)
- Keményfa-ligeterdő /Tölgy-kőris-szil liget / (*Querco-Ulmetum*)

A holtágak és a folyó mentén, az ártereken találkozhatunk a nádasokkal és magassásosokkal. Viszonylag fajszegények, s a nád (*Phragmites communis*) kívül más fajok is uralkodóvá válhatnak bennük, mint például a széleslevelű gyékény (*Typha latifolia*) vagy a vízi harmatkása (*Glyceria maxima*). Gyakori bennük a vízi hídör (*Alisma plantago-aquatica*) és a vízi peszérce (*Lycopus europaeus*). A magassás-társulások egyik legszebb típusát a zsombéksásos alkotja. Névadó fajának elhalt növényi rostjaiból oszlopszerű zsombékok képződnek, amelyek megannyi kis szigetként állnak ki az időszakosan vízzel borított térszínből. Az ártér vizenyős területein előforduló sásosok legelterjedtebb típusa a mocsári és a parti sás (*Carex acutiformis*, *C. riparia*) alkotta magassásos. Kívülük társulásalkotó lehet még több más sásfaj, így az alacsonyabb rókasás (*C. vulpina*) is. A magassásos jellemző fajai közé tartozik a bíborpiros virágú réti fűzény, a vízi menta (*Mentha aquatica*), az iszap-zsurló (*Equisetum fluviatile*), de a sárgán virító mocsári gólyahirt is gyakran megpillanthatjuk.

A Rába-ártéren még viszonylag nagy területet foglalnak el a nedves rétek. Ezek egy része a láprétek közé tartozik, amelyek az egykori lápok és égeres láperdők helyén, ártereken jöttek létre. Rengeteg szépséges, ritka, védett növényvel büszkélkedhetnek. Külön említést érdemel a nagyméretű lágyszárúakból álló jellegzetes magaskórós növényzet. Változó összetételű állományokat alkotott esetenként az erdei angyalgyökér (*Angelica sylvestris*), a halovány aszat (*Cirsium oleraceum*), a réti legyezőfű (*Filipendula ulmaria*), a mocsári gólyaorr (*Geranium palustre*) vagy a közönséges lizinka dominanciájával. Arculata azonban az utóbbi évtizedekben erősen megváltozott, élőhelyeit az özöngyomok nagymértékben meghódították.

A mocsárrétek a Rába-völgy ártereinek nedves, de nyáron kiszáradó termőhelyein még nagy területeket borítanak. Állandó és jellemző fűfajaik a fehér tippán, a gyepes sédbúza (*Deschampsia caespitosa*), a sovány és réti perje (*Poa trivialis*, *P. pratensis*), a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), a réti csenkesz (*Festuca pratensis*), valamint a borzas sás.

Az egykori ligeterdők kiirtásával születtek az évszázados kaszálórétek, amelyek inkább az árterek peremi, áradásoktól mentes, viszonylag kiemelkedő térszínein jellemzőek. Az Alpokalja legértékesebb kaszálórét-típusának uralkodó fűfaja a franciaperje (*Arrhenatherum elatius*); Velük nőnek még: a sárga ernyősvirágzatú pasztinák (*Pastinaca sativa*), a pelyhes selyemperje (*Holcus lanatus*), a közönséges bakszakáll (*Tragopogon orientalis*), a terebélyes harangvirág (*Campanula patula*).

A Rába zátonyainak iszapos homokján az iszapnövényzet mellett medergyomtársulás megtelepedése jellemző. A tartósan megmaradó, de gyakori vízborítású zátonyok (s olykor partok) kavicsos, durva homokos hordalékát a zömmel csigolyafűz (*Salix purpurea*) cserjéi alkotta csigolya-bokorfűzes társulás növi be. A finomabb homokos és iszapos aljzatúakon a mandulalevelű fűz (*Salix triandra*) cserjéi jelennek meg, de ezek elsősorban a partokon alkotnak mandulalevelű bokorfűzes társulást a némileg ritkább kosárkötő fűzzel (*Salix viminalis*). A bokorfűzeseknél kissé magasabb, de még mindig gyakran vízjárta parti pászták fűzligeteinek egyik uralkodó fája, a fehér fűz (*Salix alba*), de mellette a törékeny fűz (*Salix fragilis*) és a fekete nyár (*Populus nigra*) is társulás alkotó. A fűzligetekenél valamivel magasabb térszínen néhol a puhafa-ligeterdők egy másik típusa, a feketenyár-ligetek töredékeivel is lehet találkozni. Ennek uralkodó faja a magas fává növvő névadó fekete nyár, de gyakori lehet benne a fehér fűz is. Jellemző fái még a vénic- és a mezei szil (*Ulmus minor*). A puhafa-ligeterdők cserjeszintje változó. A fűzligeteké eredetileg szegényes, többnyire a lombkoronaszint fajainak fiatal egyedeiből áll. A fűzligeteknek az előntések miatt évente megújuló friss öntéstalaján megjelenő lágyszárú szint jellemző, magas növényei a pántlikafű (*Phalaris arundinacea*), a sárga mocsári nőszirm (*Iris pseudacorus*), a vízi kányafű (*Rorippa amphibia*), de gyakori a nagy csalán (*Urtica dioica*) és a ragadós galaj (*Galium aparine*) állományai is. Az alacsonyabbak közül gyakoribb a fehér tippán (*Agrostis stolonifera*) és a mocsári perje (*Poa palustris*) mint fűfélék, továbbá a sárga kúszó boglárka (*Ranunculus repens*).

A puhafa-ligeterdők fontos elemei a bokrokra, fákra felkúszó liánok, amelyek egyrészt fásszárúak, mint az erdei iszalag (*Clematis vitalba*); másrészt félcserjék, mint a piros bogójú ebszőlő csucsor (*Solanum dulcamara*); a harmadrészt lágyszárúak, mint a fehér tölcsérvirágot nyitó sövény szulák (*Calystégia sepium*), vagy a kis lampionszerű termésfüzérékkel megrakott felfutó komló (*Humulus lupulus*). A puhafaligetek peremén alkotott szövevényüket fátöltársulásnak is nevezik.

A növénytakarót ért negatív változások miatt említést kell tenni a jövevény- (adventív) növényekről is. Ezek többek között a fent említett élőhelyeket, növénytársulásokat is egyre inkább ellepik, szinte teljesen kicserélve az eredeti aljnövényzetet (s részben már a lombkoronaszintet is). E növények meghonosodása, majd özönlése (inváziója) az utóbbi évtizedekben felgyorsult, s helyi megfelelője

napjainkban már minden kontinensen növekvő természetvédelmi gondokat okoz. Ilyen a parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), vagy a szintén pollenallergén - az ártereken és parlagokon nyárközéptől sokhelyütt tengernyi mennyiségben sárgálló - magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), a vízparti homokpadok ágaskodó sárga virágú vadcsicsókája (*Helianthus tuberosus*), vagy a lilásfehér virágú őszirózsa fajok (*Aster lanceolatus*, *A. x salignus*) vagy a parti füzesekre sápadt fátlyat borító amerikai egyéves lágyszárú, a süntök (*Echinocystis lobata*), amelynek felfűjt kabaktermései lágyszárú tüskékkel borítottak. A ligeterdők fái között pedig egyre inkább terjedőben van az észak-amerikai zöld juhar (*Acer negundo*).

A legömbölyödő bokrairól jól felismerhető rekettyés fűzlápok kedvező vízellátottságú, lefolyástalan mélyedésekben kialakult bokorfüzesek. Az uralkodó hamvas fűz (*Salix cinerea*) mellett még a kutyabenge cserjéje is kísérheti, de ritkán a füles fűz (*Salix aurita*) is megjelenhet benne.

Az égerligetek a Rába árterén is főként a hegyi patakokat kísérik, még viszonylag szép állományokban. A mézgás égernek néha a gyertyán (*Carpinus betulus*) is társául szegődik itt. Cserjeszintjükben a kutyabengét és a fekete bodzát találjuk. Gyepszintjükben uralomra juthat a zölden hullámozó rezgős sás (*Carex brizoides*).

A Rába-völgyben helyenként az üde lomboserdők közé sorolt gyertyános-kocsányos tölgyeseket is találunk. A társulásban a névadó fák uralkodnak, de madárcseresznye (*Cerasus avium*) és más fafajok is előfordulnak itt. Cserjeszintje hézagos, főleg veresgyűrű somot, csíkos kecskerágót (*Euonymus europaeus*) és kányabangitát találunk benne, gyakori örökzöld liánja a borostyán (*Hedera helix*). Ennek az erdtípusnak jellemző lágyszárú fajok például a sárga boglárka és a fehér berki szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*, *A. nemorosa*), az odvas és ujjas keltike (*Corydalis solida*) vagy a galambvirág (*Isopyrum thalictroides*). Tavasszal tengernyi a fehér virágú tözike, amelyhez a nyugati csillagvirág (*Scilla drunensis*) élénk kékje társul. De sok itt a hóvirág, áprilistól pedig a gyöngyvirág (*Convallaria majalis*) is.

Az igazgatási terület északi részeinek, amely a Felső-Őrség kistájjal szomszédos, jellegzetes potenciális erdtársulásai a mészkerülő erdei fenyvesek (*Myrtillo-Pinetum*), a fenyőelegyes tölgyesek (*Pino-Quercetum stiriacum*), a mészkerülő tölgyesek (*Luzulo-Quercetum*) valamint a gyertyános tölgyesek (*Quercus petraeae-Carpinetum*).

Az erdőgazdasági területeken fiatal és középkorú, zömmel lágylombos, helyenként keménylombos fenyőfajokból állnak. A mezőgazdasági területeken főleg gabonaféléket, kukoricát, cukorrépát és repcét termesztenek.

Állatvilág

A kiterjedt fenyvesek, fenyőelegyes lombosdők, nedves kaszálók, láprétek, hűvös patakvölgyek sokszínű állatvilágnak adnak otthont. A folyóvölgyek számos állatfaj számára jelentenek terjedési lehetőséget, vándorlási, kóborlási útvonalat, ezért maguk a folyók és az őket kísérő ártéri ligeterdők

fontos ökológiai folyosók is egyben. Nyugat-Magyarország folyó- és patak völgyei e tekintetben különösen érdekes állatvilágú területek, hiszen az Alpokból lefutó vizek itt érnek a medence alacsonyabb tengerszint felett fekvő területeire. A Rába-völgy hazai szakasza és a Csörnög-völgye zöld folyosóként köti össze az Őrség és a Kisalföld eltérő karakterű tájait. Az Őrség területéről, majd a Hegyhát északi oldalairól beléömlő patakok újabb fajokkal gazdagítják a folyó és a környező területek faunáját. Patakok, morotvák és holtágak, mocsár-, láp- és kaszálórétek, valamint ártéri ligeterdők, üde talajú elegyes erdők változatos mozaikjai teszik a területet kiemelten értékesé.

A Rába homokosabb partszakaszain, vagy a partfal oldalába vésődve él a folyamkagyló (*Unio tumidus*) és a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*). A kagylókéhoz képest a csigák - eleve szülő fajok, vízben élő tüdőscsigák - fajszáma jóval magasabb ugyanis az ártér magaskőrósainak magas páratartalmú, nedves mikroklímájának kedvező feltételeket teremt számukra.

Az ártéri erdők talajában hihetetlen tömegű állati szervezet él. A fonalférges és gyűrűsférges mellett az élő anyag legnagyobb hányadát az ízeltlábúak teszik ki. Jelentőségük felbecsülhetetlen a szerves anyag lebontásában és a talajszerkezet alakításában.

A legtipikusabb vízi ízeltlábúak a rákok. A Rábában, a morotvák sekély vizében, időszakos vízállásokban egyes fajok hatalmas tömegben jelennek meg. A magasabbrendű rákokat viszonylag kevés faj képviseli. A Rába felső, szabályozatlan szakaszán azonban - köszönhetően a vízkémiai paramétereknek - számos ritka és természetvédelmi, faunatorténeti szempontból kimagasló értékű kérészfaj (Ephemeroptera) él. Az ősi típusú rovarrendekhez tartoznak a szitakötők is. Valamennyi fajuk lárvá és kifejlett alakban is ragadozó. Az egyik leggyakoribb faj a levéllábú szitakötő (*Platycnemis pennipes*), míg az erdei rabló (*Sympecma fusca*) és a foltosszárnyjegyű rabló (*Lestes barbarus*) ritkább. A vizek partján találkozhatunk a feketelábú szitakötővel (*Gomphus vulgatissimus*). A Rába viszonylagos tisztasága miatt a tegzesek is megfelelő élőhelyeket találhatnak a folyó különböző szakaszain. Gyakori faj a mocsári tegzes (*Limnephilus rhombicus*). Nagy tömeget képviselnek a vízben fejlődő legyek és szúnyogok (Diptera) is. Az árvaszúnyogok (Chironomidae) rajzásukkor hatalmas mennyiségű tápanyagot vonnak ki és juttatnak el más élőhelyekre. A nyári áradások után visszamaradó időszakos vízállásokban tömegesek. Gyakoribb fajok még a recshátú csikbogár (*Colymbetes fuscus*) és az apró pocsolyacsiborka (*Laccobius minutus*). A vizek felszínén gyorsan tovamozgó bogarak a keringőbogarakhoz tartoznak. Gyakori képviselőjük a közönséges keringőbogár (*Gyrinus substriatus*). A poloskák közül is számos faj él térségben.

A Rábát követő puhafás ligeterdők a rovarok számtalan fajának jelentenek élőhelyet. Az ártérben és helyenként a hullámterében álló erdők talajszintjének rovarvilágát a rendszeresen levonuló árvizek alakítják. A fűz- és nyárfák sok bogár számára nyújtanak táplálékot. Legfontosabbak a levélbogarak (Chrysomelidae), az ormányosbogarak (Curculionidae) és a táplálékukban kevésbé válogatós cserebogárfélék (Melolonthinae). A lepkék közül igen sok faj specializálódott a fűz és a nyár fogyasztására, több soktápnövényű, ún. polifág faj is ezen fák lombjával táplálkozik. A puhafa ligeterdők fásszárú növényei számos tarkalepkének is táplálékot nyújtanak. A hártáásszárnyúakhoz

tartozó levéldarazsak közül is több faj specializálódott a fűz és a nyár fogyasztására. Az ártéri talajon lakó faunában a futóbogarak közül a nagytű Carabus-fajokat a bőrfutrinka (*Carabus coriaceus*), a rezes futrinka (*C. ullrichi*), a ragyás futrinka (*C. cancellatus*) és a mezei futrinka (*C. granulatus*) képviseli. A puhafákban járatokat készítő díszbogarak hazánk legszebb bogárféleségei.

A Rábában előfordul ponty (*Cyprinus carpio*), harcsa (*Ictalurus nebulosus*), menyhal (*Lota lota*), sügér (*Perca fluviatilis*), csuka (*Esox lucius*), balin (*Aspius aspius*), kűsz (*Alburnus alburnus*), paduc (*Chondrostoma nasus*), domolykó (*Leuciscus cephalus*), nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*). További gyakori halfajok a márna (*Barbus barbus*), a bodorka (*Rutilus rutilus*) és a karika keszeg

A vizek mentén, nedvesebb élőhelyeken mindenütt találkozhatunk kételtűekkel, és hüllőkkel egyes helyeken jelentős tömegben is. Ezek közül fontos megemlíteni a pettyes gőtét (*Triturus vulgaris*), a vöröshasú unkat (*Bombina bombina*), a barna varangyot (*Bufo bufo*), a zöld varangyot (*Bufo viridis*), a barna ásóbékát (*Pelobates fuscus*), a zöld levelibékát (*Hyla arborea*), az erdei békát (*Rana delmatina*), a gyepi békát (*Rana temporaria*), a kecskebékát (*Rana klepton esculenta*), a kis tavibékát (*Rana lessonae*), a tavi békát (*Rana ridibunda*), a mocsári békát (*Rana arvalis wolterstroffi*), a fűrgye gyíkot (*Lacerta agilis*), a törékeny gyíkot (*Anguis fragilis*), a rézsiklót (*Coronella auriaca*), a vízisiklót (*Natrix natrix*), és a mocsári teknőst (*Emys orbicularis*).

A Rába-völgy madárfaunája igen gazdag, az észlelt fajok száma 200 fölött van, amelyből 110-nél több fészkelő madár. Sajnos nincs adatunk, hogy ebből mennyit észleltek a település igazgatási területén. A Rába mentén elterülő rétek és morotvák a térségben fészkelő, a maga nemében rendkívüli fehér gólya (*Ciconia ciconia*) kolónia fő táplálkozó területét jelentik. A madarak közül kiemelendő a kis lile (*Charadrius dubius*), amely fajnak a kopár térségek alkotják élőhelyét, így a Rába gyér növényzetű kavicszátonyainak jellemző madara. A puhafa ligeterdők, illetve az idős gyertyános-kocsányos tölgyesek odvasodó fái odúlakó madarak egész sorának kínálnak lakóhelyet. A hegyi és a rövidkarmú fakusz (*Certhia familiaris*, *C. brachydactyla*) a maradvány tölgy-kőris-szil ligeterdőkben idős fűz-nyár ligetekben gyakorta költ. A Rábát szegélyező fűz-nyár ligetek jellegzetes fészkelő madara a függőcinege (*Remiz pendulinus*). Magassások, nádasok, a holtágak aranyvesszővel benőtt szegélyei jelentik a réti tücsökmadár (*Locustella naevia*), a berki tücsökmadár (*L. fluviatilis*) és a nádtücsökmadár (*L. luscinioides*) fészkelőhelyeit. A Rába-ártér egyik gyakori és jellegzetes fészkelőmadara az énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*); mellette további poszáta és fűzike fajok színesítik az ártér madárvilágát. A Rába meredek partfalaiban parti fecske (*Riparia riparia*) kolóniák és jégmadár (*Alcedo atthis*) költőüregeit fegyelhetjük meg.

Az eddigi vizsgálatok több mint harminc emlősfajjelenlétét mutatták ki. A vízinnövényekkel gazdagon benőtt partszakaszon, a vízfolyások töltéseinek oldalába ázott kotorékban lakik a pénzmapocok, vagy másik nevén a pénzmapatkány (*Ondatra zibethicus*), a patakok mentén a kósza-, vagy vízipocok (*Arvicola terrestris*), a csaltűzjáró pocok (*Microtus agrestis*) és a törpeegér (*Micromys minutus*). Továbbá találkozhatunk még vízicickánnyal (*Neomys fodiens*), borzzal (*Meles meles*), nyusztal (*Martes martes*), tűrő nyesttel (*Martes foina*), menyéttel (*Mustela nivalis*), erdei cickánnyal (*Sorex araneus*),

erdei egérrel (*Apodemus sylvaticus*) és mókussal is (*Sciurus vulgaris*). A nagyvadak közül túlszaporodott állományokban tenyészik a gímszarvas (*Cervus elaphus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*). Az őz (*Capreolus capreolus*) kisebb csoportjait réteken, erdőszéleken, mezőgazdasági területeken láthatjuk. Igen elszaporodott a róka is (*Vulpes vulpes*). A terület nem kínál alkalmas pihenő- és telelőhelyet denevérek számára, így inkább épületlakó fajokkal találkozhatunk. A leggyakoribb a közönséges denevér (*Myotis myotis*).

A gyepes táblaszegélyek ugyancsak fontos élőhelyek: táplálkozó-, fészkelő- és bújóhelyek. Emellett segítik a kártevők és a gyomok elleni védekezést is. A szántókat kísérő, azokat összekötő földutak, dűlőutak és a mellettük futó árkok fás-cserjés növényzete szintén számos állatfajnak (pl. énekesmadarak, apróvadak) nyújt megfelelő életteret.

- forrás: http://www.kerekerdo.org/html/a_raba-mente_termeszeti_erteke.html
- *Rába és a Rába mente; Kalauz, túrázóknak és természetbarátoknak (BKL Kiadó, Szombathely, 2000)*

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájérténeti vizsgálat

A Rába közeli település környéke már az ősidők óta lakott lehetett. A honfoglalástól fogva a földművelés nyomhatta rá legjobban bélyegét a táj arculatára. A technika fejlődésével egyre több területet vontak művelés alá. Erre különösen alkalmas volt a kedvező adottságú Rába-völgy. A Rábának hadászati jelentősége is volt, természetes védővonalként szolgált. Az átkelő helyeket végvárak őrizték. Ilyen hely volt Sárvár, Körmend, Rábahídvég és Csákánydoroszló.

A település történetével kapcsolatosan az első írásos emlékek a középkorból maradtak fenn. 1269: Kasztony, Kueszoru, 1375: Gozton, 1549: Gozthon, 1665-1786: Goszrun, Gosztony, 1799: Gasztony, Gasztung (Gasting), 1895: Gasztony, Gosting, 1907-: Gasztony.

Gasztony első okleveles említése Goszton néven 1269-ből - V. István király idejéből - származik, amikor Gasztony-beli Mikov fiait, Miklóst és Mihályt vitézségükért „nemes királyi szolgálók” rangjára emeli. 1271-ben a király megerősíti őket villa Kasztony birtokában. A középkor folyamán többnyire együtt említik a szomszédos, azóta elpusztult Kövesszarv nevű településsel. Neve egyes források szerint a szláv goszt (vendég) főnévből, mások szerint a francia eredetű Gaszton személynévből ered.

A középkorban Gasztony hol ennek, hol annak a tulajdonában volt, míg 1593-ban birtokvásárlással a Boros család szerez tulajdont, a falu élete a továbbiak során szorosan összekapcsolódik a Boros és a Hertelendy családok történetével. Az 1570. évi dikális összeírásban 8 porta, 15 elhagyott porta, 14 szegény, 8 zsellér és 4 servitor szerepel. Az 1728-as összeírás szerint a falu határát nem osztották fel mezőkre. Az 1744-es összeírás szerint már határa két nyomás. Ennek nagyobb részét 25 földesúr, illetve nemes birtokolta. 1744-ben 32 jobbágy és 12 házasszellel volt a faluban. Iparosai 2 takács, és egy kovács. Állatállományuk 74 igásállat, 68 csikó, illetve borjú, 118 disznó és 18 kas

méh. Az 1773. évi Lexicon Locorum már magyar falunak mondja. 1787-ben Gasztony 540 lakosú falu, jelentős nemesi lakossággal.

Az 1828. évi összeírás idején 32 zsellér volt a faluban. Urbáriumuk szerint 119 1/8 mérő földjük volt. Búzát, árpát, zabot termeltek. A tizedet természetben adták, a kilencedet pénzben fizették. A gabonaneműek mellett saját szükségletükre krumplit és kukoricát termeltek. 10 kaszás rétje volt a községnek, a réteken kétszer kaszáltak. A földdel nem rendelkezők arató- és cséplőmunkára jártak. Két iparos volt, egy segéd nélkül dolgozó mészáros és egy árendás molnár, aki ugyancsak segéd nélkül dolgozott. Az összeírás szerint a falu népének egy része szabados volt, házaik nemesi funduson épültek.

A tájhasználat alakulását a 18. század közepétől napjainkig jól nyomon lehet követni a katonai felméréseken, a kataszteri térképeken, közelmúltban készült műholdas térképeken valamint az egykori nyilvántartásokban. Az ember tájalakító munkája során fokozatosan alakult át a táj arculata. Minden korszak rajtahagyta nyomát a tájon.

I. katonai felmérés (1763-1787)

II. katonai felmérés (1806-1869)

III. katonai felmérés (1869-1887)

A 18. század közepén a maihoz hasonló tájhasználat jellemezte a település környékét (lásd I. katonai felmérés). Az északi részen lévő dombvidéket erdőség borította, ahogy a vízfolyások mentét is. A falu és a Rába között egy-két nagyobb erdőfolt is húzódott. A vízfolyások szabadon alakították nyomvonalukat. A patakok és a folyó közelében rétek, mezők terültek el, ahol legeltetést folytattak. A főbb közlekedési utak a maihoz hasonlóan helyezkedtek el. Az 1777-ben létesült temető a falu nyugati végén terült el, a mai helyének megfelelően

A 19. század közepén a táj arculatában a legnagyobb változást a Rába kanyarulatainak kiegyenesítése hozta (lásd II. katonai térkép). A település kiterjedése megnövekedett. Az északi erdőséget gazdasági utakkal feltárt erdőtümbökre osztották. A főbb földutakat fasorok kísérték. Érdekes, hogy a ma lápként nyilvántartott 051/3 hrsz-ú, patkó alakú vízállást már akkor is ábrázolták. Az 1858-as kataszteri térképen látható a majdani vasút nyomvonala, ekkor történtek a kisajátítások. A falu keleti végén, a mai focipálya déli szomszédságában állt a Battyhány kastély,

amelyhez angolkert kapcsolódott. Az egykori park egy-két idős platánfája még ma is megtalálható a területen. A falu nyugati végén a Vörös-patak mentén malmok működtek. A fő utca nyomvonala teljesen a mainak megfelelő képet mutatott már ekkor is.

Kataszteri térkép (1858)

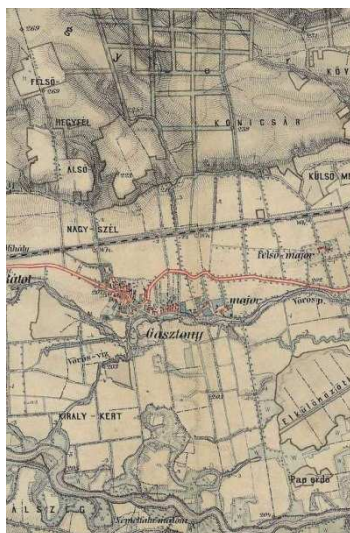

Batthyány kastély parkja (1858)

Batthyány kastély parkja (2016)

A 19. század utolsó harmadában (lásd III. katonai felmérés, Magyar Királyság 1:25000) a vasút megépülésével új tájelen jelenik meg. 1872-ben adták át a Szentgotthárd-Szombathely vasútvonalat. Az északi erdőtömböket tovább osztották kisebb, szabályos négyszög alakú tömbökre. A Vörös-patak nyomvonala a mai képet mutatta. A Rába továbbra is nagy kanyarulatok nélküli kiegyenesített vezetésű. A Fő utcából kisebb utcakezdemények ágaztak le: Szűk utca, Gyöpeszer utca.

Magyar Királyság (1869-1887)
1:25 000

Katonai felmérés (1941)

Műhold (2016)

A 20. század első felében történt katonai felmérésen nagy változás nem látható. A településnek egyre több utcája épül ki. A Szentgotthárd-Körmend közlekedési út 1936-ban a falutól északra új nyomvonalon épült ki, kikerülve a falu belsejét. Elkerülő útnak is lehet tekinteni.

A 21. század elejére a folyó szinte visszanyerte több évszázaddal ezelőtti kanyargós vonalát. A település és a folyó között nagytáblás szántóföldek terülnek el. A kaszálók, legelők aránya igen lecsökkent. Északon továbbra is erdők uralják a tájat.

Gasztony területére vonatkozó művelési ágak változását mutatja a következő táblázat. Gasztony határa 1857-ben 1833 hold, amelynek 54,4%-a szántó, 32,1%-a erdő, a rét területe 5,6%, a legelő pedig csupán 3,3%. Területe 1895-ben 2400 kh-ra nőtt. 1984-re az összterület 2445 holdból a szántóterület aránya 43%, az erdő 34%, a rét 9,9, nincs már legelő, de 4,4%-kal (108 holddal) megjelent a kert és nagyobb lett a művelés alól kivett egyéb terület, az 1895-ös 3,5%-ról 8,6%-ra, 91 holdról 210 holdra növekedett.

I. Gasztony területének megoszlása művelési ágak szerint									
Megnevezés	Összes terület	Ebből							
		szántó	kert	rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	egyéb
1857 kat.h.	1833	997	–	61	–	61	589	–	84
%	100,0	54,4	–	5,6	–	3,3	32,1	–	4,6
1895 kat.h.	2400	1492	30	146	–	68	573	–	91
%	100,0	62,2	1,3	6,1	–	2,9	24,0	–	3,5
1935 kat.h.	2409	1391	28	233	2	77	588	–	90
%	100,0	57,7	1,2	9,7	0,1	3,2	24,4	–	3,7
1963 kat.h.	2457	1153	34	251	–	159	678	–	182
%	100,0	46,9	1,4	10,2	–	6,5	27,6	–	7,4
1971 kat.h.	2457	1076	38	158	–	236	742	–	207
%	100,0	43,8	1,5	6,4	–	9,6	30,2	–	8,4
1984 kat.h.	2445	1055	108	242	–	–	831	–	210
%	100,0	43,1	4,4	9,9	–	–	34,0	–	8,6

Látható, hogy a 19. század közepétől a 20. század elejéig az erdőterületek aránya folyamatosan csökkent. Egyre nagyobb területeket vontak szántóföldi művelés alá egészen a II. világháborúig. A 60-as évektől a 80-as évekig azonban folyamatosan emelkedett az erdők kiterjedése. A rét és

legelők aránya a 60-as és 70-es években volt a legnagyobb. Az állatállomány alakulását a következő táblázat foglalja össze.

Év	Szarvasmarha	Ebből: tehén	Sertés	Juh	Ló
1869	401	163	143	1523	-
1895	585	414	521	-	71
1911	532	399	260	-	56
1935	577	280	423	-	33
1948	512	-	163	-	53
1957	681	362	453	25	55
1966	383	223	197	1	18
1972	235	136	272	-	2
1981	81	53	213	-	2
1991	15	10	310	-	-
1994	12	7	248	-	-

Megélhetésükhöz állattartással is foglalkoztak. 1828-ban 20 igás ökör, 28 tehén, tinó, üsző, 14 ló, 6 sertés. Negyven évvel később 1869-ben az állatállománya 401 szarvasmarha, 143 sertés, 1523 juh. A legtöbb szarvasmarha 1957-ben volt 681 db (ebből 362 tehén), a sertések száma 453, 55 ló és 25 juh is volt a községben. 1963 után a tsz. szarvasmarhatenyésztő-telepe Gasztonyban volt. 1966-ban 383 szarvasmarha (223 tehén), 197 sertés 1 juh, 18 ló volt és még 4500 baromfit is összeírtak. Állatállománya 1991-re 15 szarvasmarhára (10 tehén) 310 sertésre változott, mindamellett az apróállatok tenyésztése továbbra is jelentős.

A község foglalkozási képét 1949-ig döntően a mezőgazdaság határozta meg. 1910-ben 81%, 1949-ben 76%-a a lakosságnak mezőgazdaságból élt. Ezt követően indult meg erőteljesebben a lakosság foglalkozási átrétegződése. Az ipar/építőiparból 1910-ben a lakosság 8,7%-a, 1970-ben közel 30%, 1990-ben pedig már 41%-a élt. Ugyancsak többen éltek a kereskedelemről és egyéb, nem mezőgazdasági ágakból. Sok gasztonyi hagyta el lakóhelyét az otthonmaradottak pedig évről-évre jobban orientálódtak a nem mezőgazdasági foglalkozások felé. 1960-1970 között a falu, termelőszövetkezetének virágzása ellenére, nem mezőgazdasági irányba fejlődik; a gépesített nagyüzemi mezőgazdaság nem is igényelt annyi munkaerőt, mint a kisparaszti gazdaság. A község fiatalsága a környékbeli ipari üzemekben helyezkedett el, főleg Szentgotthárdon és Körmenden.

A két világháború között a faluban még nem volt villany, 1946-ban vezették azt be. A hagyományos 19. századi falukép nem sokat változott: 2 kocsmá, 2 vegyeskereskedés, 2 malom volt a faluban, köztük a Kurucz-féle malom a környékbeli községek lakóinak őrlési igényeit is kielégítette. 1946-ban gasztonyi területre került a megszüntetett rátóti vasútállomás helyetti új vasútállomás.

1945-ben igénybe vették a Batthyány-féle birtokot, 973 holdat, 120-an kaptak földet és 18-an házhelyet. 8-10 holdat juttattak egy igénylőnek. A termelőszövetkezet 1960-ban alakult meg Búzakalász néven, rátóti vezetőkkel, majd 1963-ban egyesült a Rátóti és Vasszentmihályi termelőszövetkezetekkel Nagymező néven. Gasztonyban az egyesült tsz szarvasmarha-tenyésztő telepét helyezték el. Két, egyenként 100 férőhelyes istállót is építettek.

1945 előtt a hagyományos gabonaneműek, búza, rozs, árpa, hajdina és a kapások (krumpli, bab, kukorica, tök) mellett kendert és lent is termeltek és abból készültek a gyolcsok lepedőknek és ruhaféléknek. Az ipari textíliák elterjedése miatt megszűnt a faluban a tilolás, gerebenezés, fonás. Padlásra kerültek a rokkák és más kéziszerszámok.

1900-ban még a Pázmándy kastély és a templom környéke volt a falu központja. A nemesi házak a főút mellett épültek, így a Boros-, a Hertelendy-és a Pázmándy-kúria. A község mellett volt a Batthyány-féle kastély, amelyet a németek a háborúban kaszárnyának használtak, majd 1945 májusában felgyújtotta. A Boros-féle házat Pázmándy Dénes 1885-ben vette meg és alakította át. A kastélyban van a klubkönyvtár, az önkormányzat. A Hertelendy kúriát 1948-ban bontották le.

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/nemetek/szulofalum_vasszentmihaly_es_kornyeke/pages/004_magyar_kozseg.htm

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A települést övező mai tájban a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodó hasznosítások figyelhetők meg. Északon, ahol a domborzat felemelkedik, erdők borítják a felszínt, erdőgazdálkodás formálja a tájat. Ahogy a térszín dél felé egyre enyhébb hajlásúvá válik, úgy válnak egyre uralkodóbbá a szántóföldek, abból is a nagytáblás monokultúrák. A területet behálózó folyó és vízfolyások színesítik a feltáruló tájképet a hozzájuk kapcsolódó rétekekkel, fás ligetekkel, galériaerdőkkel.

Gasztony igazgatási területének nagysága 1427,012 ha. Belterület 90,86 ha; külterület: 1336,15 ha.

	Terület (Ha)	Területarány (%)
erdő	493,5572	34,58
gyep (legelő)	10,88	0,76
gyep (rét)	20,89	1,46
gyümölcsös	2	0,1
kivett	187,56	13,14
szántó	712,03	49,89
Összesen	1427,012	100

Az igazgatási terület (52,4%-a) mezőgazdasági művelés alatt áll, ezen belül is a szántók uralkodnak a térségen. A szántókra jellemző a nagy táblás monokultúrák elterjedése. A gyepterületek aránya elhanyagolhatóan alacsony, összesen 2,3 %, jobbra a vízfolyások és vízlevezető árkok mentén terülnek el. Az erdőművelés alatt álló területek képviselnek még jelentősebb hányadot: 35%-ot tesznek ki. A fennmaradó hányad (13%) kivett terület (belterület, közlekedési terület, vízgazdálkodási terület stb). Míg az erdők a külterület északi részén vannak túlsúlyban, addig a mezőgazdasági területek - főleg szántók - a középső és déli részekén uralkodnak a tájat. A település az igazgatási terület középső részén helyezkedik el. Vasútvonal a falutól északra fekszik, vele szinte párhuzamosan haladva vezet át az igazgatási területen a 8. sz. főút. A tájat több vízfolyás is átszeli: az észak-déli lefutású Rátóti- és a Nagyerdei-patak, a falu déli határán folyó Vörös-patak valamint egész délen a Rába-folyó. Kiépített árvízvédelmi töltés nincs.

Erdőgazdasági területek

A település északi oldalán összefüggő erdőtömb található. De emellett kisebb nagyobb erdőfoltok szórványosan az igazgatási területen belül előfordulnak.

A község üzemtervezett erdőterülete: 480,696 ha.

Az erdők fele (233,77 ha) állami tulajdonban van, ahol a Szombathelyi Erdészeti ZRt., illetve az Őrségi Nemzeti Park Igazgatósága gazdálkodik. Ezen kívül 246,92 ha magántulajdonú erdőterületet tartanak nyilván. Erdőtervezett területen a Felső-Őrségi és Vendvidéki Erdőtervezési Körzet erdőterve szerint folyik a gazdálkodás.

Mezőgazdasági területek

A talajok savanyúak, általában gyenge-közepes minőségűek (átlag 23 AK). A szántó művelési ágú területek aránya viszonylag magas, az igazgatási területnek 50%-át alkotják. A gyepművelésű területek aránya nagyon alacsony 2,3 %-ot, mondhatnák magukénak. A gyepeknek mindössze 35%-a

legelő. Az állatállomány drasztikus lecsökkenése miatt a meglévő legelők sincsenek kihasználva. A gyümölcsös, kert- és szőlőművelési ág nem jellemző a területen.

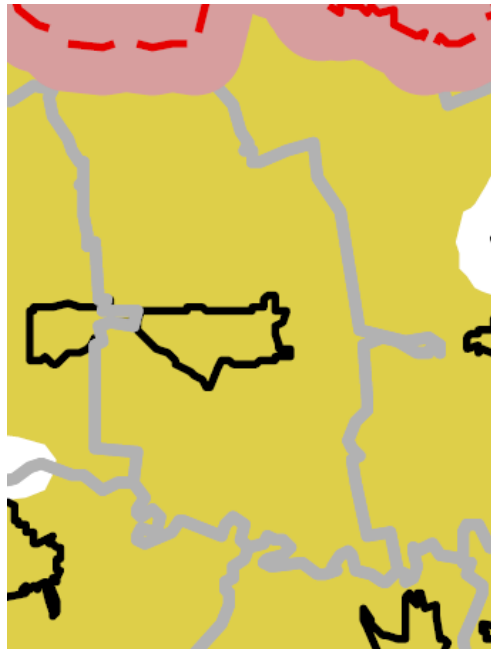
A tulajdonviszonyokra jellemző, hogy a földek 97%-a magántulajdonban, 3%-a állami tulajdonban van. A földek nagyrészt egy nagyobb gazdasági társaság - Fenyvesalja Kft. Rátót - illetve egy vasvári nagygazdálkodó művelik. A szántóterületen a gazdálkodók általában kalászosokat (őszi búzát, őszi árpát), repcét, kukoricát és olajtököt termesztnek.

A nagytáblákon talajművelés során szeles időben a defláció fokozottan jelentkezhet, mezővédő-erdősávok ugyanis nem védik őket. Mivel az összefüggő erdőterületek egy tömbben a településtől északra helyezkednek el talajvédelmi szerepük a szántók nagy részén nem érvényesülhet.

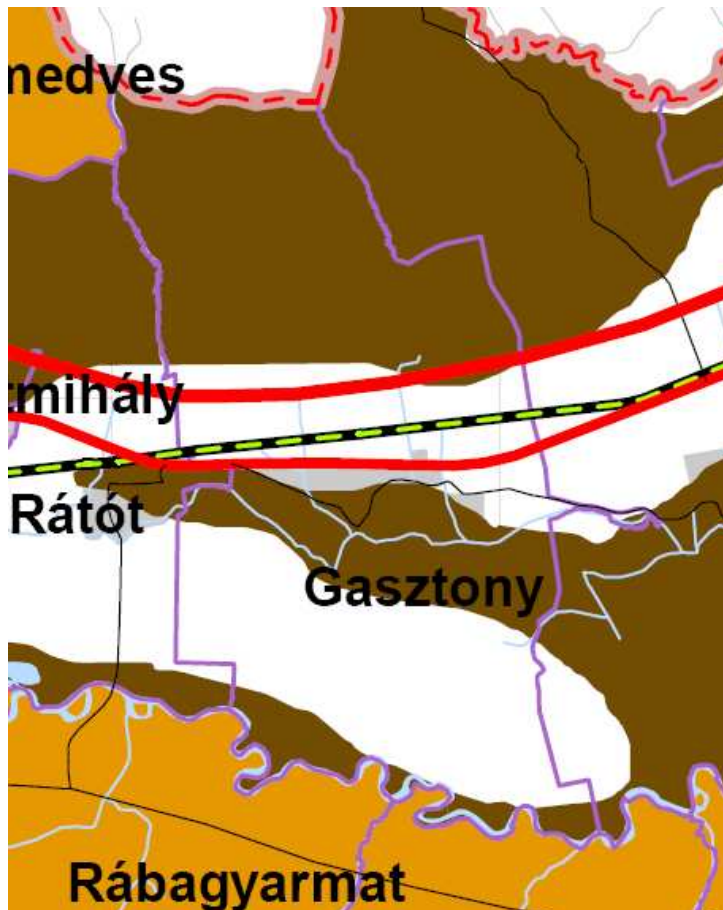
Nagyszámú állattartás nem jellemző a településre. Háztájiban nagyon kevés állatot tartanak. Az állattartók többnyire csak önellátásra szorítkoznak.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

OTRT 3/5. melléklete Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területe övezete (Hatályos 2015. január 1-től)

Vas megye TRT II/4.sz. melléklete -Országos jelentőségű tájképvédelmi terület

OTRT Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

„21. § (1) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, amely a természeti adottságok és a kulturális örökség által meghatározott tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.

(2) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe tartozó település településszerkezeti tervében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, továbbá a helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében csak olyan építési övezet és övezet hozható létre, ami a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti. Az építési övezetnek vagy övezetnek az építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat is tartalmaznia kell, ennek ellenőrzéséhez a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez külön jogszabályban meghatározott látványtervet is kell készíteni.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(4) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.

(5) A településszerkezeti tervben, a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban ki kell jelölni a településképvédelmi terület határát, amely a tájképi értéket képező kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területeket, az ökológiai hálózat területeit, az országos és a helyi védelem alatt álló természetvédelmi területeket, azok környezetét, valamint a település arculatát, karakterét meghatározó fontos területeket tartalmazza.”

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

NATURA 2000 területek

A 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet - az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett

Földrészletekről - alapján az Őrségi Nemzeti Park igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természet- megőrzési területek:

10. AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG MŰKÖDÉSI TERÜLETÉN TALÁLHATÓ KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI TERÜLETEK

10.1. Őrség (HUON10001)

10.1.12. Gasztony

010/11, 010/21, 010/22, 010/23, 064/9, 067/1, 067/3, 067/4, 068, 0106/2, 0107, 0108 hrsz-ú ingatlanok

10. ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG MŰKÖDÉSI TERÜLETÉN TALÁLHATÓ KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK

10.8. Őrség (HUON20018)

10.8.12. Gasztony

010/11, 010/21, 010/22, 010/23, 064/9, 067/1, 067/3, 067/4, 068, 0106/2, 0107, 0108 hrsz-ú ingatlanok

10.10. Rába és Csörnöc-völgy (HUON20008)

10.10.8. Gasztony

02, 03, 04/2, 04/4, 04/5, 04/6, 058, 0116/8, 0116/9, 0116/10, 0116/11

Országos jelentőségű védett természeti terület:

ex lege lápterület: 0108, 051/3 hrsz-ú területek

Ramsari területek:

nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek, vízi madarak élőhelyei:-

08/2, 09/1, 010/24 erdőrészlete, Rába melletti Natura 2000 területek.

Egyedi tájértékek

Nyilvántartásra érdemes értékek:

Nr.	Név	Helyszín	hrsz.	Típus	Főbb jellemzők
1	Gesztenyefasor	Csákánydoroszló felé vezető út mentén	0123	Kultúrtörténeti érték: településsel kapcsolatos: zöldfelületi létesítmény	Egységes, idős fasor
2	Gesztenyefasor	Sportpálya nyugati oldala mentén	0121/1	Kultúrtörténeti érték: településsel kapcsolatos: zöldfelületi létesítmény	Idős kettős fasor
3	Idős platánfa	Major telke	0116/3	Kultúrtörténeti érték: településsel kapcsolatos: zöldfelületi elem	A kastélyparkból maradt vissza, törzskörméret: 380 cm
4	Idős platánfa	Major telke	0116/3	Kultúrtörténeti érték: településsel kapcsolatos: zöldfelületi elem	A kastélyparkból maradt vissza, törzskörméret: 450 cm

5	Kerekeskút	Hősök útja	478	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos építmény	Régi kerekeskút beton lábazattal, fa felépítménnyel, mellette kemence
6	Lakóépület	Hősök útja	478	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos építmény	Utcára néző homlokzaton 2 ablak, tetején régi cserépfedés. Az épület lopott-tornácos. Az udvarban kút.
7	Kőkereszt	Hősök útja	487	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	Felújított, gondozott
8	Szűz-Mária szobor	Fő utca 22.	461/2	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	1980-ban állították, felújított, gondozott
9	I. világháborús emléktábla	Fő utca 22.	462	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	A templom nyugati oldalán, „A hazáért” elesettek névsorával
10	II. világháborús emléktábla	Fő utca 22.	462	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	A II. vil. háború áldozatai emlékére 1990-ben állította Gasztony lakossága
11	Tündérkert	Fő utca 22.	461/2	Kulturtörténeti érték: egyéb emberi tevékenységhez kapcsolódó	A településen született gyermekek emlékére ültetett gyümölcsös liget
12	Millenniumi emlékkő	Fő utca 39.	39	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	A Pázmándy kastély, ma polgármesteri hivatal parkjában 2000-ben állították
13	Magyar Golgota szobor	Fő utca 39.	39	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	A Pázmándy kastély, ma polgármesteri hivatal parkjában 2005-ben állították az I. és II. világháború áldozatai emlékére, Marosits József szobrászművész alkotása
14	Széll Kálmán emléktábla	Fő utca 39.	39	Kulturtörténeti érték: jelentős személlyel kapcsolatos	A gasztonyi születésű miniszterelnök (1843- 1915) halálának 100. évfordulójára állították 2015-ben
15	Hősök keresztje	Fő utca 39.	39	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	A Pázmándy kastély, ma polgármesteri hivatal parkjában 2016-ban állították
16	Tisztartóház	Fő utca 34.	458/1	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos építmény	Az egykori uradalmi vezető lakóháza és gazdasági épületei, ez utóbbi erősen leromlott állapotú
17	Lakóház	Kuruc utca 6.	77	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos építmény	Hagyományos paraszti porta 1914- ből kerek kúttal, gazdasági épületekkel, lopott tornáccal, szőlővel

18	Országzászló	Fő utca, bolt melletti tér	225/2	Kulturtörténeti érték: történelmi eseményhez kapcsolódó	2012. március 15-én állították fel, talapzatán címer és turulmadár
19	Tűzoltókocsi	Fő utca, bolt melletti tér	225/2	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos eszköz	1907-ből származó, lófogatú, felújított, gondozott
20	Gólyafészek	Gyöpszer u.- Fő u. kereszteződése	374	Természeti: biológiai egyedi tájérték, állatok tartózkodására szolgáló hely	Villanyoszlopra rakott fészek
21	Fafeszület	Fő u. - Éva u. kereszteződésében	184	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	Felújított, gondozott
22	Kurc malom	Fő utca 35.	37/2	Kulturtörténeti érték: termeléssel kapcsolatos, ipartörténeti emlék	1924-ben épült, szivógázmotorral működött, jelenleg üres
23	Lakóház	Fő utca 25.	28	Kulturtörténeti érték: településsel: mindennapi élettel kapcsolatos építmény	Hagyományos paraszti porta fedett tornáccal, köralakú padlásszellőzővel
24	Kőkereszt	Fő utca, temető	14	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	Mindenki keresztje, működő, festett, gondozott
25	Kőkereszt	Fő utca és a 8 sz. út kereszteződése	0141	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	1929-ben állították fel, gondozott
26	Mária kert	19E erdőrészlet	0193	Kulturtörténeti érték: településsel kapcsolatos szakrális emlék	Mária-út része, Pillér Dezső tanító kezdeményezésére indult az építése 1941-ben, 1990-ben újraszentelték
27	Patak part a falu határán	Gyöpszer utcai hídról	364	Természeti: biológiai és tájképi egyedi tájérték,	Természetközeli, hangulatok patakpart
28	Patak part a falu határán	Ószeg utcai hídról	362, 349/1, 03	Természeti: biológiai és tájképi egyedi tájérték,	Természetközeli, hangulatok patakpart

1.

2.

3/1.

3/2.

4/1.

4/2.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

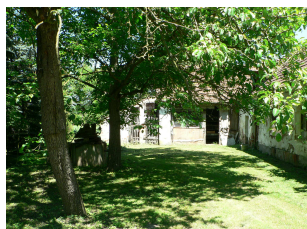
16/1.

16/2.

17/1.

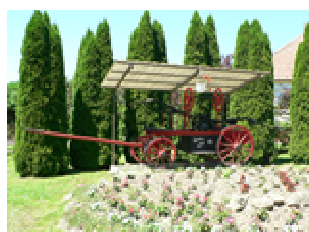
17/2.

17/3.

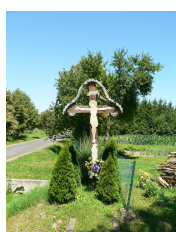
18.

19.

20.

21.

22.

23/1.

23/2.

23/3.

24.

25.

26/1.

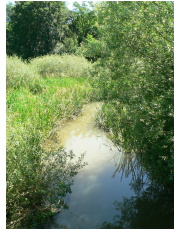
26/2.

26/3.

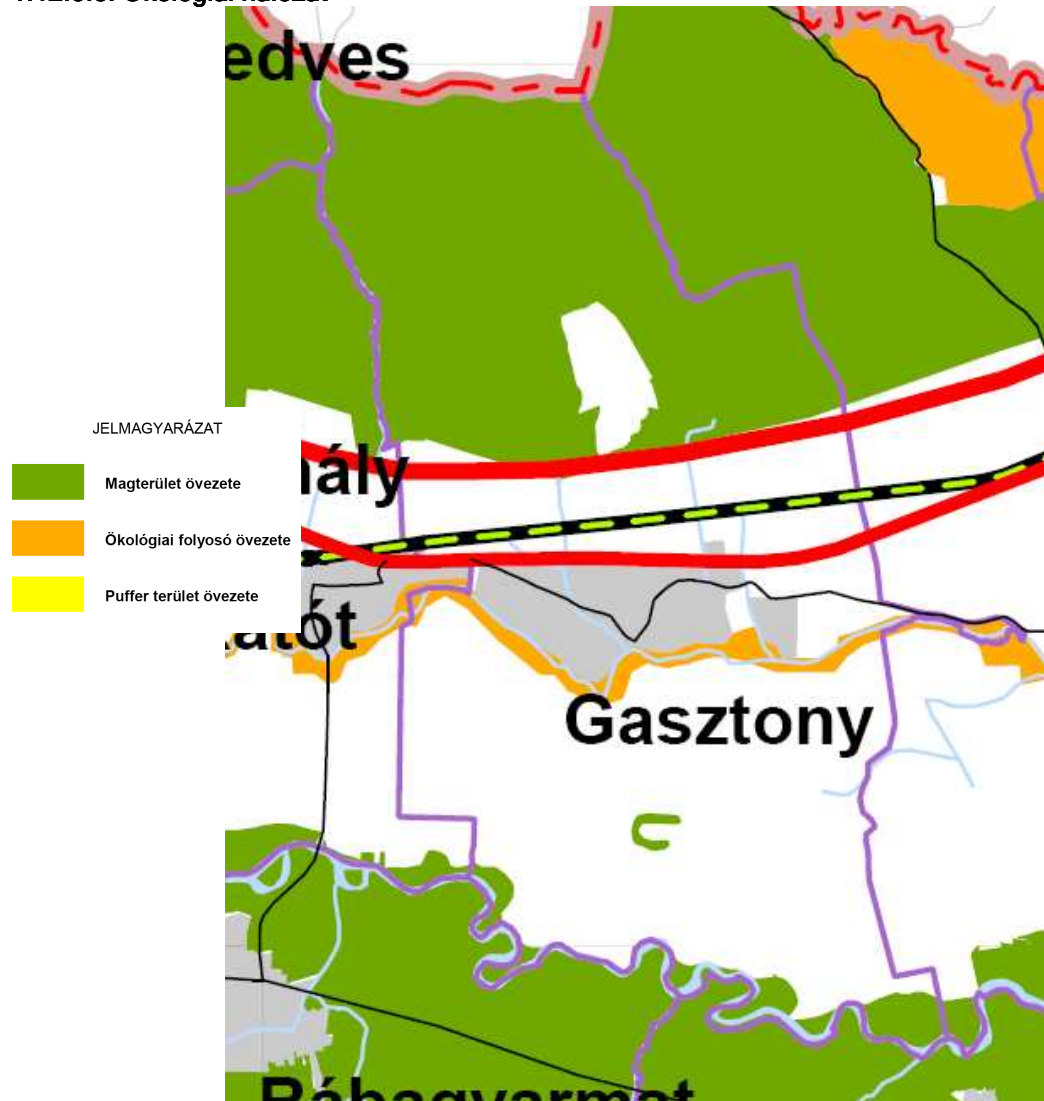

27.

28.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Vas megye TRT II/2. sz. tervlap - ökológiai folyosó övezete

A területek lehatárolását az új szerkezeti terv módosításakor kell elvégezni. A település igazgatási területén magterület övezetét kell megkülönböztetni.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A településen kisebb arányban a mezőgazdálkodás, nagyobb arányban az erdőgazdálkodás a jellemző.

A település tájhasználati konfliktusa sokkal inkább az ingatlan-nyilvántartás és a mai kialakult tájhasználat között húzódik. A természeti állapot alapján - állatállomány hiányában - gyakorta erdősülnek, fásulnak be a korábbi legelő és gyepterületek. Hasonlóan eltérést mutat a Rába folyó ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett területe és a folyó műholdképek alapján beazonosítható medervonala.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Egyedi telkes lakóterek

A település zöldfelületi rendszerének egyik fő elemét a családi házakhoz tartozó falusias lakóterek alkotják. A lakóterek zöldfelületei a lakótelkeknek általában a 60-65%-át teszik ki. A lakóterületek pedig a település belterületének közel 85 %-át foglalják el. A hagyományos falusi lakóterek funkcionális tagolódására jellemző, hogy legnagyobb hányaduk vegyes hasznosítású, azaz haszon- és díszkert (pihenőkert) egyben. A díszkertrészek a pihenőkertrészekkel együtt legtöbb esetben a lakóépület közelében alakultak ki. A haszonkertrészek (veteményesek, gyümölcsösök) a telkek közepétől a végükig húzódnak, és a lakótereknek legalább a felét, de sok esetben ennél nagyobb részét foglalják el. Igen értékesek a hagyományos parasztházaknál megmaradt kertek. Ezeknél a portáknál csak a lakóépület előtt vagy mellett lehet találkozni díszkerti részekkel, a többi rész mind haszonkert vagy baromfiudvar volt.

Zöldterületek

Igazi értelemben vett, több korosztály igényeit kielégítő, többféle szabadidős tevékenységnek helyet adó nagyobb zöldterület - kiépített közpark - nem található a településen, kisebb közkertekkel lehet mindössze találkozni. A falu Fő utcájában, a bolt közelében (376 hrsz.) kisebb ligetes játszóteret alakítottak ki. Az önkormányzat épületének, az egykori Pármándy kastélynak - a parkja emlékpark (világháborús emlékmű, millenniumi) A templom és az óvoda mellette alakították ki a település „Tündérkertjét”.

Játszóter

Kastélypark

Tündérkert

Több potenciális, zöldterületnek alkalmas zöldfelülettel rendelkezik a falu. Ilyen a Vörös-patak menti ligetes-gyepes területek (362, 364 hrsz), az Ószeg utcai ligetek (349/1 hrsz). De ugyancsak alkalmas lenne a Gyöpszer utcában a 401/1 hrsz-ú közterület valamint a 427/2, 430 hrsz-ú egyébként is ligetes közterületek közparkok kialakítására.

Ószeg utcai fás liget

Ószeg utcai fás liget

Lakók által kitisztítva, gondozva

362 hrsz-ú terület

362 hrsz-ú terület

364 hrsz-ú terület

401/1 hrsz-ú terület

427/2 és 430 hrsz-ú terület

Intézményi zöldfelületek

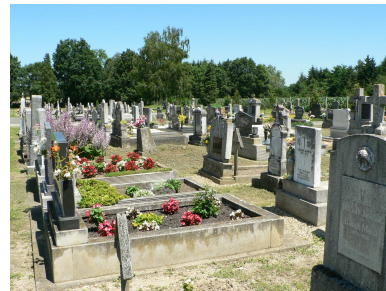
A Fő utca és egyben a község keleti végén fekszik a sportpálya, amelyet körbe fasorok határolnak. A település nyugati végén fekszik a temető, amely kevésbé ligetes kialakítású, kevés benne a zöldfelület. A templomkert szinte egy összefüggő zöldfelületet alkot az óvoda kertjével és a Tündérkerttel. Igazából intézményi zöldfelületek közé tartozik a korábban említett Pázmándy-kastély (önkormányzat) parkja.

Focipálya délnyugati sarokból

Focipálya délről

A falu temetője

Templom és környezete

Óvodakert

Tündérkert

Utca- és térfásítások

A település utcái viszonylag szűk keresztmetszetűek, ezért nem csoda, ha hiányoznak belőlük a fasorok. Annál szomorúbb, hogy fásítások nem kísérik sem a Csákénydoroszló felé vezető út mentét, sem a 8. sz. főút mentét sem. Pedig egykor a főbb utakat fasorok kísérték.

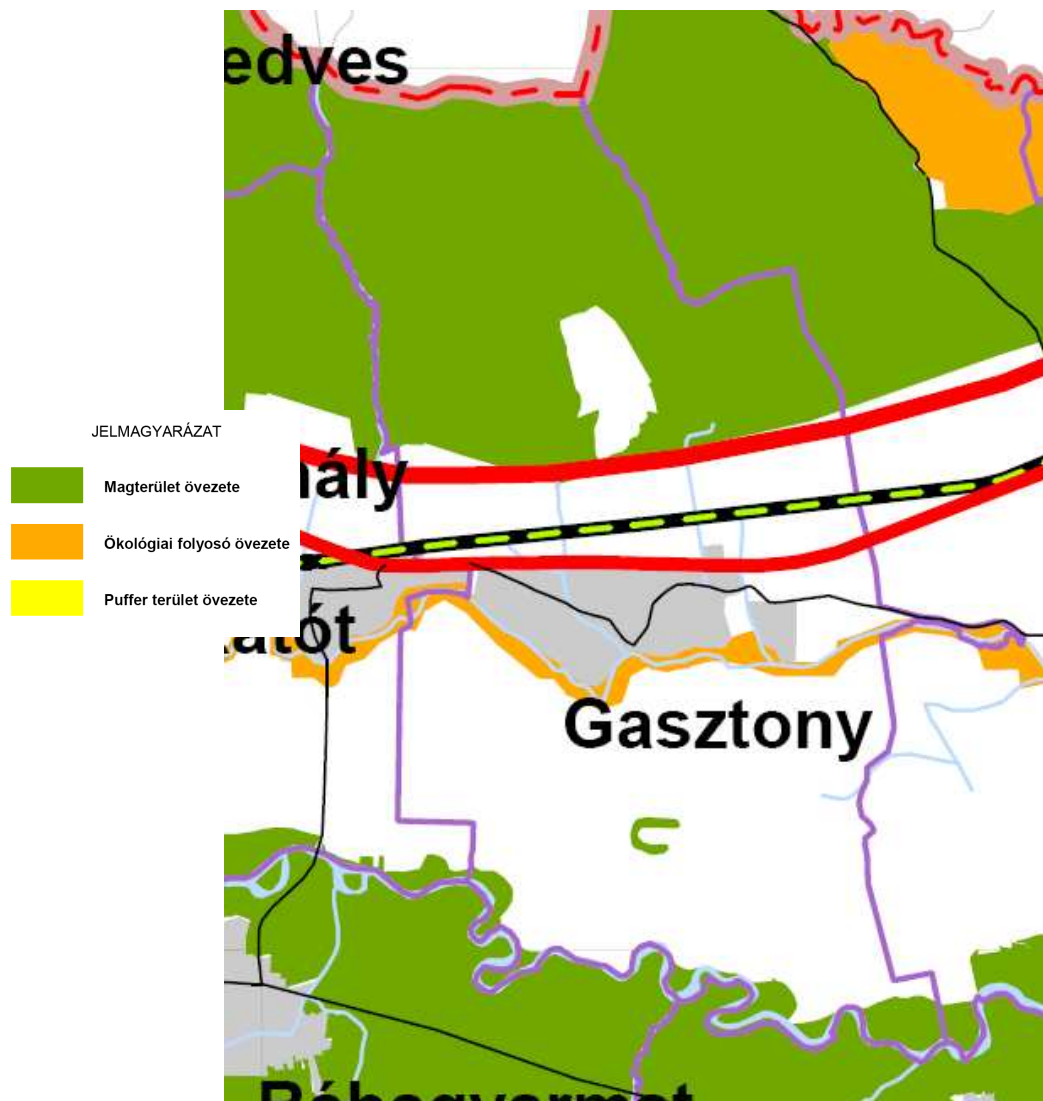

Csákány felé vezető közút

8. sz. főút

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Vas megye TRT II/2. sz. tervlap - ökológiai folyosó övezete

A területek lehatárolását az új szerkezeti terv módosításakor kell elvégezni. A település igazgatási területén magterület övezetét kell megkülönböztetni.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A község településszerkezetét a természetföldrajzi adottságai határozzák meg és jelentősen befolyásolják. Gasztony község Vas megyében, Szentgotthárd és Körmend között félúton, a Rába folyó völgyében terül el. A községet belterületi szakaszától É-ra átszeli a Szombathely-Szentgotthárd viszonylatú 21. számú vasútvonal, valamint a 8. számú főút.

A községet É-on Ausztria, K-en Csákánydoroszló, D-en Hegyhátszentmárton és Rábagyarmat, Ny-on Rátót és Nemesmedves határolja.

A község északi, vasútvonal fölötti külterületének legmagasabb pontja az államhatár közelében található, melynek szintje 269,80 mBf. Az egész külterületi domboldal D-i irányban lejt, a vasúti pályatest környezetének jellemző 206,00 mBf.

A belterület is É - D irányban lejt, legmagasabb pontja 206,45 mBf, legalacsonyabb pedig 199,80 mBf.

A település az utifalvak mintájára épült. Egykor jelentős kúriák is ékesítették. A településszerkezetet a 1930-as években megépített 8-as számú főút jelentősebben módosította. magaspart, vonulat követi Gasztony község beépített területét. A beépítés nyugati végpontja a Rátót község határa, míg keleten a sportpálya és volt Batthyány kastély helyén létrejött TSZ major.

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Gasztony igazgatási területének nagysága 1427,012 ha. Belterület 90,86 ha; külterület: 1336,15 ha.

	Terület (Ha)	Területarány (%)
erdő	493,5572	34,58
gyep (legelő)	10,88	0,76
gyep (rét)	20,89	1,46
gyümölcsös	2	0,1
kivett	187,56	13,14
szántó	712,03	49,89
Összesen	1427,012	100

1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A hatályos településszerkezeti terv beépítésre szánt területek közül megkülönböztet falusias lakóterületet, ipari gazdasági területet, különleges temető és idegenforgalmi, turisztikai területet, településközpont vegyes területet. A beépítésre szánt területek a kialakult belterületen és annak szűkebben vett környezetében helyezkednek el.

Beépítésre nem szánt területek közül az erdő- és mezőgazdasági területek uralják a község határát.

Az erdőterületek gazdasági és védelmi célú használatuk alapján kerültek megkülönböztetésre.

A mezőgazdasági területek esetében nagyrészt a szántóföldi, nagyon kicsiny részben a szőlő, gyümölcskultúrák a jellemzőek. Ennek megfelelően általános és kertes mezőgazdasági területeket különböztetünk meg.

1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Intézmények:

- Óvoda
- Polgármesteri Hivatal

- Tűzoltószertár

A település jelenlegi igényeit a fenti intézmények kielégítik.

1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek

Barnamezős területnek kell Gasztonyon tekinteni azt a felhagyott, vagy alulhasznosított területet, amely jelenleg pusztuló pl: TSZ major egykori területe. A pusztulás a korábban ott végzett tevékenység felhagyásával, visszaszorulásával egyidejűleg jelent meg, amelyet aztán valamely belső, vagy külső körülmények együttes hatására már nem követett az új funkció megjelenése, a terület átépülése, megújulása.

0148/2 hrsz ingatlan romos épülete

Hasonló helyzetben van a 8-as főúttól északra 0148/2 hrsz ingatlan, ahol egy kereskedelmi egység épült. Az épület több évtizede már pusztul, és rontja a 8-as főút menti településképet. Jelenleg csak szerkezetében áll, nyílásai elpusztultak vagy megrongálták azokat. Az épület bontását követően a szántó művelés helyreállítása javasolt, mivel a 8-as főút mellett kiépülő M8-as autót a jövőben már indokolja ilyen formában kereskedelmi egység létesítését.

Jellemző rájuk, hogy a környezetük alapján alkalmasak lennének értékesebb új funkció megjelenésére, azonban a tulajdonviszonyok rendezésének, vagy tulajdonosi szándék hiányában átalakulni, megújulni, vagy újnak teret adni már nem képesek.

Barnamezős területek:

- Volt TSZ major területe, amely alkalmas lehetne újból mezőgazdasági funkciók fogadására, korszerű technológiát alkalmazó különleges mezőgazdasági üzemi terület létesítésére.

Hasonlóan funkció nélküli barnamezős terület a faluközpontban álló Kurc malom (Fő utca 35.). Az épület tetszetős megjelenésével és központi fekvésével, nagy telkével alkalmas lehetne gazdasági célú továbbhasznosításra, vagy lakó funkció, szálláshely szolgáltatás megvalósítására is.

A barnamezők rehabilitálásának társadalmi-gazdasági előnye, hogy helytakarékosan, újabb zöldmezős területek bevonása nélkül a meglévő infrastruktúrára építve teremthet új munkahelyet, vagy a környező lakosság számára egészségesebb városi környezetet. A javuló életkörülmények mellett a településképre gyakorolt hatása jelentős. Amennyiben nem hasznosul a barnamezős terület, akkor felgyorsul a környezetét romboló hatása, a fizikai romlás fokozódik, az értékcsökkenés nő és adott esetben a társadalmi szegregáció erősödik.

1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Gasztony területén viszonylag kevés konfliktussal terhelt, leromlott, romlás alatt lévő, alulhasznosított pusztuló épület, építmény található. A településen ilyen lehatárolható terület nem található.

A leromlási folyamat a szlömösödés, amely a környezetére is káros hatással bírhat és onnan kisugározva egy-egy tér, utcarészlet, tömbbelsőről kialakult képet képes negatívan befolyásolni. A szlömösödés ellen tett intézkedések képesek a kedvezőtlen folyamat megállítására és akár jelentős értéknövekedést is generálni.

A várt beavatkozás lehet egy állagromlás megakadályozása, az építmény új funkcióval való megtöltése. A beavatkozás aktorai a mindenkori fejlesztők, tulajdonosok, partnerei pedig a település, a potenciális vállalkozók, illetve az állam lehet.

Egy-egy szlömösödő területen történt sikeres beavatkozás hatása a környezetében azonnal érzékelhető élénkítő hatással bír.

A konfliktusok adódhatnak a degradálódási folyamatot gyorsító üresen álló épületek amortizációjából, megkezdett fejlesztések elmaradásából is.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A településen a lakótelkek mérete elhelyezkedésük és kialakításuk időpontjától függően eltérő méretet mutat. A jellemző telekméret a 400-1200 m²-es ingatlan, amely jellemzően 10-12-14-16 m szélességűek és fekvéstől függően akár 300 m hosszúak.

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

A lakóépületek szinte 100 %-ban magántulajdonban vannak. Az önkormányzat kevés potenciális ingatlannal rendelkezik a fejlesztései elképzelések kielégítésre. A 0137/10 hrsz ingatlan, mint önkormányzati tulajdon alkalmas lehetne a Petőfi Sándor utcai fejlesztések befogadására lakó és kereskedelmi, szolgáltató terület létesítésére.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

A lakóépületek és lakóterületek a település legjellemzőbb funkciója, amelyben vegyítve elszórtan találunk közösségi célú épületeket, helyi kereskedelmet szolgáltató épületeket is. A templom, mellette

az óvoda, szemközt a polgármesteri hivatal és emeletén a kultúrterem a falu központját alkotják. A temető az egykori falu szélén létesült, használatra hosszabb távon is alkalmas.

1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A község jellemző beépítési módja –a történeti fejlődéséből adódóan – az oldalhatáros beépítés, azzal az eltéréssel, hogy a tájegységre jellemzően a gazdasági épület telekhatárig záródóan, kerített udvarként jelenik meg. Mellette az újabb beépítések az oldalhatáros, a legújabb beépítések kevésbé elterjedt módon szabadonállóan helyezkednek el.

1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom

A településen a jellemző épület típus a földszintes beépítés. A földszintes beépítés bővítéseként gyakori a tetőtér beépítés: Emeletes beépítés a lakóépületét leszámítva nem jellemző a településre.

A közintézmények (óvoda, hivatal) jellemzően földszintes kialakításúak. Emeletes – egy szintes beépítés – a Fő utcán álló Pázmándy kastély.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

1269-ben Goszton néven említik először. Neve a szláv goszt (= vendég) főnévből származik. Más feltevés szerint azonban a francia eredetű Gaszton személynévből ered. A középkor folyamán a források többnyire együtt említik a szomszédos, azóta elpusztult Kövesszarv nevű településsel. 1271-ben Terra Kueszoru, Egy 1375-ös említésben „Poss. Kweszarm et Gozton” alak szerepel, 1436-ban Gozthon, 1452-ben Joh. Gozthon de Kweszarm, 1454-ben Joh. de Gozthon filius Michaelis de Keueszorm, 1455-ben Kweszarm aliter Gozton alakban szerepel az írott forrásokban.

1549-es egytelkes nemesi összeírásban Sido és Nemes családok kezén egy-egy kúria szerepel.

1599-ből való a templom első írásos említése, amikor is azt jegyezték fel, hogy Gasztony kis fatemploma a reformátusok kezére került. A 17. században szintén fából készült templomról tesznek tanubizonyságot a feljegyzések.

Az 1742-ben épült barokk templom a Fő utca 22-es szám alatt, védőszentje Sárlos Boldogasszony. 1775-ben bővítették, 1823-ban megújították, 1905-ben boltozták be, 1962-ben belsejét felújították. A templomépítés anyagát a Sáros tó helyéről termeték ki.

Az első iskola épület 1802-ben készült, majd szilárd falazatból 1831. körül.

1777-ben új temető létesül a községben a korábbi a temető körül terült el.

A Napóleoni háború idején - 1809-ben - francia csapok elszállásolása történt a faluban.

1865-ben Tűzoltó Egyesület alakult a faluban.

Vályi András szerint *"GASZTONY. Gaszting. Magyar falu Vas Vármegyében, földes Urai Boros, és más Urak, lakosai katolikusok, fekszik Rába Szent Mihálynak szomszédságában, és annak filiája, határja jó termékenységű, 's vagyionyai is külömbfélék, második Osztálybéli."*

Fényes Elek szerint *"Gasztony, magyar falu, Vas vmegyében, Csákányhoz óranegyedre: 494 kath., 5 evang. lak. Termékeny határ. Kövér rétek. F. u. közbirtokosok. Ut. p. Rába-Sz. Mihály."*

Vas vármegye monográfiájában *"Gosztony, magyar község, a grácsi vasút mentén, 119 házzal és 806 r. kath. és ág. ev. lakossal. Postája és távírója Rátót. A Goszthoniak ősi fészke. Templomának külső*

falába egy arabs feliratú kő van falazva, melyről nem tudni, hogy honnét került ide. Itt van Pázmándy Dénes csinos, emeletes úrilaka és özv. Batthyányi Béláné gazdasága."

A Szombathely-Szentgotthárd vasútvonalat 1872. szeptember 1-jén adták át, és a településtől északra húzódik.

1909-ben 7 lakóház égett le egy tűzvészben.

1910-ben Gasztornynak 823 magyar lakosa volt. Vas vármegye Szentgotthárdi járásához tartozott. 1908-1920. között jelentős számban vándoroltak ki a településről Amerikába, majd sokan 2 éves időszakot követően haza is tértek.

A I. világháborút követő földosztás során a Templom utcában, az új Hősök utcában, néhány helyen pedig a Fő utcában telkek alakultak.

A Horthy korszak alatt két kocsmá, két vegyeskereskedés, két malom, tíz iparos működött a faluban. Munkalehetőség hiányában sokan dolgoztak Stájerországban, 1939-től pedig Németországban, Meklenburg környékén.

A két háború között a település jobb lakóházaiban olcsó szállást kínáltak budapesti utasoknak. Az Országos Magyar Vendégváró Szövetség prospektuson népszerűsítette a települést. A Pillér-vendéglőben napi háromszori étkezés, a malomnál tó, és csónakhasználat is szerepelt a kínálatban. Kirándulási lehetőség többek között a Százéves fa, Máriakert, Sáli tó, Kerekes tó, rábai Bicsákmalom, Császártanya, stb...

1936-ban megépült a települést északról elkerülő műút, ma 8-as főút. A főút építéséhez az építési anyagot a Pázmándy-kastély mellett termelték ki, ma Szűk utca.

1941-ban Pillér Dezső kezdeményezésére Mária-emlékmű épült a falutól északra lévő erdőben Sarlós Boldogasszony tiszteletére. Az emlékműnél 1948. május 23-án tartották az utolsó egyházi rendezvényt, majd a vasfüggönytől elzárt terület lett. A szobrot a templom mellé menekítették. A rendszerváltást követően az emlékhelyet helyreállították.

Érdemei elismeréseként díszpolgári címet kapott Pillér Dezső a községtől 1991-től.

A második világháború végén a visszavonuló a német csapatok először megszállták, majd több ponton aláaknázták és felrobbantották a Waldstein-(Winter)-Batthyány-kastélyt a mai major területén. Az egykori gazdasági épületei közül néhány áll még.

1957-ben megalakult a „Búzakalász Termelő Szövetkezet”, amely 1963-ban egyesült a vasszentmihályi és rátóti szövetkezettel „Nagymező TSZ” néven. Helyben szarvasmarha nevelés folyt az egykori Batthyány birtokból lett telephelyen.

1949-ben postát kapott a falu (korábban csak Rátóton működött). Abban az évben gépállomás létesült a rátóti állomással szemben, majd a területet átsatolják Rátót közigazgatásához.

1953-ban könyvtár létesül.

1959. után lebontják a Boros-Horváth kúriát, amely a mai Fő utca 41-43 sz. lakóház helyén állott.

1959-ben bevezetik a villanyt a faluba.

1965-ben a falu Gyöpszer és Ószeg részét előnti a Lahn-patak megáradt vize.

A falu vízellátás a telkenként ásott kutakból történt. A nagyüzemi erős műtrágyázás hatására a korábban jó minőségű talajvizek az 1970-es évek végére elnitratosodtak, ezért a község csatlakozott ahhoz a vízműépítési programhoz, amely Csákánydoroszlótól-Felsőszőlőnkig, Szentgotthárd központtal egy rendszerben mélyfúrású kutakból biztosítja az egészséges ivóvizet a falu részére.

1985-ben vízvezeték épül, telefonhálózat 1994-ben, a gázellátás 1995-re épül ki. A szennyvízelvezető rendszer 2006. körül épült ki.

Az 1990-es években elbontásra került a Gosztony-Hertelendy kúria a Fő utca 69- lakóház épülete, helyén lakóház állt.

A település leghíresebb szülöttje Széll Kálmán (1843. június 8.-1915. augusztus 16.) politikus, miniszterelnök, pénzügyminiszter, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

a) Történeti leírás, régészeti örökség felmérése

A község a nyugat-magyarországi peremvidék nagytáján belül a Rába teraszos síkján, ezen belül a Rába-völgy kistáj területén fekszik. Területén átfolyik a Lahn-patak, amit itt Vörös-pataknak is neveznek. Ennek bal oldali mellékveze a Nagyerdei-patak, amely a hajdani Batthyány-majornál folyik bele. A falu déli területén a Rába kanyarog. Határának a vasútvonaltól északra található része tölgy és bükk, valamint luc fenyővel fedett. A mai település határának legmagasabb pontja 228,6 méter.

A falut 1269-ben Goszton / Gasztun néven említik először. Neve a szláv gost (= vendég) főnévből származik. A francia eredetű Gaszton személynévvel nem hozható összefüggésbe. A középkor folyamán a források többnyire együtt említik a szomszédos, azóta elpusztult Kövesszarv (1269: terra Koueszorv) nevű településsel. 1275-ben „Poss. Kweszarw et Gozton” alak szerepel, 1436-ban Gozthon, 1452-ben Joh. Gozthon de Kweszarw, 1454-ben Joh. de Gozthon filius Michaelis de Keueszow, 1455-ben Kweszarw aliter Gozton alakban szerepel az írott forrásokban. Másként, a birtokos család a település nevét viselte. Az 1549. évi egytelkes nemesi összeírásban a Sido és a Nemes családok kezén egy-egy kúria szerepel. A Kazó-féle összeírás fából készült templomot ír le. Az 1742-ben épült barokk templom a Fő utca 22. szám alatt (hrsz. 462) található, védőszentje Sárlos Boldogasszony. A templomépítés anyaga a Sáros tó helyéről származik. Ez a templom nyilván a korábbi fatemplom helyén létesült, s így itt található / feltételezhető a középkori temető is (hrsz. 461/2; 462). Az I. katonai felmérés (1782) idején ez a település legnyugatabbi épülete. Vas vármegye monográfiájában az alábbi mondat szerepel ".... Templomának külső falába egy arabs feliratú kő van falazva, melyről nem tudni, hogy honnét került ide." Ez a sírkő, egy másik tábla és a keresztelőmedencét tartó oszlop valójában török kori. Ezeket Rákosi Boros József a Délvidéken katonai szolgálatot teljesítő (élelmezési biztos), a falu egyik birtokosa onnan a 18. században szuvenírként hozta. Az 1777-ben - a község szélén létesített új temető (hrsz. 14) - ma is használatban van.

A község mai fő útja (a "Postaút") részben változatlan (középkori? = Via Theutonica, azaz a nyugatra vezető főút pl. Vasvár - Körmend - Kövesszarv -(Gasztony) - Rönök - Fürstenfeld) nyomvonalon halad

napjainkig. A 18. század végén a mai belterületnek még csak a töredéke volt beépítve, mégpedig: a főút északi oldala a nagy kanyarig mintegy 200 m szélességben a Gyöpszer utcától északra, valamint az Ószeg déli, Lahn-(Vörös)patakig tartó része. A főút melletti szélső, legnyugatabbi épület ekkor - az előbb említett - a templom volt.

A Szombathely - Szentgotthárd vasútvonalat 1872. szept. 1-jén adták át, amely a településtől északra húzódik. Még északabbra található az 1936-ban megépült, ma 8. számú főút.

A településen korábban több kúria és kastély állt. A Pázmándy-kastély mellett, a mai Szűk utcában bányászták ki a 8. sz. főút építéséhez az anyag egy részét. A kastélynak nagy valószínűséggel nincs középkori előzménye, barokk eredetű (hrsz. 38-40). Ma a polgármesteri hivatal és a kultúrház működik benne. 1959. után bontották le a közeli szomszédságában a Boros-Horváth kúriát, amely a mai Fő utca 41-43 sz. lakóház helyén, illetve a szomszédos telkeken állott (hrsz. 58-60). A kúriának lehet középkori előzménye. A két épületkomplexum területe ezért is élvez műemléki védeltséget (lásd a település szerkezeti tervét). Az 1990-es években bontották el a Gosztöny-Hertelendy kúriát, amelynek helyén ma a Fő utca 69. (hrsz. 139) lakóház épülete áll. Ennek a kúriának is lehetett középkori előzménye. A második világháború végén a visszavonuló német csapatok robbantották fel a Waldstein-(Winter)-Batthyány-kastélyt a mai major területén. Egykori gazdasági épületei közül néhány még áll, amelyeket a szocializmus termelő szövetkezete szarvasmarha nevelésre használt.

A község mai területe: 14,27 km², lakóinak száma: 420 fő körül ingadozik.

A régészeti adatgyűjtést a közhiteles nyilvántartás, azaz a Forster Gyula Örökségvédelmi Központ (Bp) és a Savaria Múzeum (Szombathely) régészeti adattárára alapján végeztük el. Felhasználtuk a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2009-2010. évi a NIF számára készített M8 Körmend - osztrák államhatár örökségvédelmi hatástanulmányát és az Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ 2014-ben, ugyancsak a NIF céljára készített Előzetes Régészeti Dokumentációját a M8 gyorsforgalmi út Körmend (86. sz. főút) - Rábafüzes (osztrák országhatár) közötti szakasz c. anyagot is. Az aktualizált utóbbi szerint a Gasztöny-Kiskút-alja (76287) lelőhely 300 m hosszúságban sérülne az A2m nyomvonal változat megépítése esetén.

A rendezési terv előkészítéséhez új, a régészeti örökség újabb elemeit felderíteni szándékozó terepbejárásokat nem végeztünk. Ez a belterületen gyakorlatilag is kivitelezhetetlen lett volna, és a költségek megsokszorozása esetén sem hozott volna azzal arányos eredményt. Külterületen pedig a vegetációs időszak már igen előre haladt, így igencsak esetleges eredményeket érhattunk volna el. A vizsgálat szerint a falu külterületén ma 5 azonosított, a belterületen pedig 1 azonosított és 1 nem azonosított (utóbbi - véleményem szerint - a major, a korábbi szarvasmarha-telep területére, a Nagyerdei-patak keleti oldalára lokalizálható) nyilvántartott és legalább egy, nyilvántartásban sem szereplő (utóbbi Csákánydoroszló történeti feldolgozásából tudjuk) lelőhelyről van tudomásunk, amelyek az őskortól a késő középkorig tartó lakottságot igazolják. (Lásd „Gasztöny nyilvántartott régészeti lelőhelyei” című táblázatot.) A lelőhelyek sűrű és folyamatos megtelepedést igazolnak az őskortól a kora újkorig a Rába kavicsstakarójának távolabbi teraszán, lényegében a Lahn-patakot követően, a fedetlen terasz és az erdős terület határán. Az emberi tevékenység folyamatos erdőirtással a Rába árterétől egyre északabbra hatolt, s jöttek létre az új települések. Az Árpád-kortól a mai Gasztöny területén is.

Gasztony nyilvántartott régészeti lelőhelyei								
Sors szám	Nyilv. azonosító	Lelelőhely név	Korszak	EOV térképs zelvény	HRS Z	EOV Y - koordinát a	EOV X - koordiná ta	Balti mag assá g
1.	7628 7	Kiskút- alja	őskor és késő középkor - településnyom	41-124	0177	451236	184250	210
2.	4314 4	Római katolikus templom	késő középkor - templom	41-142	225/2 , 461/2 , 462- 463,	452088	183337	205
3.	5653 6	Nagy- gyep	közép- és késő középkor - településnyom	41-142	049	452586	182573	202
4.	7629 9	Falubere k III.	bronzkor / késő bronzkor - településnyom	41-142	0111/ 1-2	453852	182908	200
5.	5653 2	Falubere k I.	őskor és középkor - településnyom	41-142	0111/ 5	453836	182613	200
6.	5653 5	Falubere k II.	őskor, kelta, római kor - településnyom	41-142	0111/ 5	453637	182491	201
Nem azonosítható, nyilvántartott régészeti lelőhely								
7.	4898 4	Major (?) Silógödő r közelébe n	kora újkor (?) - temetkezés	41-142	0116/ 24-25			

Gasztony község területén 7 db (egy már a nyilvántartásban szerepel), a törvény védelme alatt álló lelőhely van. Mindkettő lakóterületi fejlesztési területre esik.

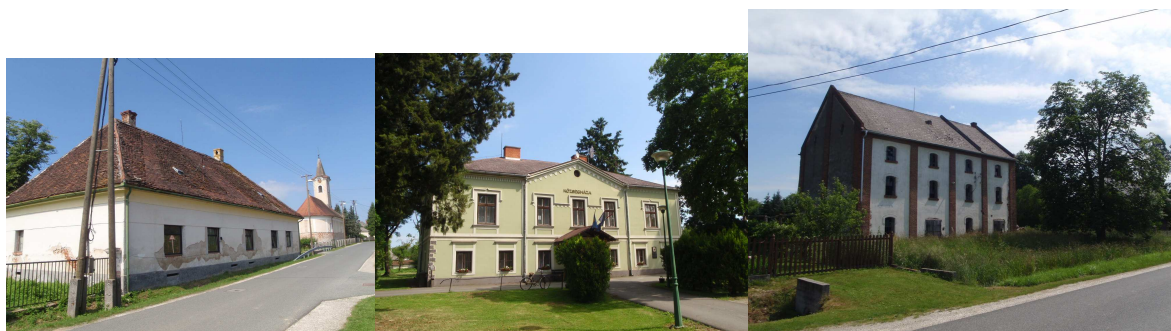
1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Jelenleg mintegy 211 lakóépület található a településen. A településen a foghíjtelkek a majdnem szerves jelleg és laza beépítés mellett nagyon is jellemzőek. Utcakép a mai nyugat-dunántúli falusi utcaképnek megfelelő, túlnyomórészt az utcafrontra épített, fésűs, udvaros, földszintes családi házakból áll össze. A településképet meghatározó, tájékoztató pontul szolgáló építmény kevés van. A település egykori nyugati végén, ma a község centrumához tartozóan elhelyezkedő Sarlós Boldogasszony római katolikus templom is szerényen húzódik meg a Fő utcában.

A település döntő többségében utcavonalas beépítésű, az újabb keletű házaknál figyelhető meg előkertek megjelenése. A járófelületek beton járdalappal burkoltak. Utcái rendezettek, portáinak többsége tiszta, temetői rendezettek, gondozottak, középületei többsége jó karban tartva.

A településen nagymértékben zavarók a légvezetékek, villany- és telefonoszlopok, ami egyrészt hátrányosan befolyásolja a településképet, másrészt a nagyobb méretű fák ültetését is akadályozza.

A Fő utcán épültek eredetileg a régi kúriák, a templom és mögötte áll mai is az egykori tisztartó ház tekintélyes épülete.

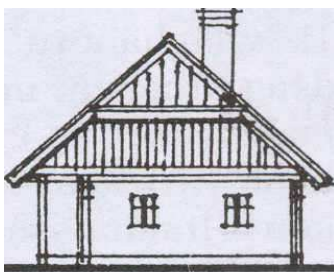

Fő utca jellegzetes és egyben meghatározó tömegű épületei: Tisztartó ház, templom, Pázmándykastély, Kurc malom

A lakóházak korszerűsítése során az épületek tetőformája a második világháborúig jelentősen átalakult (zsup fedés elbontásával), későbbiekben a nyílások jellege és keretezése jelentősen leegyszerűsödik, amely a jellegzetes utcakarakter elvesztését okozza.

Lakóházak, gazdasági épületek

Gasztony településformája utifalvak hagyományát követve fésűs beépítési jelleggel. Telkeinek elhelyezkedését tekintve szalagtelkes falu, azaz egymás mellett fekvő keskeny, hosszú belső telkei hosszanti oldalukkal érintkeznek, így alkotnak többszöri sorozatot. A mai utcaszerkezetben az első világháború után történt parcellázás eredményeként létrejött szabályos telekosztás és egységes beépítési jelleg házai máig ható nyomot hagytak a beépítésre.

Elbontott boronafalás ház rajza

A környék erdős voltából adódóan a korai építkezés anyaga a fa, az épületek elhelyezését tekintve eleinte a vonalas építkezés volt a jellemző - szoba, konyha, kamra, ólak.

A 19. század vége felé kezdett megváltozni az építkezés anyaga. Előtérbe került a téglá, a tetőfedés anyaga a cserép lett. 1930-as évek elején a feljegyzések szerint a házak háromnegyede zsúppal fedett volt.

A község épület állományánál csak nagyon kicsi hányada, a templomon kívül a két kastély, a két kúria, néhány módosabb gazda háza, valamint az uradalom épületei készültek téglából. A legtöbb ház az ún. tömés ház volt, majdnem teljesen zsúpfedéssel, egy-két épület boronafalú, sárral tapasztott, hófehérre meszelt csonkakontyos tetővel készült. A főhomlokzaton kiképzett csonkakonty alatti oromfal általában deszkával került lezárásra. A szoba picike ablakai az utcára néztek. Az összes helyiség bejárata a nyitott tornácról nyílt. A burkolatuk legtöbbször döngölt agyag volt, a mennyezet pedig deszka bontású.

A legelterjedtebb tetőszerkezetnek az ollóágas (ollólábas) megoldás tekinthető. Ezen változatnál alul ollószerűen szétnyíló két ága a falon, gerendán, vagy pallón nyugszik, s az összekapcsoláson alig szétnyúló két felső ág fogja közre és rögzíti a szelemengerendát, melyen a szarufák nyugszanak. A múlt századi lakóházak és gazdasági épületek kettőzött, kötözött zsúppal fedettek. A cseréptető alkalmazása az I. világháborút követően kezdett elterjedni. Leggyakrabban az ún. soros udvarok alakultak ki, három osztású elrendezéssel, ahol a telek hosszában az utcára merőleges, egymás mellé sorban épült a szoba, a konyha, kamra, istálló, pajta, ólak.

Szélesebb telkek esetében az ún. négyzetes udvarok keletkeztek, amelyek a lakóhelyiséghez közel, az istállót és pajtát keresztbe csatlakoztatták, a harmadik oldalán sertésólak, hidasok álltak.

1.14.6.5. műemlék

M III 7700 Gasztony

Fő u. 22.

hrsz: 462

R.k. templom (Sarlós Boldogasszony), késő barokk, 1775. A karzat alatt Rákosi Boros József sírköve 1789-ből, török felirattal. Berendezés: mellékoltárok, padok, szószék, barokk, 18. sz. Keresztelőmedence török kézmosóból kialakítva, 18. sz.

M III 9924 Gasztony

Fő u. 39.

hrsz: 39; 40

Kultúrotthon, volt Pázmándy-kastély és park, barokk, 18. sz. vége. Átalakítva romantikus stílusban a 19. sz. közepén.

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Műemléki érték nincsen a területen.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A Sarlós Boldogasszony műemlék műemléki környezete: 416/2; 463 Templom utca, 491 hrsz, 225/2 hrsz Fő utca, 39; 57; 58; 60 hrsz.

A Pázmándy-kastély műemlék műemléki környezete: 416/2; 463 Templom utca, 491 hrsz, 225/2 hrsz Fő utca, 39; 57; 58; 60 hrsz.

1.14.6.9. helyi védelem

Helyi védelem javasoltak az alábbi lakóházak:

1	H	Fő utca 35.	Hrsz: 37/2.	Kurc malom
2	H	Fő utca 24.	Hrsz: 458/1.	Tisztartó ház
3	H	Fő u. 25.	Hrsz: 28.	Lakóház
4	H	Hősök u. 1.	Hrsz: 478.	Lakóház

Szакrális emlékek, keresztek:

- 1.) Mária kegyhely - Mária kert 0193 hrsz
- 2.) Mária szobor, állították az 1980-as években az óvoda telkén - 461/2 hrsz
- 3.) Fő utca- Éva utca sarok, 192 hrsz
- 4.) Kőkereszt 561 hrsz(1929-ből)
- 5.) Trianoni emlékkereszt: Pázmándy-kastély telkén álló emlékművek - 39 hrsz:
- 6.) Hősök utcában álló kőkereszt
- 7.) Pázmándy-kastély telkén álló emlékművek - 39 hrsz:
Széll Kálmán halálának 100. évfordulójára
Hősi emlékmű a kastély parkban
Milleniumi emlékmű
- 8.) Sárlos Boldogasszony templom falában lévő emléktáblák

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Jelenleg mintegy 211 lakóépület található a településen. A településen a foghíjtelkek is találhatók. Utcakép a mai nyugat-dunántúli falusi utcaképnek megfelelő, túlnyomórészt az utcafrontra épített, fésűs és/vagy kerített udvaros, földszintes családi házakból áll össze. A településképpen domináns elemként jelenik meg a főutca mentén felépült római katolikus templom és vele szemközt a Pázmándy-kastély épülete. Az új házak változó stílusban épültek, nem egységes megjelenésűek. A település összképe kedvező benyomást kelt, utcái tiszták, épületállománya zömmel jó karban van, vagy átépítés alatt áll. A településképet a városias jellegű emeletes lakóépületek ritkán bontják meg, azok is a változatos terepnek köszönhetően kevésbé ütnek el környezetüktől.

A település döntő többségében utcavonalas beépítésű, az újabb keletű házaknál figyelhető meg előkertek megjelenése. A járófelületek beton járdalappal burkoltak. Utcái rendezettek, portáinak többsége tiszta, temetői rendezettek, középületei többsége jó karban tartva.

A településen nagymértékben zavarók a légvezetékek, villany- és telefonoszlopok, ami egyrészt hátrányosan befolyásolja a településképet, másrészt a nagyobb méretű fák ültetését is akadályozza.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A térséghez legközelebb eső gyorsforgalmi úthálózatok és irányok - melyek a nemzetközi főhálózat elemei - országhatáron belül és kívül:

- A2-es autópálya Fürstenfeld keresztül Graz/Bécs felé
- M8 gyorsforgalmi út, kiépítése Körmend-Rábafüzes között tervezett
- S7-es autót A2-es autópálya és M8 közötti gyorsforgalmi út kapcsolat, építése 2 ütemben tervezett.
- E66-os jelzésű 8.sz. főút Graz és Budapest felé.

Térseget érintő egyéb főközlekedési út és vasútvonal:

- 86. sz. Rédics-Szombathely-Mosonmagyaróvár országos másodrendű főút, csatlakozás Körmendnél
- Vasútvonal 21. sz. Szombathely–Szentgotthárd-Graz villamosított, egy vágányú vasútvonal, A2 nemzetközi fővonal. Üzemeltetője a GYSEV ZRT.

1.15.2. Közúti közlekedés

Gasztonyt községet a 8. sz. főútról leágazva lehet elérni. A 8. sz főúton két csatlakozás található csomóponti kiépítés nélkül: Rátót felől a nyugati oldalon és a Petőfi Sándor utcában. Csákánydoroszló felől a 8. sz. főúton és a 74171 jelű bekötő úton érhető el, egyben a Fő utca a közúthálózat részt képezi, mint lakott területi szakasza.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. közúti

Községi buszközlekedés Szentgotthárd és Körmend felé az ÉNYKK ZRT közreműködésével biztosított. Buszmegállók a Fő utcában találhatók. Buszforduló az Ószeg utca végén található.

1.15.3.2. kötöttpályás

A község igazgatási területét érinti a 21.sz. vasútvonal. Vasúti megállója Rátóton, vagy Csákánydoroszlón található. Kapcsolódási irány Szombathely-Sopron, Celldömölk, Csorna, Kőszeg, Zalaszentiván, valamint Graz felé van.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kiépített kerékpárút Rátót község felé található a településen. A Vas megyei területrendezési terv térségi kerékpárút létesítését tartalmazza a Rába jobb parti településen át Rátót-Gasztony-Csákánydoroszló-Körmend útvonalon.

1.15.5. Parkolás

A községben a parkolás az egyes ingatlanok esetében saját területen belül biztosított. A közterületeken, a bolt, polgármesteri hivatal előtt, temető előterében található, egyéb esetben kiépített parkoló nem található.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Gasztony község vízellátása a Szentgotthárdi térségi vízmű részeként valósult meg. A vízvezeték egyik ága Szentgotthárd- Rábafüzes- Jakabháza- Rönök- Vasszentmihály- Rátót-Gasztony- Csákánydoroszló nyomvonalon vezetve ellátja az érintett településeket.

A vízvezeték Rátót irányából Gasztony község Ny-i részén csatlakozik belterületi elosztó hálózathoz, és K-i végén továbbmegy Csákánydoroszló irányába.

A gerincvezetékéről leágazó vezetékek egységesen NÁ 100-as KM PVC nyomócsőből készültek.

Vízellátás jellemzői a 2015 évi KSH adatok alapján:

- vízvezeték hossza: 6,2 km
- fogyasztók száma: 208 db
- évi fogyasztás: 11 7500 m³

Üzemeltető a VASIVÍZ ZRT Déli Vízellátási Főmérnöksége, Körmend, Hunyadi utca 92.

Oltóvíz biztosítás:

A meglévő hálózatra telepített tűzcsapokról az oltóvízellátás megoldott.

1.16.1.2. szennyvízelvezetés

A település szennyvízcsatorna hálózata az Európai Unió Phare CDC program keretében, a Csörötnék és térsége regionális szennyvízhálózat részeként kiépült, az a község egészét lefedi. A belterületi csatorna NÁ 200 KG PVC csatornacsőből készült, gravitációs rendszerrel, a domborzati viszonyoknak megfelelően 3 db szennyvízátemelővel. Az I. számú átemelő a település összes szennyvizét nyomott vezetéken, a 05 hrsz-ú közút mentén Rátót irányába a regionális rendszerbe juttatja.

Szennyvízelvezetés jellemzői a 2015 évi KSH adatok alapján:

- csatornavezeték hossza: 8.50 km
- fogyasztók száma: 166 db
- évi elvezetett szennyvíz: 11 4300 m³

A szennyvíztisztítás Ausztriában, a jennersdorfi biológiai szennyvíztisztító telepen történik. A tisztított víz befogadója a Rába folyó.

Üzemeltető a VASIVÍZ ZRT Déli Csatornamű Főmérnöksége, Körmend, Hunyadi utca 92.

1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Gasztony község Vas megyében, Szentgotthárd és Körmend között félúton, a Rába folyó völgyében terül el. A községet belterületi szakaszától É-ra átszeli a Szombathely- Szentgotthárd viszonylatú 21. számú vasútvonal, valamint a 8. számú főút.

A községet É-on Ausztria, K-en Csákánydoroszló, D-en Hegyhátszentmárton és Rábagyarmat, Ny-on Rátót és Nemesmedves határolja.

A község északi, vasútvonal fölötti külterületének legmagasabb pontja az államhatár közelében található, melynek szintje 269,80 mBf. Az egész külterületi domboldal D-i irányban lejt, a vasúti pályatest környezetének jellemző 206,00 mBf.

A belterület is É - D irányban lejt, legmagasabb pontja 206,45 mBf, legalacsonyabb pedig 199,80 mBf.

Az éves csapadék 700~ 850 mm közötti értékeket mutatnak.

Gasztony község belterületi határán Ny- K-i irányban húzódik a Vörös- patak, melybe a település K- i belterületi oldalán a Nagyerdei- patak torkollik.

Nevezett vízfolyások egyben a dombokon keletkező felszíni vizek, valamint a belterületi csapadékvizek befogadója is.

A Vörös- patak Csákánydoroszló térségében a Rába-folyóba torkollik.

A község É-i, magasan fekvő területeiről induló 0171 hrsz-ú árok keresztezi a vasúti pályatestet, majd a 8. számú főutat. További szakasza a község belterületi szakaszán vezet keresztül, és DK-i részen a Vörös -patakba csatlakozik.

Helyi nagycsapadék esetén a lezúduló csapadékvíz több alkalommal okozott elöntést az árok belterületi szakaszán, elsősorban a Gyöpszer utca és az árok kereszteződésében. Az árok jelentős része növényzettel fedett, a víz lefolyását az árkon átvezető gyaloghíd, valamint nem megfelelő méretű áteresz is akadályozza.

A belterületi csapadékvizek elvezetésére a meglévő útárkok szolgálnak.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

a) Villamosenergia

A községtől északra húzódik a Körmend-Szentgotthárd 120 kV-os és 35 kV-os távvezeték. A község meglévő fogyasztóinak villamosenergia ellátását a község déli oldalán, a településen kívül húzódó meglévő 20 kV-os gerincvezetékéről a község irányába leágaztatott hálózatra telepített 23 db kommunális belterületi OTR típusú oszloptranszformátor állomás és a volt TSZ majorban található 1 tr. állomás biztosítja.

A község területén jelenleg 211 db lakóépület található, amelyek energiaigénye MSZ. 447-98 előírásai szerint számolt egyidejűséggel: 389,9 kW (6,6 kW/épület; 0,28 egyidejűség).

A statisztikai adatok alapján a községben 215 db fogyasztó 437 MWh villamosenergiát értékesítettek az elmúlt időszakban évente.

Fentebb leírt energiaigényét a területen található oszloptranszformátor állomásokra telepített gépek kielégítik.

A területen kiépített kifesztültségű hálózat betonoszlopos, - vb gyámos faoszlopos tartószerkezetre szerelt szabadvezeték, illetve kötegelt kábeles kialakítású.

A volt TSZ területén lévő mezőgazdasági fogyasztó kiszolgálása saját tr állomásról történik.

Kommunális légvezeték hálózat oszlopairól légkábeles csatlakozásokkal vannak ellátva a lakóépületek.

b) Gázellátás

A község vezetékes gázellátása a Rönök- Vasszentmihály- Rátót-Gasztony gázhálózat részeként kiépült. A középnyomású gáz-nyomásszabályozó állomás Rönök közigazgatási területén helyezkedik el, amely egyben Rönök, Vasszentmihály, Rátót és Gasztony községek középnyomású gázellátását is szolgálja.

A csővezeték egységesen a nyomásfokozatnak megfelelő PE műanyagcsőből készült.

A középnyomású gázvezeték védőövezete 4-4 m. A biztonsági övezeten belül az MSZ 7048/1-3 és az MSZ 7487/2 számú szabványokban előírt tilalmakat és korlátozásokat is figyelembe kell venni.

Gázfogyasztás jellemzői a 2015 évi KSH adatok szerint:

- gázvezeték hossza: 7,7 km
- fogyasztók száma: 127 db
- évi fogyasztás: 92 900 m³.

A gázelosztó vezeték az ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó ZRT tulajdonában van, a kezelést az Északi Gázüzem, Szombathelyi Üzemegysége (Szombathely, Rákóczi Ferenc utca 23-25.) végzi.

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A település a Vas megyei területrendezési terv alapján 3-3,5 m/s átlagos szélesebbeségű területekhez tartozik, még preferálható terület. A településrendezési eszközök és az adottságok alapján (erdők, védett természeti területek) alapján szélörvű létesítése kevésbé várható a településen. Az hatályos OTÉK előírása szerinti beépítésre szánt területtől mért 12 km-es védőtávolság kizárja szélörvű telepítését.

Vizsgálatra érdemes a napenergia (szolár energia), talajhő hasznosításának lehetősége. Főként a közintézmények megújítása, korszerűsítése, új vagy átépülő lakóházak, intézmények esetén.

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A község intézményeinek energiafelhasználása jelentősen javítandó a falszerkezetek utólagos hőszigetelésével, a fűtési rendszer korszerűsítésével, a nyílászárók korszerűsítésével, alternatív energiaforrások hasznosítására való felkészítéssel.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Az elektronikus hírközlés vezetékes hálózat új igények szerinti újjáépítésével, valamint vezeték nélküli hálózati lefedettség biztosításával megoldható. A vezetékes hírközlési hálózat kiépítése jelenleg légvezetékéről megoldott, amely átépítés esetén településkép védelmi szempontokból földkábeles rendszerré alakítandó át.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. talaj

A rövid idő alatt nagy mennyiségű csapadék lehullása, az elvezető árkok betemetése, a csapadék elvezető rendszer műtárgyainak karbantartásának elmaradása eróziót okoz, ill. okozhat.

A talaj károsodása közé tartozik az elsavanyosodás, a szakszerűtlen talajerő gazdálkodás.

1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek

A térségre már nem jellemző a felszín alatti vizeket jelentősen terhelő állattartó telepek jelenléte.

1.17.3. levegőtisztaság és védelme

Az országos jogszabályi előírások az irányadóak. Levegőt terhelő szennyezés, probléma nem ismeretes.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

Az országos jogszabályi előírások az irányadóak. Zajterhelésből adódó probléma nem ismeretes.

1.17.5. sugárzás védelem

Nincsenek.

1.17.6. hulladékkezelés

A településen a kommunális hulladékok elszállítása biztosított: Müllex Közszolgáltató Nonprofit Kft. (9784 Harasztifalu, Nyárfasor) végzi.

A település határában alkalmi jelleggel megjelenő, pontszerű illegális szemétkerakást meg kell akadályozni. A szelektív hulladékelszállítás biztosított a kihelyezett gyűjtőedények révén.

1.17.7. vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelést a villamos légkábelek és hírközlési kábelek jelentik.

1.17.8. árvízvédelem

Nincsenek. Elsődlegesen a csapadékvíz elvezető rendszer egyes elemeinek hiányosságára visszavezethetően, illetve szélsőséges időjárási viszonyok esetén a lefolyástalan területeken vizek a közlekedési területekben, mezőgazdasági földeken kárt okozhatnak. A meglévő patakok elöntéssel nem veszélyeztetik a települést.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A környezetvédelmi problémák közül a település sajátos fekvéséből adódóan a kerti hulladékok elégetése során keletkező, a településre leülő füst jelölhető meg elsőként.

A szervezett szemetésszállítás és szelektív hulladékgyűjtés ellenére előfordul kisebb göcökben az illegális hulladék lerakás, a túraútvonalak, források, parkolók menti szemetelés.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A település a Kat. végrehajtásáról szóló 243/2011.(XI.10.) korm. rendelet 22.§-a szerint elvégzett kockázatbecslés alapján Gasztony község a II. Katasztrófavédelmi osztályba került besorolásra.

A településen veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, agy küszöbérték alatti üzem nem működik.

A település területén elsősorban a csapadékvíz elvezetési hiányosságok miatt intenzív esőzések, hirtelen lehulló nagy mennyiségű csapadékok esetén jelentkezik vízelvezetési probléma.

1.18.1. építésföldtani korlátok

Nem ismeretesek.

1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

Az időszakos intenzív csapadékhullás esetén a hirtelen lefutó csapadékok kárt okozhatnak. A község belterületének déli és a külterületének déli fele a Rába nagyvízi meder övezetének a része. A település közigazgatási területének egy része (bel- és külterület is) a Rába folyó nagyvízi medrében helyezkedik el. A nagyvízi meder a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által 5648-4/17/2008. számú határozatban került kijelölésre. A nagyvízi meder és a parti sáv a nagyvízi meder a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi meder mederkezelési terv készítésének rendjére és a tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2004. (III.14.) korm.

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Nem ismeretesek.

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

Nincsenek.

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

Nincsenek.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Nincsen.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A részletes helyzetfeltárásból és helyzetelemzésből következő alapján az összefoglaló helyzetértékelés a következő:

A Gasztony Nyugat-Magyarország és Rába-völgy hagyományairól és kulturális gazdagságáról ismert települése, amely magyarországi és a környező osztrák településekről jól megközelíthető. 30 percen belül autópályák és épülő autótutak is elérhetőek, ugyanakkor Graz nagyvárosi közelsége jelentős vonzást gyakorol a térségre. A településre vonzást gyakorol a Szentgotthárd, majd kisebb részben Körmend, illetve Ausztria, mint jelentős ipari, szolgáltatási munkahelyet nyújtó térség. Szentgotthárd a közigazgatás, oktatás és szolgáltatások, egészségügyi ellátás, kereskedelem terén emelendő ki.

Amint az a Vas megyei területfejlesztési Koncepcióból is kitűnik, Gasztony térszerkezeti pozíciója rendkívül kedvező. Gasztony község Ausztria és a Nyugat - Dunántúli Régió közötti Alpokaljai kapocs fontos része gazdasági és kulturális értelemben. A természetbarát életmódot népszerűsítő, hitéletet erősítő, a hagyományokat újjáélesztő kezdeményezések pl: Máriakert a település hírére öregbítheti.

Amint azt a helyzetfeltárási és helyzetelemzés valamint a következő részletes helyzetértékelés részletesen alátámasztja Gasztony kedvező adottságokkal rendelkezik a fejlesztéspolitikai eszközökkel elősegíthető, munkahelyteremtő idegenforgalmi, turisztikai befektetéseken alapuló eredményes gazdaságfejlesztéshez, a helyi tradicionális termékeket gazdálkodási módok megőrzéséhez:

- a tágabb térségben 5 főváros (Budapest, Bécs, Pozsony, Ljubjana, Zagrab) található jelentős és sokszínű, változatos hagyományokat ápoló népességgel
- A település nyugatról Szentgotthárddal, a térség egyik Mechatronikai központjával, egyben járási székhelyével határos.
- M8-as gyorsforgalmi út északról érinti a község igazgatási területét.
- magas szintű életminőséget lehetővé tevő községi és térségi természeti környezet
- Kiépített infrastruktúrahálózat
- Új lakó és gazdaságfejlesztését szolgáló területkijelölések
- Kedvező megközelítés, új helyi kerékpárutak, bakancsos útvonalak
- Mezőgazdálkodás, mint életforma és tájhasználat meghatározó a községben
- természeti értékek védelme, megőrzése és fejlesztése.

A fentiekből következik, hogy Gasztonyban érdemes gazdaságfejlesztésre, kisléptékű idegenforgalmi fejlesztésre, a munkahelyteremtő beruházásokat finanszírozó befektetések előfeltételeinek megteremtésére fordítani az EU és a Magyar Kormány támogatásait.

Gasztony térségének Ausztria, azon belül is Stájerország, Dél-Burgenland idegenforgalmi húzóerejét, Szentgotthárd, az Őrség és Körmend nyújtotta lehetőségeket minél jobban kihasználva van lehetősége arra, hogy múltjában gyökerező hagyományokat erősítse, és tegye ezáltal népszerűbbé a

település. A fejlesztések kedvező hatásainak összeadódása révén nő az életszínvonal, gyarapodik a helyi közösség, fejlődik a településen lévő szolgáltatások színvonala.

Részletes értékelés az adottságok alapján az erősségek, a gyengeségek, a lehetősége és a veszélyek bemutatásával

Erősségek

- Ausztria, Nyugat-Dunántúl prosperáló területeinek közelsége
- Mezőgazdasági termelés alapjai biztosítottak, mezőgazdasági üzemi terület van, fejlesztésre alkalmas.
- Folyamatosan javul a lakosság iskolázottsága.
- A település népességszáma állandósulni látszik
- Gasztony községet kiterjedt erdőségek és változatos adottságú szántók veszik körül.
- Már az 1930-as évektől hirdették Gasztony turizmusát, a falusias jellegű lakóterületet és szép környezetét. A település a hagyományos vidéki életformát, a városon megszokott infrastrukturális ellátottsággal tudja nyújtani.
- Szentgotthárd és Körmend felől egyaránt könnyen elérhető. A kiépülő S7-es osztrák gyorsforgalmi út és magyar M8 gyorsforgalmi út Graz nagyváros és Szombathely felé is jelentősen, minőségileg is javítja a közlekedés lehetőségeket, erősíti a gazdasági kapcsolatokat.
- Rába folyó menti, jobb parti településfűzér része, kiépült intézményi és társadalmi kapcsolatrendszerrel.
- Őrségi Nemzeti Park részét képező védett természeti értékek.

Gyengeségek

- Turisztikai, programturisztikai lehetőségei nincsenek kihasználva.
- Gasztony megközelítése az ország távolabbi pontjaiból nehézkes gyorsforgalmi útkapcsolat hiányában (hiányzó M8).
- A természeti adottságok és környező tájegység nyújtotta lehetőségek kihasználása forrás hiányában még nem történt meg teljes körűen
- Túraútvonalak adta lehetőségek nincsenek kihasználva, a természetjárás kevésbé nyújt programot a településen
- A község kedvező adottságai, értékei az új generációk számára nem elég ismertek, vagy az új lehetőségek- kezdeményezések nem váltak közzismertté.

- A megüresedő lakóházak avulása a településképre nézve kedvezőtlen. A korábbi kúriák közül 3 épület is megsemmisült az elmúlt 70 évben.
- A közterületek állapota fejlesztést igényelne, az utcaképek rendezendők.
- Máriakert hagyománya újjáéledt, azonban kevésbé ismert és tudott a létezése.
- A község belterületén csapadékvíz elvezetés műszaki megoldása kedvezőtlen a településképre
- A község belterületén elektromos hálózat és hírközlési hálózat légvezetékes műszaki megoldása kedvezőtlen a településképre

Lehetőségek

- Az M8-as gyorsforgalmi út megépültével párhuzamosan a 8-as főút és vasút közötti területsáv kereskedelmi, szolgáltató vállalkozói területté válik.
- A lakóterületek a meglévő foghíj területek beépítésével, a Kuruc utca és Ószeg utca összekötésével, a Petőfi Sándor utca északi kikötésével kerülnek fejlesztésre. Megvizsgálásra kerül az Ószeg és Gyöpszer utcák déli végén a 401/1; 430; 427/2 hrsz önkormányzati ingatlanok lakóterületi hasznosításának lehetősége.
- Szelíd turizmus fejlesztése, együttműködve a környező településekkel, hogy egységes kínálatként versenyképes mikro térség jelenhessen meg a hazai piacon.
- Ószeg utca zöldterület fejlesztés (362 hrsz), kapcsolódva a Vörös-patak vízfolyás kellemes természeti környezetéhez.
- Kerékpáros utak fejlesztése a mobilitás és turizmust szolgálva egyaránt. A meglévő tagolt rendszer térségi szinten átjárható hálózattá fejlesztése.
- Régi elavult épületek, barnamezős területek (pl. major) korszerűsítése, hasznosítása
- Megújuló energiaforrások széleskörű felhasználása: nap, talajhő, napenergia, stb...
- Új lakóterület kialakítása a település lakosság számának megtartása, esetleges növelése érdekében. Nem különben az intézményi rendszer megőrzése és megtartása érdekében.
- Lakóterületek minőségének javítása, zárt csapadékvíz-elvezetés, burkolt utak, tömbfeltáró utak.
- Parkolás helyigénye kielégítésre kerül a település lakóterületein, intézményei közelében, temető számára.

- Közterületi zöldfelületek rendezése és megújítása. Korszerű sportpálya, kisebb sportcsarnok/terem, játszóterek létesítése.
- Közintézmények fejlesztése: korszerű felszereltségű óvodai ellátás biztosítása.

Veszélyek

- A célok megvalósítását lehetővé tevő projektek komplex projekt-előkészítési munkálatait nem lehet a megfelelő ütemben megkezdeni, illetve végrehajtani.
- M8 gyorsforgalmi út építése elmarad, vagy időben tovább csúszik
- Nem sikerül megszerezni az operatív programokból a 2014-2020-as időszakra azokat a támogatási forrásokat, amelyek lehetővé teszik azoknak az integrált fejlesztéseknek a megvalósítását, amelyek a helyzetelemzés és a helyzetértékelés alapján indokoltak a község szempontjából.
- Szentgotthárd, vagy a környező települések adottságait jobban kihasználja a jövőben és gazdasági lehetőségeire építve versenyhelyzetet teremt a környező településekkel, és saját közigazgatási területén megvalósítja a lakóterületfejlesztéseket, nyújt sokszínű turisztikai kínálatot, programokat.
- A lakóterületi, idegenforgalmi fejlesztések nem valósulnak meg, vagy időben jelentős csúszást szenvednek.
- A potenciális befektetők elkerülik a települést.
- Nem alakul ki vállalkozáshoz és beruházáshoz szükséges vonzó vállalkozói klíma.
- A pontszerű fejlesztések nem erősítik a település imázsát.
- Az építészeti emlékek pusztulásnak indulnak.
- A vízrendezési feladatok szakszerű ellátásának hiányában a település előntéssel veszélyeztetett területei nőnek.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Gasztony része a Szentgotthárdi járásnak, mely a Nyugat-Dunántúli régió egyik legdinamikusabban fejlődő térsége. A település elsősorban a helyi értékeire, illetve az azzal szoros kapcsolatban álló turizmusra támaszkodik. A határtalan Európában egyre szorosabbra fűzi kapcsolatait a régi Szentgotthárdi Járás osztrák, szlovén településeivel.

A település kiemelten kedvező természeti, táji és ebből eredően idegenforgalmi adottsága, földrajzi elhelyezkedése mellett jelenlegi kedvező közműellátottsága is hozzájárul - a komfortos életkörülmény biztosításával- a település népességmegtartó, ill. vonzó képességéhez. A település lakóterületi fejlesztései a teljes körű közműellátás és a településképhez illeszkedő, magas színvonalú közlekedési célú területek kialakításával teremt vonzó környezetet. Az intézmények műszaki állapota beruházási igényként jelentkezik a jövőben. A fenntartásuk jelentősebb anyagi ráfordítást igényel a község költségvetésétől, amelyet a fejlesztésekkel mérsékelni tud.

A település lakóterülete és annak a tájegységre jellemző építészeti formavilága, alaprajzi típusa (kerített udvar) önmagában is értéket képvisel.

A gazdasági jellegű vállalkozások közül a mezőgazdasági vállalkozások (állattartó, növénytermesztő) kisipari, kézműves jellegű, lakóterületekkel együtt élő, a helyi alapanyagokat (pl: helyi termékek) jól hasznosító vállalkozások erősítése és támogatása a cél.

Az idegenforgalom fejlesztése a helyi erőforrások és látnivalók bemutatásra és népszerűsítésére épülő ökoturizmus fejlesztése.

3.1.1. A folyamatok értékelése

Gasztony és környezet az őskor, ókor óta állandóan lakott terület.

A népességszám utóbbi években bekövetkezett stabilitása mutatja, hogy Gasztonyban „jó élni”, az itt élők ragaszkodnak a településükhöz, az ideérkezők pedig beilleszkedhetnek és alkotó tagjává válhatnak a közösségnek.

Ahhoz hogy a gyarapodó közösség minél több egyedi kínálatot tudjon nyújtani a településen élőknek és az ideérkezőknek további fejlesztésre van szükség.

A településen a vállalkozások támogatása során a meglévő vállalkozók fejlesztéseit támogatni kell. A meglévőkön kívül fontos lenne a helyi adottságokat jobban kihasználó, a helyi termékek előállítását és értékesítését segítő fejlesztésekre, hiszen ezáltal tudnak azok piacra jutni.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A község fejlődését a külső társadalmi, gazdasági tér fejlődése, az önkormányzat eszközrendszere és a vállalkozások beruházási kedve és vonzó település érdekében tett erőfeszítések, a helyi közösség kohéziója és tenni akarása mind-mind befolyásolja.

A jelenleg kedvező természeti környezet fennmaradását a jogszabályok által védett természeti területek biztosítják.

Az épített környezet védelmét a hatályos, országosnál szigorúbb helyi építési előírások és az ezidáig kedvezőnek mondható közízlés egyaránt formálja.

A belső tényezők esetében a helyi közösség kinyilvánította a változás iránti akaratát egy népszavazás és egy választás keretében.

A külső tényezőkben a régió és térség gazdasági fejlődésében bízva és a jövőben vetett hit alapján egy virágzó, a fejlett Alpok gazdasági térségéhez felzárkózó gazdaságban kell bízni.

Az egyes ingatlan tulajdonosok esetében motiválni kell őket a helyi értékek védelmére, értékőrző felújításra és ehhez támogatás pályázati lehetőség felkutatására, közösségi összefogásra.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Gasztony esetében a település versenyképességét növelő, a fejlesztéseket és ingatlanhasznosítást elősegítő, a helyi lakosság érdekeit védő, de a természeti és építészeti értékekre építő tervezési folyamatnak kell végrehajtódnia. Ezek együtt a sikeres és gyarapodó településhez vezető utat jelölik ki.

A tervezéssel érintett területek hasznosításának a kulcsa a megalapozó településfejlesztési koncepció elfogadása, majd az erre épülő településrendezési eszközök elfogadása.

A településrendezési eszközök elfogadása a magasabb szintű területrendezési tervekkel összhangban történik meg. A települési önkormányzat, mint tulajdonos jelenhet meg a fejlesztések mögött, hiszen a potenciális fejlesztési területeket az önkormányzat tulajdonba kérte. A jelenleg barnamezős területek (pl: major) kiterjedésük alapján leginkább magán tulajdonban vannak.

Azonban azon magán tulajdonosok esetében, ahol a lakóépület megüresedett, vagy a válság hatására az épület eladás alatt áll a településfejlesztés feladata az állagromlás és gondozatlanság megakadályozása, mivel ezek a településképet jelentősen rontják.

A településfejlesztés célja a belső értékek védelme, és csak az indokolt és alátámasztott területi növekedéssel járó fejlesztések végrehajtása lehet. A lakóterületek határait az új igények figyelembevételével, az időközben beépült és hasznosult területekre tekintettel kell meghatározni.

Meg kell jegyezni, hogy a 2014-2020, majd ezt követő Európai Unió pénzügyi ciklusban a barnamezős területek fejlesztése, és alapvetően a gazdasági célú beruházások támogatása prioritást élvez.

Szintén ezen időszakban áll rendelkezésre kellő forrás az M8-as gyorsforgalmi út települést is érintő szakaszának kialakítására, a térség közlekedési rendszerének minőségi átértékelésére és gyorsforgalmi hálózatba kapcsolására.

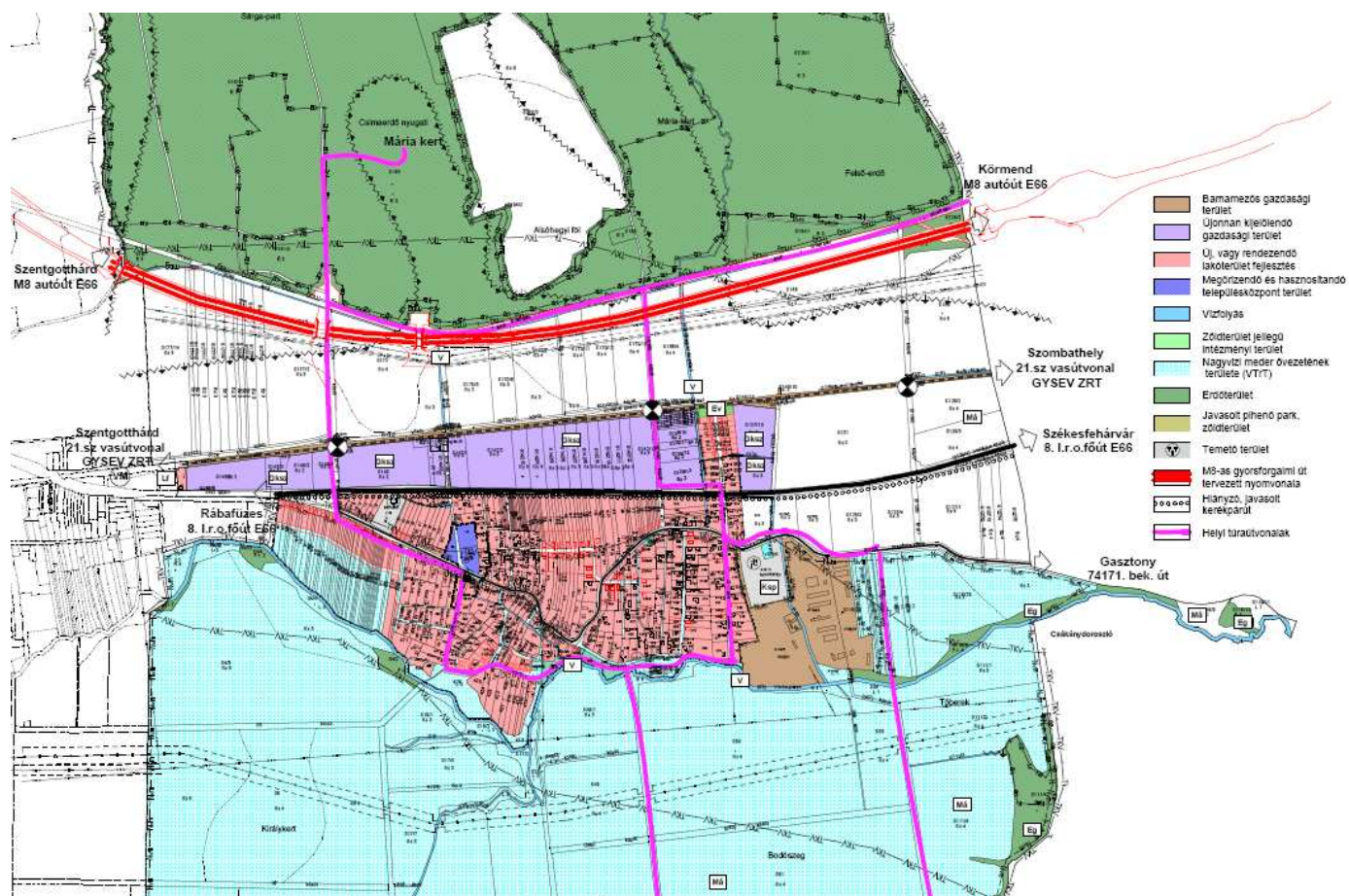
A magánkézben lévő területek fejlesztése a tulajdonosok, fejlesztők, beruházók bevonásával, a település iránti érdeklődés növekedésével együtt történhet meg.

Az önkormányzat a magán fejlesztéseket kiszolgálva, azokat támogatva a közösségi területek rendezésével, az intézményi és infrastrukturális ellátás fejlesztésével aktív szereplővé válhat. A meglévő intézményi rendszer műszaki korszerűsítést igényel.

A csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése, a közlekedési és zöldterületek fejlesztése és kialakítás, légvezeték hálózat fokozatos átépítése földkábelesre a településképre jelentős pozitív hatást gyakorol, ugyanakkor az egyes telkek felértékelődését és fejlesztését is magával hozza.

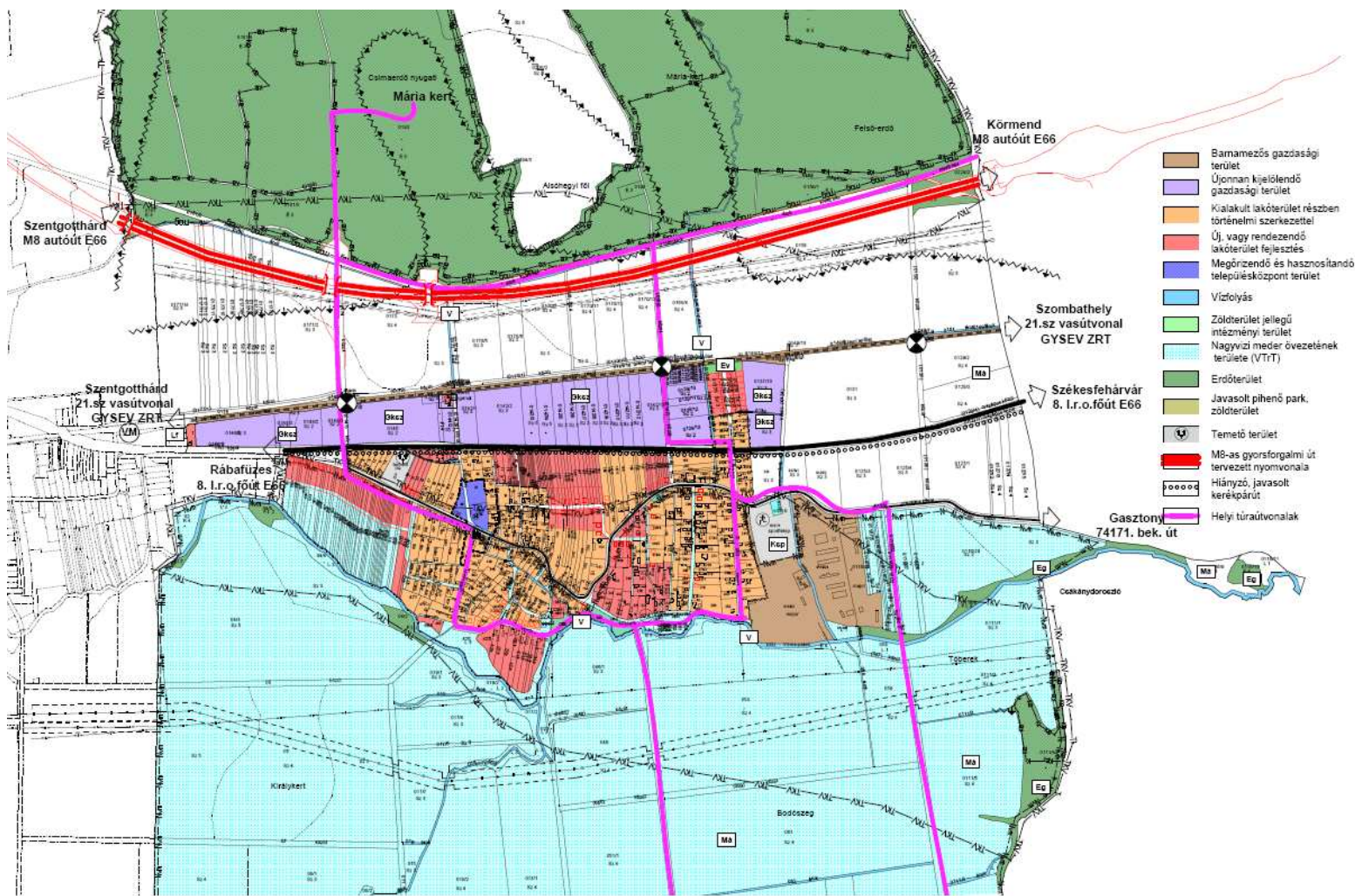
A környező településekkel való szoros fejlesztési együttműködés megtartása, erősítése a turizmus, kerékpárutak fejlesztése, intézményfenntartás, ellátás, stb.. terén.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település területfelhasználásának konfliktusai

3.3. Elterő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

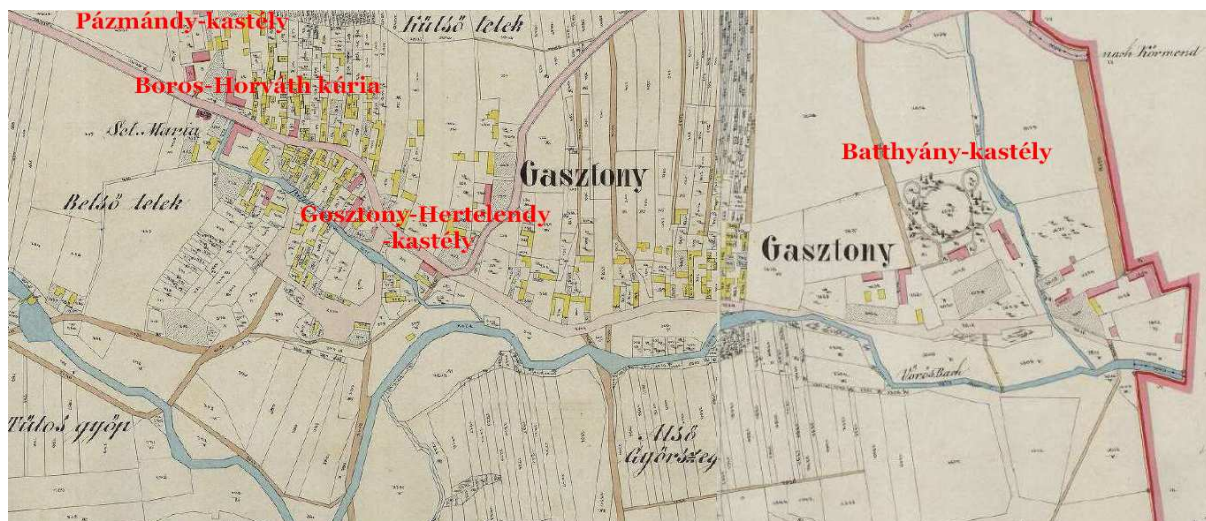
Lakóterületi jellegű beépítések

A község kialakult lakóterületének a határait úgy lehet megfogalmazni, hogy délen a természetes határa a Vörös-patak, míg északon a mesterséges határa 8. sz. főút vonala. Ebből kivételt jelent a már kialakult Petőfi Sándor utca vasútig tartó szakasza.

A településen számos kiskastély kúria volt található.

Mára csak a (Boros)-Zichy-Pázmándy-Vida-Sebő-Zanathy-Várady-kastély épülete áll a Fő utca 39. sz. alatt. Jelenleg a község ház és kultúrház funkcióját tölti be.

Elbontásra került *Gosztony-Hertelendy-kúria*, a *Boros-Horváth-kúria* és elpusztult a *Waldstein-(Winter)-Batthyány-kastély*.

Kataszteri térkép Gasztony - kiegészítve az akkori kastélyok megnevezésével és helyének jelölésével

Intézményi területek:

A település területi fejlődését a természeti környezet földrajzi határai rögzítik. A Rába délen, a Vörös-patak a belterület déli oldalán elöntési határaikkal befolyásolják a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek kijelölését. A beépítésre szánt terület a 8-as számú főút déli oldalán helyezkedik el, és azt csak a Petőfi Sándor utcában - kialakult településrészsel - lépi át északi irányba. A 8-as számú főút északi oldalán a Petőfi Sándor utca kivételével további, új lakóterület kialakítása nem javasolt.

A község lakóterületeit vizsgálva megállapítható, hogy a településen található lakóingatlanok csak részben épültek be. Foghíj terület a településen elszórva, de jelentősebb számban találhatóak. A be nem épített területek esetében az elaprózódott telekstruktúra átalakítása, további fejlesztése a cél. A meglévő belső tartálok a közmű és útkapcsolatok jobb kihasználása elősegítheti a lakóterülethez szükséges területek rendezését, a telkek átosztását.

Új lakótelkek kialakítása során a Fő utca nyugati irányú beépítésével számoltunk, mint lehetőség az 504-561 hrsz ingatlanokon, a Kuruc utca keleti kikötésével a Fő utca felé, valamint a 330-337 hrsz ingatlanok feltárásával az Ószeg utca felé. A Gyöpszer utca rendezésével a 427/12 és 401/1 hrsz jelenleg hasznosítatlan közterület igénybevétele lenne lehetőség építési telkek kialakítására.

A település infrastrukturális ellátottsága teljes (100%-os) ellátottsággal bír: vezetékes ivóvíz, közműves szennyvízelvezetés, vezetékes földgázhálózat, elektromos hálózat, telefonhálózat és kábel TV megtalálható a községben.

A település beépítése falusias jellegű, ez a beépítési jelleg továbbra is megtartandó.

Tanulmányozva a kialakult beépítési szerkezetet, megállapítható, hogy döntően az utcaszerkezetre merőleges telekszerkezet alakult ki. Ezen épületekhez nagyobb gazdasági épület csatlakozik.

Kereskedelmi, szolgáltató terület:

A településen nem jellemző az ipari tevékenység. A térségben ipari tevékenységet végző nagyüzem nem található. Hagyománya a mezőgazdasági vállalkozások és üzemi jellegű területnek van, amelynek központja a volt Batthyány-kastély helyén létrejött egykori TSZ major.

Új kereskedelmi, szolgáltató célterülete a 8. sz. főút és 21. sz. vasút közötti terület.

Különleges mezőgazdasági üzemi terület

A volt major területét célszerű különleges mezőgazdasági üzemi területbe sorolni, annak érdekében, hogy a megkezdett mezőgazdasági fejlesztések széles körben folytathatók maradjanak.

Sport, szabadidő terület

A rendezési tervben 0121/1 hrsz-ú ingatlant, mint sport és szabadidős terület kívánja a jövőben is hasznosításra.

Szagrális terület

A Mária-kert gondolata és megalkotása Piller Dezső nevéhez fűződik. Az ő áldozatos munkájának köszönhető, hogy létrejött és fennmaradt ez a búcsújáró hely. A Mária-kert végül 1941-ben készült el. Mivel a kert területe a határsávba esett, az 1950-es évek végétől sem ápolni, sem fejleszteni, és szinte még megközelíteni sem lehetett. A rendszerváltás azonban meghozta a Mária-kert szabadságát is. A szögesdrót eltávolítása után az emberek ismét a kegyhely felé vették az irányt. Kiss Sándor akkori plébános összehívta a katolikus falugyűlést, ahol elhatározták a Mária-kert újbóli megnyitását, felújítását. Az újrászentelésre 1990. augusztus 20-án került sor. Nagyboldogasszony ünnepe környékén a helyiek és a más faluból érkező zarándokok azóta minden évben elzarándokolnak ide.

3.3.2. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

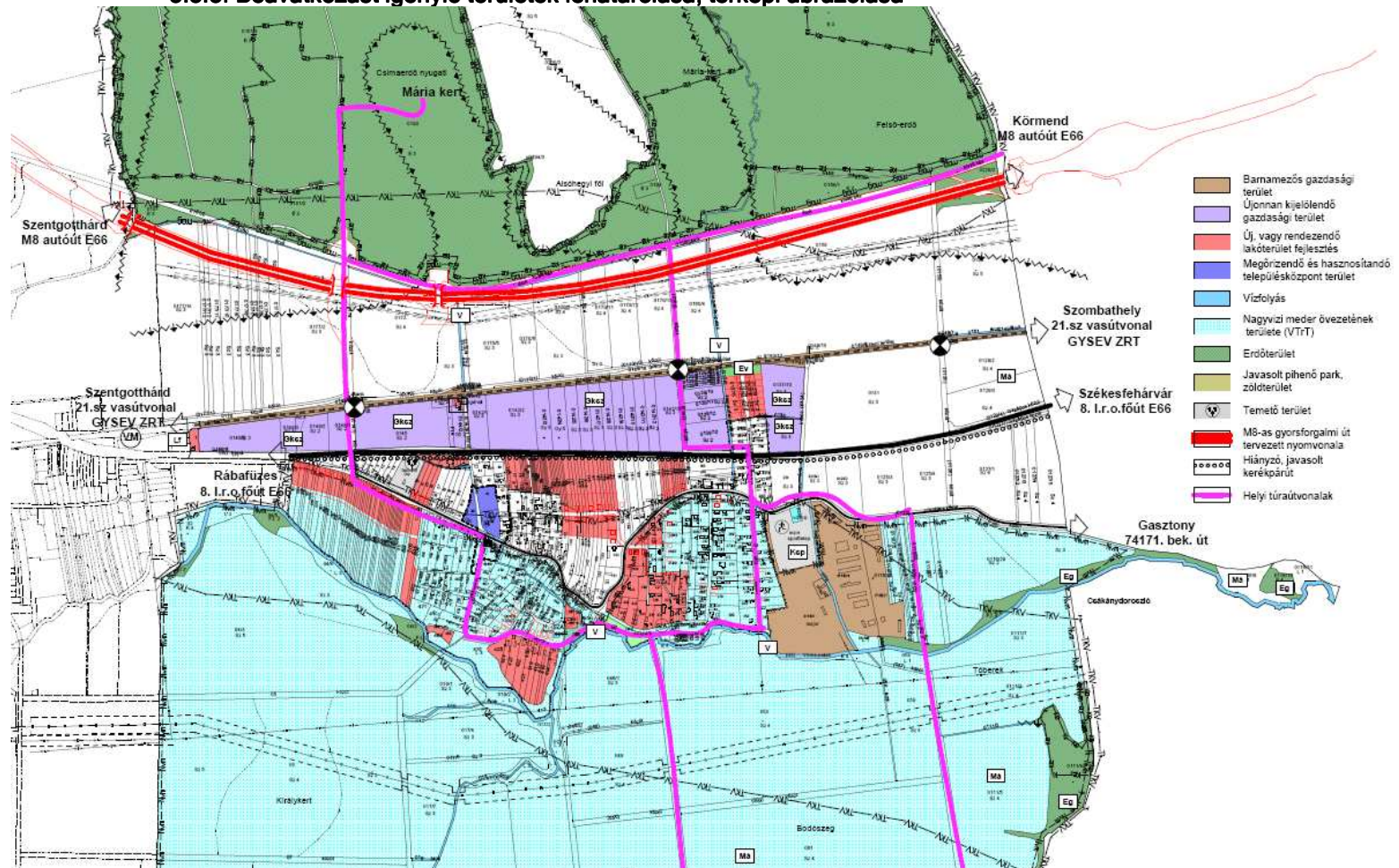
A beépítésre szánt területeken kívül a belterület környezetében lévő mezőgazdasági célú használattal bíró, de a települési szövethez szervesen kapcsolódó területeket kell tekinteni. Azok közül is azokat kell kiemelni, amelyek már korábbi településrendezési tervekben potenciális fejlesztési területként kerültek kijelölésre, azonban az igények hullámzó változása, a 2008-as válság, vagy egyéb (pl: tulajdoni viszonyok rendezetlensége) okán még nem kerültek igénybevételre. Ezek esetében újra kell gondolni a mai lakóterületekkel szembeni igényeket, hol milyen és mekkora szerepet vállnak a piaci fejlesztők (magán beruházók) és az önkormányzat. Az önkormányzat szempontjából a Gyöpszer utca - Ószeg utca teresedéseinek hasznosítása élvezhet prioritást (401/1; 430, 427/2 hrsz).

Kedvező folyamat, hogy a bővítések mellett nagy igény mutatkozik a megüresedő lakóépületek és telkek felvásárlására, amelynek tendenciáját fent kell tartani annak érdekében, hogy a falu élő, organikusan fejlődő egység maradjon.

A volt majorok esetében a mezőgazdasági célú támogatások felhasználását és a kialakult hagyományos gazdálkodások erősítését kell szem előtt tartani. Ennek érdekében olyan szabályozást kell hozni, amely lehetőséget teremt a fejlesztésre és bővítésre, ugyanakkor a mainál nagyobb környezeti terhelést nem eredményez.

A 0148/2 hrsz ingatlanon lévő üres kereskedelmi egység lebontását javasoljuk és rövidtávon a mezőgazdasági művelés megtartása mellett. Közép és hosszútávon itt új kereskedelmi, szolgáltató terület jöhet létre, ha igény mutatkozik rá.

3.3.3. Beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása

Településfejlesztési koncepció - jövőkép

Gasztony Község Önkormányzata
9952 Gasztony Fő u. 39.
Tel: 94/538-008; Tel/Fax: 94/538-009

JEGYZŐKÖNYVI KIVONAT

Gasztony Község Önkormányzata Képviselő-testületeinek 2017. április 18-án 10,30 órakor megtartott nyílt testületi ülésének jegyzőkönyvéből:

21/2017 (IV.18.) önkormányzati határozat

Gasztony Települési Önkormányzat Képviselő-testülete a koncepció véleményezési eljárást lefolytatta.

Gasztony Község Polgármestere az előterjesztés szerint ismertette az elfogadott és el nem fogadott véleményeket és azok indoklásait.

A Képviselő-testület Gasztony község településfejlesztési koncepciójának véleményezés eljárást követően kiegészített tervezetét megtárgyalta és elfogadta.

A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert, hogy a koncepciót a honlapon közzé tegye.

A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert, hogy elfogadott településfejlesztési koncepciót az egyeztetésben részt vetteknek és az állami főépítésznek 5 napon belül megküldje.

A Képviselő-testület felkéri a polgármestert a településrendezési eszközök kidolgozásának megkezdésére.

Határidő: 2017.április 30.

Felelős: Nagy Szabolcs polgármester

Nagy Szabolcs sk.
polgármester

dr. Kelemen Marcell sk.
jegyző

A kivonat hitelélül:

Gasztony, 2017. április 26.

dr. Kelemen Marcell
jegyző

Településfejlesztési koncepció - jövőkép

I. A településfejlesztési koncepció jövőképe

1.1. A település jövőképe gazdasági környezetére és idegenforgalmi területeire vonatkozóan

Gasztony község lakóinak tehetsége, szorgalma és munkakultúrája, hagyományai, térségi pozíciója, kijavuló közlekedési kapcsolatai alapján kivált kép alkalmas a település felvirágoztatására.

A település profitál a Hármashatár menti térség, határokon átnyúló térség, valamint az Őrségi Nemzeti Park gazdasági, turisztikai, infrastrukturális fejlesztéseiből és ezáltal egy erős, növekvő népességű, összetartó helyi közösség fejlődését segíti elő.

A település leghíresebb szülötte Széll Kálmán miniszterelnök. A községben jelenleg egy közfunkciót betöltő kastély található, de korábban még 3 kúria vagy kastély állt a településen. Már a két háború között országos hirdetésekben hívták fel a község látnivalóira a figyelmet és kínálták nyugodt falusias környezetét megtekintésre.

A helyi lakosság szorgalom, munkakultúrája és tenni akarása a helyi adottságok és lehetőségek alapján jó alapot jelentenek a jövőkép valóra váltásában.

A hosszú távú jövőkép megfogalmazása jelen dokumentáció feladat lesz.

Az alábbiakban, a jövőkép megalapozása érdekében, a következő elképzelhető jövőképeket fogalmazzuk meg:

Az egészséges szerkezetű, fejlett mezőgazdaság és azt kiegészítendő térséget kiszolgáló kereskedelem, szolgáltatás, kisebb termelő egységek biztosítják a helyi társadalom tagjai számára a megélhetését és a fejlett európai régióknak megfelelő színvonalú életkörülményeket.

A gazdaság dinamikus fejlődésének a húzó erejét a környező városokban és helyben működő versenyképes, csúcstechnológiával működő, erőteljes helyi kutatási - fejlesztési (K + F) és innovációs tevékenységre támaszkodó, nagy hozzáadott értékű termelő tevékenységet folytató ipar adja. A globális piacra dolgozó versenyképes elektronikai ipar, valamint az európai, illetve a közép-európai és a keleti piacokon keresett, jó minőségű termékeket előállító fa-, bútor-, építő-, építőanyag- és élelmiszeripar működik a területen. Ezt egészítik ki a 8-as főút melletti gazdasági területek is, amelyek nemcsak a község, hanem Szentgotthárd és Körmend vonzáskörzetének kiszolgálását is hivatottak biztosítani.

Vas megye jelentős külföldi tőkét is mozgósító fejlett ipari és szolgáltatási tevékenységek egyben Szentgotthárd és Körmend, a Rába völgy településfüzérei, Őrségi Nemzeti Park által nyújtott, jól működő turizmusának háttérkiszolgálója is.

A település nagyban profitál az osztrák gazdaság fejlettségéből és munkaerő hiányából.

Az egymással kooperáló turisztikai desztinációkat fejlett közlekedési rendszerek kapcsolják össze.

A közlekedéshálózat új települést is érintő eleme az M8 gyorsforgalmi út megépülte, amely északról kerüli el a község belterületét és teremt az S7-es autópályán át kapcsolatot Grazzal, és Magyarország központi területei felé is.

A térség mezőgazdaságára a tájhasználatot biztosító hagyományos gazdálkodási formák mellett nagy hangsúlyt helyez a nagy hagyományú gyümölcs és újjáéledő szőlőtermelésére alapozott korszerű élelmiszeriparra. A termelésben meghatározó szerepet játszik a környező hazai és osztrák piacok jó minőségű, biztonságos élelmiszerekkel történő ellátása.

A kiterjedt erdőségekben állami és magánkézben történő erdőgazdálkodás folyik, figyelembe véve a hosszútávú erdőgazdálkodási szempontokat.

ERŐS IDENTITÁS, ISMÉTELTEN VIRÁGZÓ IDEGENFORGALMI,

Gasztroy gazdag, történelmi hagyományaira, európai kulturális örökségére épülő, nyitott, a betelepülő munkavállalókat és vállalkozókat befogadó és integráló, szolidáris helyi közösséggel rendelkező község. A helyi társadalom tagjait a gasztroyi értékek megőrzésén alapuló erős belső kohézió kapcsolja össze.

A természetes szaporulat és a pozitív migrációs mérleg következtében a község népessége nem csökken, sőt kismértékben, de egyenletesen növekszik.

A virágzó gazdaságnak, a biztos megélhetésnek és a közsféra családbarát intézkedéseinek köszönhetően a fiatal családok körében magas a gyermekvállalási kedv. A növekvő mértékű gyermekvállalási kedv valamint a középkorú és fiatal bevándorló munkavállalók letelepedésének hatására a népesség korosztályi összetétele kedvező, az öregedési index alacsony.

A belső kohézió megteremtésében és fenntartásában, a betelepülők integrálásában nagy szerepük van a széleskörű és magas színvonalú közösségi szolgáltatásoknak, amelyek, a nevelés (óvoda) és az egészségügy területén működnek korszerű intézményekben. Az egészségmegőrző életmód elősegítésére alkalmasan kialakított környezet, a társadalmi kohézió, valamint az egészség megőrzését elősegítő közösségi és piaci szolgáltatások színvonalas és kiterjedt rendszere lehetővé teszi az idős korosztály társadalmi aktivitásának megőrzését. Az egészséges életmód lehetősége, a családok és az egyének boldogulását elősegítő közigazgatási, társadalmi és fizikai környezet vonzóvá teszi az életmódot az idősebb és a fiatalabb korosztályok számára egyaránt.

A közigazgatás a helyi közösséggel partnerségben működik.

A helyi társadalom a szellemi örökségét alkotó egyetemes értékeknek megfelelően gondoskodik megváltozott munkaképességű és hátrányos helyzetű tagjairól is.

Az idegenforgalom alapja a vonzó, magasa színvonalú, versenyképes szolgáltatásokat nyújtó falusi turizmus és a jól működő szelíd turizmus sokszínű kínálata és programjai. A szálláshelyek kínálata a falusias jellegű szolgáltatásokra és a magánszálláshelyek kínálatára épül. A kínálatot a helyi aktív pihenéshez kapcsolódó sport és szabadidős szolgáltatások színes kínálata erősíti. A helyi túraútvonal a település bel- és külterületi látnivalóit felfűzi egymásra és nyújt egész napos élményt a programban résztvevőknek.

A vendéglátásról a helyi étterem(ek) és falusias vagy agroturizmust szolgáló szálláshelyek gondoskodnak.

A település a Márai kert révén ismert és keresett vallási célpont, ahol a hitélet gyakorlása mellett találkozók, szabadtéri rendezvények és pihenőhely számára is kialakított terület áll rendelkezésre. a Mária kert tulajdonviszonyai rendezettek, megközelítése évszaktól függetlenül biztosított.

A Mária kertet a Mária útvonal részeként, egyik állomásaként kell kezelni.

A hitélet másik központja a felújított Sárlos Boldogasszony templom a településközpontjában.

VONZÓ FALUSI KÖRNYEZET

A vonzó községi környezet megteremtésének alapvető célja a lakóterület minőségi fejlesztése, a gazdaságfejlesztés és a társadalmi fejlődés urbanizációs előfeltételeinek biztosítása.

Gasztonyban kimagaslóan jó minőségű közterületi környezete vonzza mindazokat, akik nagy múltú, ugyanakkor az urbanizáció legmodernebb vívmányait felvonultató, élhető községben szeretnének élni, munkát vállalni, vállalkozni, tanulni vagy dolgozni.

A község történelmi utcái, így a Fő, Petőfi, Bosnyák, Ószeg, Gyöpszer, Kuruc, Szűk utca helyi védelem alatt álló és védelemben nem részesült, de településképet formáló portája biztosítják az egységes, élhető falukép megőrzését, az értékőrző fejlesztése révén vonzó az ideglátogatók számára.

Zöldterületei, közösségi terei, út menti zöldfelületei, intézményi zöldfelületek (sport, temető, intézményi udvarok), a közlekedési területei szép, egészséges, kényelmesen használható környezetet alkotó épített települési szövetével.

A Vörös-patak mentén új a szelíd turizmust, a kerékpáros turizmust szolgáló pihenőpark és rendezvény tér kerül kialakításra.

A település lakóterületei felújított, esztétikus környezetben korszerű, változatos igényeket kielégítő lakásállománynak adnak helyet, egyben a település építészeti értékeinek a bemutatója.

A korábbi barna mezős, szlömösödő, illetve alulhasznosított területeken az adott területfelhasználáshoz igazodóan új mezőgazdasági vállalkozások fejlesztései kapnak helyet.

A 0148/2 hrsz ingatlanon az üresen álló és a településképet romboló épület elbontásra, vagy hasznosításra kerül.

A község lakásállománya korszerű, energiatakarékos, hatékony energiafelhasználású lakásokból áll, amelyek energiaellátásában jelentős szerepet játszanak a megújuló energiák.

A lakásállomány döntő hányadát kitevő saját tulajdonú (a lakás használatjának saját tulajdonában lévő) lakásokból áll. A magas színvonalú zöldövezeti lakókörnyezetet biztosító kertvárosias és falusias lakóterületei jó minőségű, nagy értékű és változatos lakásállománya legkülönbözőbb nagyságú és fajtájú lakások iránti kereslet kielégítésére alkalmas a jól működő helyi lakáspiac körülményei között.

A lakóterületek a már közmű és útkapcsolattal rendelkező ingatlanok esetében elsődlegesen a belterületen nyernek elhelyezést, így a foghíj telkek rendezésével és hasznosításával, a Kuruc utca keleti kinyitásával a Fő utca felé, a Fő utca nyugati szakaszának beépítésével. Az önkormányzat aktív szereplője az ingatlanpiacnak és a Gyöpszer utca, Ószeg utca menti önkormányzati területek parcellázásával biztosít teret az új beépítéseknek. Lehetséges fejlesztési irány a Petőfi utca északi folytatása a védőtávolságok megtartása mellett.

A sport és rekreációs igényeket a korszerűen felszerelt és mozgásra - egészséges életmódra ösztönző sport és zöldterületek szolgálják.

Az idegenforgalom kiszolgálására a falusi vendégházak és vendéglők, turista és pihenőház szolgáltatásai révén a helyi vállalkozások kínálatát bővítik.

Széll Kálmán életét és kultuszát ápoló kastély és parkja az igazgatás és kultúra mellett az idegenforgalmat is szolgálja (pl: helytörténeti kiállítás).

A Kurc malom akár gazdasági, akár lakó, de akár idegenforgalmi szálláshelyként a község központban kínálja szolgáltatásait.

A település területét korszerű, a határon átnyúló kerékpáros és gyalogutak hálózata szövő át és teszi vonzóvá, feltárva ezáltal a Rába völgy településeit és értékeit.

A települést a község déli oldalán helyet kell biztosítani egy távlati védmű megépítésére és a község belterületének teljes árvízmentesítésére.

A Rába nagyvízi mederkezelési tervben foglaltakkal összhangban kell a helyi fejlesztéseket végrehajtani a település és környező területek árvízi védelme érdekében.

2. Célok

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A legfontosabb cél az Országos Településfejlesztési Konceptióban foglalt célokkal összhangban a település egészére hatással bíró, szlömösödő, barmanezős és kijelölt lakóterületi területei hasznosításra kerüljenek, ezáltal a község egészének a fejlesztése, a településnépességének, gazdaságának, a környezeti és természeti értékek védelme és azok összhangja biztosításra kerüljön. Mindeközben a Szentgotthárd és Körmend városok vonzereje adta lehetőségeket a község mások érdekeinek sérelme nélkül tudja kihasználni. A fejlesztések sikeres végre esetén lehetőség nyílna arra is, hogy a termőfölddel való takarékos gazdálkodás mellett más hasonló célra igénybe venni kívánt területek megmaradhassanak eredeti jellegükben.

Cél a természeti környezettel összhangban, a meglévő adottságok kihasználásával értékalapú fejlesztések végrehajtása.

Mezőgazdálkodásban érvényesítendő célok, javaslatok: A kevésbé jó termőhelyi adottságú területeken külterjesebb termelési célú használat kialakítása célszerű. A jobb adottságú részeken viszont versenyképes termelési célú, de erőforrástakarékos, környezetkímélő mezőgazdálkodás lehet az alapvető cél.

A szántók között gyengébb adottságú - alacsony értékű és minőségű - termőföldek nagy számmal fordulnak elő, ezeknek a területeknek a beerdősítését célszerű előírni.

A vízállásos, lápos területek, a vízfolyásokhoz kapcsolódó természetközeli állapotban lévő partvonalak által nyújtott élőhelyek és a vízfolyás vízminőségének védelme érdekében a szomszédos mezőgazdasági hasznosítású területeken a tevékenységek korlátozását javasoljuk. Ezeken a

területeken valamint a vízfolyás partjainak szélétől számítva 50 m széles sávban csak szelektív permetet, növényvédelmi szereket szabad használni, amelyeknek minősítését csak növényvédelmi szakember végezheti. Gyomirtószer nem alkalmazható. Szerves műtrágya is csak különös gondossággal lehet alkalmazni.

Erdőgazdálkodásban elérendő célok, javaslatok: Az erdők alapvető rendeltetése, a tájszerkezetben és a tájhasználatban betöltött szerepe változatlan marad.

A település hosszútávú programjában a közjóléti erdők hálózatának kialakítását javasolunk. A közjóléti erdők kijelölése és a szelíd turizmus fejlesztése, a természeti értékek bemutatása, azok megőrzésével a cél.

- A tervezett új beépítésre szánt területeket a szomszédos mezőgazdasági területekkel együtt tájba kell illeszteni, igény szerinti fasorok, védősávok, átmeneti zónák kijelölésével.

A védett természeti területen belül a természet védelméről szóló törvények alapján lehet erdő- és mezőgazdálkodást folytatni. Így a védett erdőkben az erdőgazdálkodás általános szabályai szerint, de a természetvédelmi célkitűzésekkel összehangoltan természetkímélő módszerek alkalmazásával lehet gazdálkodni. A védelmi rendeltetés mellett továbbra is helyt kell adni a közjóléti céloknak (ökoturizmus) összehangolva a táj- és természetvédelmi célokkal.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. törvény. 97.§-a alapján az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenysége szakszerűségének biztosítása érdekében jogosult erdészeti szakszemélyzetet köteles alkalmazni.

Cél a turizmus fejlesztése a meglévő barnamezős területek felértékelésével, minőségi kínálat megteremtésével, a tulajdonviszonyok rendezésével.

Cél a turizmus kiszolgálása a helyi gazdaság egyik pillére, a szolgáltatások és vendéglátás felfutásával. A helyi termékek számára szolgáló mezőgazdasági termőhelyek megőrzésével és újjáélesztésével jó alapot kell teremteni a helyi termék piacra jutásával. Borturizmus fejlesztése, gyümölcsút fejlesztése.

A települési háttér és közintézmények korszerű, energiatakarékos épületekben gazdaságosan fenntarthatóak. Sokszínű kínálatuk a településen élők és ideérkezők számára is egyaránt jó szolgáltatást nyújtanak.

A megújult zöld- és sportterületek a sport és rekreációs célú igényeket kiszolgálják.

Új zöldterület nyer kialakítást a 362 hrsz ingatlanon és környezetében új pihenő park, kerékpáros pihenő, sport és szabadidős céllal.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

Lakóterületi fejlesztési célok:

Az új lakóterületek esetében a cél a minőségi lakóterületek kialakítása. A lakóterületek esetében a településszerkezetéhez illeszkedő, azt kiegészítő utcahálózat ütemes kialakítása a cél. Az önkormányzati tulajdonban lévő lakótelkek mellett támogatandó a magán kezdeményezések megvalósítása is. Az önkormányzat aktív részvétele a fejlesztésekben, ingatlanfejlesztésekben szolgálhatja leginkább a település fejlődését.

A kialakult építészeti jelleghez igazodó beépítések támogatása, országos előírásokhoz illesztése (pl: oldalhatáros beépítés). A beépítéssel nem érintett külterületi jellegű területek felé átmeneti, a környezetéhez illeszkedő beépítések alakulhatnak ki. A laza beépítésű, új igényekhez igazodó új lakóterületek esetében a kertvárosias jellegű épületek, nagyobb zöldfelületek fejlesztése és helyi beépítésekkel való cél.

A kialakult lakóterületek esetében az értékőrző fejlesztés a cél. A Fő utca Templom utca találkozásánál és a Kuruc utca, Szűk utca rendezett, építészetiileg egységes arculatával megőrzendő és vonzza célpont a turistáknak.

A lakóterület fejlesztés célterületei:

- Fő utca Rátót felőli vége, annak is déli oldali beépítése
- Fő utca 17-25.
- Kuruc utca és Fő utca összekötése
- Ószeg utca, Gyöpszer utca menti önkormányzati fejlesztések
- Petőfi Sándor utca északi utca folytatása.

Intézményi korszerűsítés:

A település gyarapodó népességéhez mért energiatakarékos, korszerűsített közintézményi rendszer fenntartása a cél. A Tapsifüles Óvoda korszerű intézményi kereteinek biztosítása.

A tűzoltószertár és az önkormányzat épületének korszerűsítése, felszerelésük megújítása, új tűzoltószertár létesítése.

Turizmus:

A vendégházak, a falusi szálláshelyek gyarapodó és sokszínű igényt kielégítő lehetőséget biztosítanak a vendégek számára.

A vendéglátás a helyi lakosságot és környező településeket is szolgálja, aktív részese a turizmus.

Az épületállomány megújításával a mai igényekhez igazodó minőségi szálláshely kínálat alakul ki. A jól felszerelt, a klimatikus adottságokra épülő, széles vendégkört kiszolgáló létesítmények vonzó kínálattal működnek.

A szelíd turizmus számára a helyi látnivalókat és programokat összekapcsoló helyi túraútvonalak jönnek létre, amelyek behálózzák a község területét. A falu látnivalói és programjai vonzóak, amelyeket a Mária kert és az erdők révén a vallási és szelíd sport - szabadidős igényeket is kielégítik.

A település történetében és a hagyományok ápolásában a falu szülöttje Széll Kálmán kiemelt szerepet kap, mint országos ismert és elismert személy.

Infrastruktúra fejlesztése

A település mindennapi életét kiszolgáló, a vonzó lakókörnyezethez elengedhetetlen, a minőségi turizmus alapját is képező infrastruktúra megléte. Kiemelten igaz a modernkor által kínált elérhetőségek biztosítása akár közlekedési, akár kommunikáció számára.

A közműellátás mellett zárt csapadékvíz elvezetés, burkolt rendezett közterületek szolgálják a használókat. A felszabaduló területet a parkolási igények kielégítésére és a minőségi zöldfelület kialakítására kell hasznosítani.

A hiányzó csapadékvíz-elvezeti rendszereket a déli övárkok kiépítésével és az befogadóig való elvezetésekkel, a meglévő árkok karbantartásával biztosítani kell.

A településképet rontó légvezetékek helyett földkábeles elektromos és hírközlési kábelek kerülnek lefektetésre.

A zöldfelületek rendezettek, könnyen gondozhatóak, esztétikusak, jól szolgálják a helyi igényeket.

A közösségi közlekedés számára autóbuszöblök, fedett megállók és a felszállást segítő szegélyek építését támogatni kell.

A települést délről elöntéssel veszélyeztető vizek kiküszöbölésére védmű létesülhet.

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A koncepció módosításának léptéke alapján az átfogó cél a részcéllal azonos. A jövőképben megfogalmazottak a részcéllal azonosak. Gasztonyban alulhasznosított, korábbi rendezési terveiben méltánytalanul vagy az új gazdasági környezetben már elavultan besorolt területeinek dinamizálása és a település szempontjából való előnyös kihasználására irányulnak.

A rész cél, hogy aktivizáljuk és a település és környezete számára előnyösen hasznosított területekként felhasználjuk a már korábban beépített területeket.

Cél a volt Batthyány-kastély és környezetében fennmaradt majd TSZ majorként működő terület dinamizálása és mezőgazdasági, gazdasági célú használata.

Ez lehetőséget teremt a jogszabályok által megfogalmazott elvárások és jövőkép megvalósítására, egy típusú térségi fejlesztés létrejöttére, több település számára is előnyös funkciók elhelyezésére, miközben a természet és építet értékek fejlesztése és megőrzése is egyszerre megvalósulhat.

A fejlesztés eredménye a jövőképben elérni kívánt cél, és ahhoz rendelt jogi eszközök egymásra kölcsönösen épülő rendszerének sikeres összehangolásán múlik.

3. Kiinduló adatok a továbbtervezéshez

Az adottságok és igények alapján kell a lakóterületei fejlesztéseket meghatározni.

A Szentgotthárd-Körmend 8-as főút menti tengelyt adottságait és a történelmi településszerkezet figyelembe véve, csak a valós igényekhez igazodóan kell fejleszteni. A területek igénybevitelére ütemezetten, a valós igényeknek megfelelően kell új beépítésre szánt területet kijelölni. Új beépítésre szánt a kialakult tájkép védelme mellett létesíthető. A lakóterületek éppen az eltérő igények alapján

differentiáltak lehetnek. A használati funkciókhoz igazodóan vizsgálni kell a falusias lakóterületek építési szabályozását megalkotni.

A turizmust valóban szolgáló szálláshely kínálat a meglévő történelmi falurészek fejlesztésével kell támogatni.

Gazdasági területek számára a Petőfi Sándor utcától keletre és a 8-as főút északi oldalának Rátótig tartó szakasza mentén kínálkozik optimális lehetőség. A gazdasági területek kialakítását az M8 gyorsforgalmi út meggyorsíthatja, mivel a térségi kapcsolatok jelentősebb átalakulhatnak, a távolságok időben rövidülhetnek.

Támogatni kell a kialakult közterületek szebb, jobb kialakításának műszaki feltételeit, kerékpáros útvonal kijelölésére elegendő hely biztosításával pl: Fő utcában.

A csapadékvíz-elvezetés fejlesztéséhez területeket kell kijelölni vízgazdálkodási céllal, továbbá a település árvízi védelmét szükség esetén védművel kell biztosítani.

A településrendezés eszközrendszerével segíteni kell a barnamezős területek újjáéledését, kerülni kell hasonló funkciójú új területek bevonását addig, amíg az alulhasznosított terület felhasználása nem történik meg. Támogatni kell volt major és Kurc malom környezetének fejlesztését és az adottságok alapján hasznosításukról, gondoskodni kell a tájba és településképbbe való szervezettebb illeszkedésére.

A Mária kert esetében a megvalósult létesítmények állagmegőrzését és fenntartását kell biztosítani, az eredeti, vagy új turisztikai célok alapján a projekt fenntartható módon való folytatásával és széles körben való ismertetéssel egyetemben.

A Vörös-patak mentén zöldterület kijelölésével kell a sport és szabadidős célú területeket bővíteni.

A település vendéglátását és szolgáltatását erősíteni kell hazai és osztrák, más országbeli vendégkör minél magasabb szintű kiszolgálása érdekében.

Az új beépítésre szánt területek igénybevétele során a mezőgazdasági besorolású és ténylegesen úgy is hasznosított területek helyett a településen a barnamezős területeket kell preferálni.

A község kedvező környezeti állapotának megőrzése érdekében csak a környezetet minimális mértékben terhelő ipari, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek települését szabad támogatni.

3. Kiinduló adatok a továbbtervezéshez

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A tényadatok alapján várhatóan a népesség csökkenés megáll, stabilizálódik, sőt kedvező esetben a lakóterületi fejlesztések realizálásával kismértékben még tovább növekszik a községben.

Lakónépesség változása

Év	1990	2001	2016	2030
Lakos	542	495	414	500

A népesség növekedés alapjai:

- Gasztony vonzó település az itt élőknek és az ide költözőknek
- Szentgotthárd és Körmend, mint a térség gazdasági központja egyenlő távolságra fekszik a településtől, a melyet a 8. sz. főút menti közlekedési és gazdasági tengely dinamizál.
- önkormányzati telekkínálat révén mindenki számára elérhető lakótelkek beépülnek a községben
- magánérős fejlesztések révén nő a helyben maradók és ide letelepedők száma
- a község és szűkebb-tágabb környezete minden igényt ki tud elégíteni
- társadalmi feszültségektől mentes, munkahely kínálattal rendelkező térség
- fejlődő, népességmegtartó helyi gazdaság, erősödő szolgáltatások, bővülő intézményi kínálat és funkció (korszerű óvoda fenntartása), új tűzoltószertár, korszerű és jól felszerelt iskola, óvoda, önkormányzati épület (Pázmándy-kastély), kultúrház.

A helyi gazdaság alapja a kereskedelem, a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás, a szolgáltatások egyre bővülő kínálata.

A leginkább fejlődő ágazat a nagy hagyományú idegenforgalom, amelyben a bővülő szálláshely kínálat egész évben színes kínálatot vonzó a település után érdeklődőket.

A mezőgazdaságban a nagy hozzá értékkel bíró, helyi termékek előállítására alapozott gazdálkodás és termesztés fejlődése a támogatott tekintettel a helyi adottságokra.

A térséget hivatásforgalom és turizmus tekintetében egyaránt kerékpárút kapcsolja össze, szorosabbra fűzve a településfűzerek kapcsolattartását.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Az infrastruktúra kiépítése során vizsgálni kell a települési úthálózat megújításának lehetőségét. Vizsgálni kell a csapadékvíz elvezetés megoldását, mivel a legtöbb probléma ezen rendszer egyes új beépítésre szánt területeket érintő elemeinek hiányából fakad.

A közlekedési területeket úgy kell kialakítani és járhatóvá tenni, hogy a megközelíthetőség és közszolgáltatások biztosítása legyenek akár az újonnan bevonni kívánt, akár a már korábban kijelölt területfelhasználásokhoz is.

A csapadékvíz-elvezetés fejlesztéséhez területeket kell kijelölni vízgazdálkodási céllal.

A település belterületének hasznosításához az árvízi elöntésektől védelmet nyújtó védmű építése indokolt lehet déli oldalról.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A jövőbeni cél a már védett építmények műszaki állapotának megőrzése és fejlesztése. A település értékvédelmi területei, a 2016-os hatástanulmányban feltárt és bemutatott helyi védett építményei a jövőben megőrzésre és kiegészítésére javasoltak, ezáltal biztosítható a településszerkezet védelme is.

Régészeti szempontból a község 6. ismert régészeti lelőhelye éppen a lakóterületi fejlesztéseket részben érinti csak.

Gasztony két országosan védett műemlékkel rendelkezik. A Pázmándy-kastély jelenleg is a település művelődését és az igazgatást szolgálja. A Sarlós Boldogasszony templom megújítás alatt áll, amely sikeres lebonyolítása esetén igazi éke lesz a településnek.

A település helyi rendezési terv hiányában nem volt korábban helyi védett épület, építmény.

A településrendezési eszközök kidolgozása során ezen szabályozás további fenntartását biztosítani kell annak érdekében, hogy az egységes településkép megmaradjon és hagyományokra épülő módon szervesen fejlődhesen.

Az egyedi védelemre javasolt építmények közül 4 db épület, 12 db egyedi építmény, szobor, piéta, stb..., a védelemre javasolt emlékei a településnek.

A védelem elemi esetében a gondozás, a fenntartás, a környezetük rendezettségének biztosítás a jövőbeni feladat a korábbi jó gyakorlat megtartásával.

A település belterületi lakóutcáiban, de kiemelten a Fő utca vonatkozásában a légkábeles elektromos és hírközlési hálózat földkábeles átépítése indokolt, a közintézmények, a templom, településközpont egységes megjelenése érdekében.

4. A megvalósítás eszközei és azok nyomon követése

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A koncepció készítésének módszertanát és egyeztetési, elfogadási rendjét a 314/2012.(XI.8.) Kormányrendelet szabályozza.

A koncepció megvalósítását szolgálja a településfejlesztési döntésekben szereplő településrendezési eszközök módosítása a koncepció céljaival összhangban. Intézményrendszere a település polgármestere, Képviselő-testülete, közös önkormányzati hivatal és a jogszabályban meghatározott érdekelt államigazgatási szervek és partnerek köre.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A koncepciót a települési önkormányzat a változó jogi és társadalmi folyamatokra tekintettel vizsgálja a koncepciót és szükség esetén dönt annak módosításáról.

Gergye Péter sk.
TT/1 18-0204
Vezető településtervező